

**T.C
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI**

**FUTBOLCULARDA KARAKTERİN KARAR VERME VE
TAKTİKSEL BECERİYE ETKİSİ**

Doktora Tezi

Coşkun YILMAZ

Danışman

Doç. Dr. Özgür BOSTANCI

**SAMSUN
2022**

T.C
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

FUTBOLCULARDA KARAKTERİN KARAR VERME VE
TAKTİKSEL BECERİYE ETKİSİ

Doktora Tezi

Coşkun YILMAZ

Danışman

Doç. Dr. Özgür BOSTANCI

SAMSUN
2022

TEZ KABUL VE ONAYI

Coşkun YILMAZ tarafından Doç. Dr. Özgür BOSTANCI danışmanlığında hazırlanan “**FUTBOLCULARDA KARAKTERİN KARAR VERME VE TAKTİKSEL BECERİYE ETKİSİ**” başlıklı bu çalışma, 22.07.2022 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oy birliğiyle/oy çokluğuyla başarılı bulunarak jürimiz tarafından Doktora Tezi olarak kabul edilmiştir.

	Unvanı Adı Soyadı Üniversitesi Ana Bilim/Ana Sanat Dalı	İmza	Sonuç
Başkan	Prof. Dr. Kenan ŞEBİN Atatürk Üniversitesi Beden Eğitim ve Spor Anabilim Dalı		☐ Kabul ☐ Ret
Üye (Danışman)	Doç.Dr. Özgür BOSTANCI Ondokuz Mayıs Üniversitesi Beden Eğitim ve Spor Anabilim Dalı		☐ Kabul ☐ Ret
Üye	Doç.Dr. Ali Kerim YILMAZ Ondokuz Mayıs Üniversitesi Rekreasyon Anabilim Dalı		☐ Kabul ☐ Ret
Üye	Doç. Dr. Olcay MÜLAZIMOĞLU Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Hareket ve Antrenman Bilimleri Anabilim Dalı		☐ Kabul ☐ Ret
Üye	Dr. Öğr.Üyesi Levent BAYRAM Ondokuz Mayıs Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı		☐ Kabul ☐ Ret

Bu tez, Enstitü Yönetim Kurulunca belirlenen ve yukarıdaki adları yazılı jüri üyeleri tarafından uygun görülmüştür.

ONAY

...../...../.....
Prof. Dr. Ali BOLAT
Enstitü Müdürü

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK BEYANI

Hazırladığım doktora tezinin bütün aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara riayet ettiğimi, çalışmada doğrudan veya dolaylı olarak kullandığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynaklarda gösterilenlerden oluştuğunu, yazımda enstitü yazım kılavuzuna uygun yazıldığını ve TÜBİTAK Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Yönetmeliği'nin 3. Bölüm ve 9. maddesinde belirtilen durumlara aykırı davranılmadığını taahhüt ve beyan ederim.

Etik Kurul Gerekli mi ?

Evet

Hayır

22/07/2022

Coşkun YILMAZ

TEZ ÇALIŞMASI ÖZGÜNLÜK RAPORU BEYANI

Tez Başlığı : Futbolcularda karakterin karar verme ve taktiksel beceriye etkisi

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışması için şahsım tarafından 22/07/2022 tarihinde intihal tespit programından alınmış olan özgünlük raporu sonucunda;

Benzerlik oranı : % 22

Tek kaynak oranı : % 4 çıkmıştır.

22 /07 / 2022

Doç. Dr. Özgür BOSTANCI

ÖZET

FUTBOLCULARDA KARAKTERİN KARAR VERME VE TAKTİKSEL BECERİYE ETKİSİ

Coşkun YILMAZ
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı
Doktora Tezi, Haziran / 2022
Danışman: Doç. Dr. Özgür BOSTANCI

Bu araştırmanın amacı Türkiye’de aktif futbol hayatına devam eden 18 yaş ve üzeri futbolcularda, karakterin karar verme ve taktiksel beceriye etkisinin incelenmesidir.

Araştırma grubu aktif spor hayatına devam eden 447 erkek futbolcudan oluşturuldu. Verilerin toplanmasında; kişisel bilgi formu, Sporda karakter ölçeği, Karar verme stilleri ölçeği ve Sporda taktiksel beceri ölçeği kullanıldı. Veriler Google Formlar aracılığıyla dijital ortamda ve yüz yüze görüşme yoluyla toplandı. Verilerin analizleri SPSS 21.0 istatistik paket programında yapılmıştır. Normal dağılım gösteren veriler için, betimsel istatistik, bağımsız iki grup için t-testi ve One-Way ANOVA testi kullanıldı. Ölçekler arası ilişkiyi belirlemek için Pearson korelasyon ve regresyon analizleri uygulandı.

Bu çalışmada lig düzeyinin sporda karakterin alt boyutlarını etkilediği görüldü ($p<0,05$). Oynadığı mevkiinin sporda karaktere etkisinin olmadığı belirlendi ($p<0,05$). Lig düzeyinin taktiksel beceri düzeylerini ($p<0,05$) ve karar verme stillerini etkilediği bulundu ($p<0,05$). Buna göre futbolcuların amatör ve BAL liginde oynayanlarında bağımlı ve kaçınan, 3. Lig’dekilerde rasyonel ve bağımlı, 2. lig ve 1. lig seviyesindekilerde sezgisel ve kendiliğinden ani karar veren, süper lig futbolcularında ise rasyonel, bağımlı ve sezgisel karar verme stillerini kullandıkları görüldü.

Sonuç olarak; lig düzeyinin karakteri, taktiksel beceri düzeylerini ve karar verme stillerini etkilediği, oynanan mevkiinin ise etkilemediği belirlendi. Karar verme stillerinin sporda karakter alt boyutlarını taktiksel beceri düzeylerini etkilediği görüldü. Sporda karakter alt boyutlarından dürüstlük ve merhamet alt boyutlarının taktiksel beceri düzeylerine etkisinin olduğu da tespit edildi.

Anahtar Kelimeler: Futbol, karakter, karar verme, taktiksel beceri

ABSTRACT

EFFECT OF CHARACTER'S DECISION-MAKING AND TACTICAL SKILL IN FOOTBALL PLAYERS

Coşkun YILMAZ
Ondokuz Mayıs University
Institute of Graduate Studies
Department of Physical Education and Sports
Doctorate, June /2022
Supervisor: Assoc. Prof. Özgür BOSTANCI

The aim of this research is to examine the character's influence on decision-making and tactical skill in football players aged 18 and above who continue active football life in Turkey.

The research group was created from 447 men's football players who have moved on to active sports life. Data collection used personal information form, character scale in sport, decision-making styles scale, and Sports tactical skill scale. The data was collected via Google Forms digitally and through face-to-face discussion. Analysis of the data was done in SPSS 21.0 statistical package program. For normally distributed data, descriptive statistics, t-test for two independent groups, and One-Way ANOVA test, Pearson correlation and regression analyzes were applied.

In this study, it was observed that league level affected the sub-dimensions of character in sports ($p<0.05$). It was determined that the position played had no effect on the character in sports ($p<0.05$). It was found that league level affected tactical skill levels ($p<0.05$) and decision-making styles ($p<0.05$). According to this, it was seen that football players used addicted and avoidant decision-making styles in amateur and BAL league players, rational and dependent in 3rd league players, intuitive and spontaneous decision-making styles in 2nd league and 1st league players, and rational, dependent, and intuitive decision-making styles in super league players.

As a result, it was determined that the league level affected character, tactical skill levels, and decision-making styles and that the position played did not affect. Decision-making styles have shown that character subdimensions in sports affect tactical skill levels. It was also determined that the subdimensions of character honesty and compassion have an impact on tactical skill levels.

Keywords: Football, character, decision making, tactical skill

ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR

Öncelikle Doktora sürecimde ve ‘Futbolcularda karakterin karar verme ve taktiksel beceriye etkisi’ başlıklı araştırmaya her aşamasında değerli görüş ve önerileriyle beni yönlendiren, sabırla dinleyen, tecrübelerini, maddi ve manevi desteğini hiçbir zaman esirgemeyen, tez danışmanım Doç. Dr. Özgür BOSTANCI hocama en içten teşekkürlerimi sunuyorum. Lisansüstü eğitimim süresince bilgi ve deneyimleri ile bana yol gösteren değerli hocalarım, Doç. Dr. Menderes KABADAYI ve Doç. Dr. Ali Kerim YILMAZ, Dr. Öğr. Üyesi Levent BAYRAM’a ve merhum Prof. Dr. M. Yalçın TAŞMEKTEPLİGİL hocama teşekkürü bir borç bilirim. Tamamlamış olduğumuz çalışmanın çeşitli aşamalarında görüş ve düşüncelerinden faydalandığım Araş. Gör. Selmani ABİŞ, Erdi TOKUL, Halit ŞAR ve Ondokuz Mayıs Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü’nün akademik ve idari personellerine teşekkürlerimi sunuyorum. Son olarak tüm bu süreçte her daim arkamda olduklarını hissettiren, desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen, sabırla çalışmalarımı tamamlamam için güç veren, çoğu zaman ihmal etmek zorunda kaldığım değerli eşim ve aileme teşekkür ederim.

Coşkun YILMAZ

Samsun-2022

İÇİNDEKİLER

KAPAK SAYFASI	i
TEZ KABUL VE ONAY	ii
BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK BEYANI	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	iv
ÖN SÖZ VE TEŞEKKÜR	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar DİZİNİ	vii
1.GİRİŞ	1
2.GENEL BİLGİLER	3
2.1. Sporda Karakter	3
2.1.1.Karakter Eğitimi.....	5
2.1.2. Futbolun Karakter Eğitimi İle Olan İlişkisi... ..	8
2.2. Karar Verme Kavramı.....	8
2.2.1.Karar Verme Süreçleri	9
2.2.2. Karar Verme Stilleri.....	10
2.2.3. Karar Verme ve Futbol	11
2.3.Sporda Taktiksel Beceri	13
3. MATERYAL VE YÖNTEM	15
3.1. Çalışmanın Modeli.....	15
3.2. Araştırma Grubu	15
3.3. Veri Toplama Araçları	16
3.4. Verilerin Analizi	20
4. BULGULAR	22
5. TARTIŞMA	42
6. SONUÇ VE ÖNERİLER	55
KAYNAKLAR	60
EKLER	70
ÖZGEÇMİŞ	75

TABLolar DİZİNİ

Tablo 3.1.	Tanımlayıcı Bilgiler	18
Tablo 3.2.	Sporda karakter ölçeği ortalama değer, geçerlilik ve gúvenilirlik analizi	18
Tablo 3.3.	Sporda taktiksel beceri ölçeği ortalama, geçerlilik ve gúvenilirlik analizi	19
Tablo 3.4.	Karar verme stilleri ölçeği ortalama, geçerlilik ve gúvenirlik sonuçları	19
Tablo 3.5.	Katılımcıların Ölçek Puanlarının Çarpıklık-Basıklık ve Kolmogorov Smirnov Testi Anlamlılık Dúzeyi Sonuçları	21
Tablo 4.1	Lig düzeyine göre sporda karakteri düzeylerinin karşılaştırılması	23
Tablo 4.2	Yetiştđđi yere göre sporda karakter düzeylerinin karşılaştırılması	23
Tablo 4.3	Gelir durumuna göre sporda karakter düzeylerinin karşılaştırılması	23
Tablo 4.4	Yaşa göre sporda karakterin karşılaştırılması	24
Tablo 4.5	Medeni duruma göre sporda karakterin karşılaştırılması	24
Tablo 4.6	Doğduğu aya göre sporda karakter düzeylerinin karşılaştırılması	25
Tablo 4.7	Mevkii 'ye göre sporda karakter düzeylerinin karşılaştırılması	25
Tablo 4.8	Kalınan yere göre sporda karakter düzeylerinin karşılaştırılması	26
Tablo 4.9	Eğitim düzeyine göre sporda karakteri düzeylerinin karşılaştırılması	27
Tablo 4.10	Spor yaşına göre sporda karakter düzeylerinin karşılaştırılması	28
Tablo 4.11	Gelir düzeyine göre taktiksel beceri düzeylerinin karşılaştırılması	28
Tablo 4.12	Yetiştđđi yere göre taktiksel beceri düzeylerinin karşılaştırılması	28
Tablo 4.13	Lig düzeyine göre taktiksel beceri düzeylerinin karşılaştırılması	29
Tablo 4.14	Mevkii 'ye göre taktiksel beceri düzeylerinin karşılaştırılması	29
Tablo 4.15	Dominant ayağa göre taktiksel beceri düzeylerinin karşılaştırılması	30
Tablo 4.16	Eğitim düzeyine göre taktiksel beceri düzeylerinin karşılaştırılması	30
Tablo 4.17	Milli takım düzeyine göre taktiksel beceri düzeylerinin karşılaştırılması	31
Tablo 4.18	Kalınan yere göre taktiksel beceri düzeylerinin karşılaştırılması	31
Tablo 4.19	Yaşa göre taktiksel beceri düzeylerinin karşılaştırılması	32
Tablo 4.20	Medeni duruma göre taktiksel becerinin karşılaştırılması	32
Tablo 4.21	Spor yaşına göre taktiksel beceri düzeylerinin karşılaştırılması	32
Tablo 4.22	Lig düzeyi ve mevkii ile sporda karakter düzeyleri arasındaki ilişki	32
Tablo 4.23	Lig düzeyi ve mevkiinin taktiksel beceri düzeyleri ile arasındaki ilişki	33
Tablo 4.24	Lig düzeyi ve mevkiinin karar verme stilleri ile arasındaki ilişki	33
Tablo 4.25	Lig düzeyinin karar verme stillerine göre karşılaştırılması	34
Tablo 4.26	Mevkii 'ye göre karar verme stillerinin karşılaştırılması	34
Tablo 4.27	Eğitim düzeyine göre karar verme stillerinin karşılaştırılması	35
Tablo 4.28	Gelir düzeyine göre karar verme stillerinin karşılaştırılması	36
Tablo 4.29	Yaşa göre karar verme stillerinin karşılaştırılması	36
Tablo 4.30	Medeni duruma göre karar verme stillerinin karşılaştırılması	36
Tablo 4.31	Spor yaşına göre karar verme stillerinin karşılaştırılması	36
Tablo 4.32	Milli takımda oynama durumuna göre karar verme stillerinin karşılaştırılması	34

Tablo 4.33	Pozisyon Alma Karar Verme Üzerine Etkili Değişkenler	37
Tablo 4.34	Top Hareket Bilgisi Karar Verme Üzerine Etkili Değişkenler	37
Tablo 4.35	Rakiplerini Tanıma Karar Verme Üzerine Etkili Değişkenler	38
Tablo 4.36	Değişen durumlarda hareket Karar Verme Üzerine Etkili Değişkenler	39
Tablo 4.37	Pozisyon almanın sporda karakter üzerine etkili değişkenler	39
Tablo 4.38	Top Hareket Bilgisi sporda karakter üzerine etkili değişkenler	40
Tablo 4.39	Rakiplerini Tanıma sporda karakter üzerine etkili değişkenler	41
Tablo 4.40	Değişen durumlarda hareket sporda karakter üzerine etkili değişkenler	41
Tablo 4.41	Rasyonel karar vermenin sporda karakter üzerine etkili değişkenler	42
Tablo 4.42	Sezgisel karar vermenin sporda karakter üzerine etkili değişkenler	42
Tablo 4.43	Bağımlı karar vermenin sporda karakter üzerine etkili değişkenler	43
Tablo 4.44	Kaçınma karar vermenin sporda karakter üzerine etkili değişkenler	44
Tablo 4.45	Kendiliğinden ani karar verme sporda karakter üzerine etkili değişkenler	44

1. GİRİŞ

Sporun bireyler üzerindeki en önemli sosyal amacı; toplumsal görev ve sorumluluklarının bilincinde, bedensel sağlığı ve ruhsal sağlığı yerinde, erdem sahibi, ahlaklı, takım arkadaşlarıyla işbirliği içerisinde olan, müzakere ve ahlaki çatışmalarda çözüm üretebilen, adaletli, sportmen, ekip sadakati olan ve ekip çalışması yürütebilen, karar verme yeteneği gelişmiş, karakterli, çalışkan, kültür seviyeleri yüksek bireyler yetiştirerek çağdaş ve modern bir toplum yaratmaktır (Yetim, 2000; Jang, 2013). Dolayısıyla iletişim kurmakta olduğu büyük kitle sebebiyle sporcunun karakterinin de adil, dürüst, merhametli ve sosyal yapıya sahip olma gibi değerler içerisinde şekilleneceği ve bu değerlere ilişkin düzeylerinin yüksek seviyede olması spor alanlarında meydana gelen sorunlarla mücadele edebilmesine, profesyonelleşebilme sürecinin başlayabilmesine ve bunun yanında sporculuk hayatının düzen içerisinde ve verimli bir şekilde ilerleyebilmesine katkı sağlayacağı varsayımını güçlendirmektedir (Görgüt ve Tuncel, 2017).

Sporda sosyal ve ahlaki karakter olarak iki farklı türde karakter değeri vardır. Tipik sosyal karakter değerleri sadakat, özveri, fedakarlık, takım çalışması ve iyi vatandaşlığı içerirken ahlaki değerler ise dürüstlük, adalet, adil oyun, adalet ve sorumluluğu içerir (Stolls ve Keller, 2000; Lumpkin, Stoll & Beller, 2003; Jang, 2013; Kaplan ve Akyüz, 2020).

Sporun ya da fiziksel aktivitenin toplumlar üzerinde ve bireylerin karakterleri üzerinde bıraktığı olumlu etkileri sürekli dikkat çekilen bir noktadır (Davidson ve ark., 2000; Kaplan ve Akyüz, 2020). Ancak bireysel karar vermeleri gerektiğinde bu alanda da karakter ile bağlantılı olan bazı ahlaki eksiklikler ve olumsuz durumlar görülmektedir. Ortaya konulan bazı görüşlere göre (Bredemeier, 1995; Shields ve Bredemeier, 1995) spor, bireylerde bazı sosyal davranışların azalmasına neden olurken; ırkçılık, yasaklı madde kullanımı, şike vs. gibi anti sosyal davranışların ise oluşmasına neden olmakta ve işin içine kazanma isteği devreye girdiği zaman da bir takım ahlaki problemler baş göstermektedir (Jang, 2013). Ancak bu görüşlere rağmen popülerliğini koruyan görüş, (Kavussanu ve Roberts, 2001; Sage ve Kavussanu, 2007) sporun karakterin oluşmasını sağladığı veya karakteri desteklediği yönündedir.

Sporda önemli olan doğru eylemin doğru bir zamanda yapılması ve sergilenen performansın başarılı olabilmesi için ise oyunun iyi bir şekilde kavranması gerekmektedir. Bunun yanında oyunu doğru okumak ve buna paralel olacak şekilde

tepki vermek, optimal performans açısından önemli bir yere sahiptir. Nitekim yapılan araştırmalar içerisinde rekabetin olduğu spor branşlarında, sporcunun çok daha yüksek düzeylerde performans sergileyebilmesi için iyi gelişmiş teknik ve fizyolojik özelliklerin yanında, iyi bir karaktere, gelişmiş taktiksel beceri düzeyine ve karar verme yeteneğine de ihtiyaçları olduğunu belirtmektedir (Egesoy ve ark., 1999; Sage ve Kavussanu, 2007; Jang, 2013; Williams ve Ford, 2013).

Takım sporları arasında en popüler olan futbolda oyuncular psikolojik ve fizyolojik faktörlere daha çok maruz kalmaktadır (Vogt ve Miller, 2019). Özellikle zaman, alan ve rakibin oluşturduğu baskı altında kalan futbolcuların, hızlı karar verebilme yetenekleri geliştirilmelidir. Günümüzde devamlı ve hızlı bir şekilde değişim içerisindeki oyun koşulları, futbolculardan zor ve karmaşık olan psikolojik ve fiziksel istemlerde bulunmaktadır. Bu sebeple, futbolcuların karakteristik özellikleri ve bilişsel süreçleri üzerinde etkili olan duygular, güdüler ve iradi süreçler çok önemli bir yere sahiptir. Futbolcu oyun sırasında edindiği bilgileri sürekli ve doğru bir şekilde işlemekten geçirmek durumunda ve gelişen olaylara göre de bir cevap göstermelidir. Bu sebeple, futbolcu sürekli değişmekte olan durumlar içerisinde dikkatini vermek, anlamak, özümsemek, hafızaya kaydetmek ve kaydettiklerinden doğru kararlar elde ederek motor üretime geçirip, bir spor karakteri oluşturmak zorunda kalmaktadır (Egesoy ve ark., 1999).

Futbolcuların sahip oldukları performansı oyuna tam olarak yansıtabilmeleri için, inanç, öz disiplin, kararlılık, zihinsel dayanıklılık, dürüstlük, kendine güven, karakter, iş birliği, fedakârlık, cesaret, iyi bir karar verme yeteneği, mücadele gücü ve taktiksel beceri düzeyi gibi özelliklere ihtiyaç vardır (Samur 2018). Futbolda taktiksel beceri, karar verme ve teknik açıdan sınıflara ayrılmıştır (Hughes 1980). Futbol, oyun sırasında hızlı kararlar vermeyi ve taktik görevlerinin yerine getirilişinde sorumluluk isteyen davranışları gerektiren, belirli bir karakter isteyen bir oyundur (Egesoy ve ark., 1999). Günümüzde topa sahip olmak için futbolcuların ortaya koyduğu mücadeleler çok şiddetli olabilmektedir. Özellikle maçın son dakikasına kadar her mevkide oynayan futbolcuların, futbol bilgileri ve taktik deneyimleri, karar verme stilleri, karakteri başarı açısından önemli olduğu düşünülmektedir (Yarayan ve ark., 2019; Kaplan ve Akyüz, 2020; Ghareeb ve Kaya, 2022) .

Eldeki tüm bu bilgiler ışığında çalışmamızın amacı Futbolcularda karakterin karar verme ve taktiksel beceriye etkisinin incelenmesidir.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Sporda Karakter

Karakter kavramına, uzun yıllar boyunca insanlar tarafından farklı anlamlar yüklenmiş olsa da, temel anlamını Yunanca bir kelime olan ve “işlemek, oymak” anlamlarına gelen “charassein” kelimesinin kökünden almakta ve koşulsuz kabul ve doğruluk şeklinde açıklanmaktadır (Jakubowski, 2013).

Karakter bireyler üzerinde büyük etkilere sahiptir. Bireyin çok yönlü olmasını sağlarken aynı zamanda gündelik hayatın içerisinde meydana gelen olaylar karşısında toplumsal olarak kabul gören iyi ve ahlaki bir hal göstermesine fırsat tanıyan, psikolojik ve davranışsal açıdan kaliteli bir yaşam sunan, başkalarının iyiliği için hayata geçirilen ahlaki sevgiye, ahlaki bilgiye ve ahlaki davranışlara uygun bir erdeme sahip olunmasıdır (Teo, 2010). Karakter kavramı başkalarına olan yaklaşımımız ve tepkilerimiz ile anlam kazanırken aynı zamanda mantığa ve topluma uygun davranışlar içerisinde bulunmamıza yardımcı olmaktadır. Bu nedenle başkası tarafından izlendiğini bilen bir bireyin sergileyeceği duygusal, zihinsel ve bedensel davranışlarının, çevrenin vermiş olduğu değerler bütününe içerdiğinin sonucunu vermektedir (Ekşi ve Katılmış, 2011; Graff, 2012). Karakter, sosyal olarak bireylerin birbirinden farklı özelliklerini tanımaya ve anlamaya yarayan ve doğuştan kazanılmayan davranışlar bütünlüğüdür. İyi olanı bilme, sevme ve ona ulaşma olarak ifade edilen karakter kavramı, hissetme, düşünce ve davranış olarak da tanımlanır (Destebaşı, 2011).

Gündoğdu (2010)'ya göre insan karakterinin merkezinde kişinin kendisi ve dış dünya arasındaki ilişkisi, karakterini kazanma ve sosyalleşme süreci içerisinde enerjisini yönlendirdiği bir kalıbın varlığından söz etmektedir. Kısacası çevresindekilerin iyiliklerini arzulama ve onlar için elinden gelenin en iyisini yapma gibi davranış ve tutumlar, akıl yürütme ve eleştirel düşünce gibi düşünsel kapasitelerdir. Hayatını dürüst bir şekilde idame ettirme, sorumluluklarının bilincinde olma, adil olmayan uygulamalara karşı tepki gösterme gibi davranışlar, başkalarıyla başarılı bir iletişim kurmaya yardımcı olacak, topluma katkı sağlama ve kişilerarası beceriler duyarlılığıdır (Yıldırım, 2007).

Karakter kavramının karmaşık bir yapısının ve birçok yönünün olduğu herkesin ortak kanısıdır. Sporda karakter terimi ise genel manada sportmenlik, sporda

ahlak ya da fair play kelimeleriyle eş anlamlı olarak kullanılır (Weiss, Smith, & Stuntz, 2008). Ahlak gelişimi kelimesi Weiss ve arkadaşlarına göre (2008); günlük dilde çok az kullanılır çünkü sporda ahlak gelişimi genel manada akademik bir terimdir. Kişiler bunun yerine karakter, sportmenlik ya da fair play gibi daha alışıldık kelimeler kullanma eğilimindedir (Jang, 2013).

İyi ahlaki karaktere sahip insanlar, çok çeşitli erdemlere sahip olurlar ve hem kendi uzun vadeli çıkarları hem de başkalarının çıkarları için isteyerek hareket etmeye isteklidirler (Arnold, 2001). Örneğin, karakterli bir kişi, saygı, dürüstlük, dürüstlük, sorumluluk, cesaret, merhamet, adalet ve nezaket özelliklerini gösterir. Bredemeier ve Shields (1995) spor karakterini dört erdem açısından tanımlar: şefkat, adalet, sportmenlik ve dürüstlük ve bu niteliklere veya erdemlere sahip olmanın sporda tutarlı bir ahlaki eylem gösterimini kolaylaştırdığına inanırlar (Bredemeier ve Shields, 1995).

Karakteri daha doğru bir şekilde tanımlamak için, onu (herhangi bir psikolojik yapıda olduğu gibi) yapıyı yansıtan gizli özelliklere ayırmak yararlıdır. Karakterli bir kişi, spor ortamında saygı ve dürüstlük gösteren davranışlar sergilemelidir (Doty, 2006).

Saygı, başkalarına nasıl davrandığınız ve onlara nasıl baktığınızdır. Saygı bir fiildir (Marrella, 2002). Saygı, taklit edilebilecek bir şey değil, somutlaştırılması gereken bir şeydir. Karakter niteliği yalnızca bireysel saygı eylemlerinde gerçekleşir (Lawrence-Lightfoot, 2012). Bu tanımlar takım arkadaşlarına, rakiplere, taraftarlara, antrenörlere ve hakemlere saygıyı içerir. Saygılı davranışlara örnek olarak el sıkışmak, bir takım arkadaşına veya rakibe yardım etmek ve dinlemek dahildir. Saygısızlık gösteren davranışlar arasında alay etmek, boş konuşmak, bir antrenöre veya hakeme bağırarak, hile yapmak veya rakibi sakatlamaya yönelik hareketler vb. yer alır. Sporda saygı öncelikle bir sporcunun hem oyuna hem de rakibine nasıl yaklaştığı anlamına gelir (Shea,1996; McNamme ve Parry 1998). Saygısızlık ise, kişinin rakibine zafer amacına giden bir araç olarak davranması, rakiplerin nesneleştirilmesi olacaktır (Fraleigh, 1994).

Dürüstlük, söz ve eylemde doğru olanı yapmak anlamına gelir. Dürüstlük tanımı yalan söylemeyi, aldatmayı veya çalmayı da içerir, ancak bunlarla sınırlı değildir. Dürüstlük, bir görev duygusu ya da bireyin yapması gereken şeyi, yani sorumlu olmayı gerektirir. Spor bağlamında dürüstlük, antrenmana ve oyunlarda kişinin elinden gelenin en iyisini yapmasını içerir. Ancak sporda katılımcıların

davranışları genellikle içgüdüsel ve anlıktır. Spor son derece duygusaldır, fiziksel olarak streslidir, akıcıdır, belirsiz durumlar içerir ve genellikle agresiftir. Sporcular genellikle sadece hareket ederler ve davranışlarının nedenleri çoktur. Ancak harekete geçtiklerinde, bu davranış kim olduklarının bir yansımasıdır (Doty, 2006).

Coakley (2001), katılımcıların kazanmak ve kaybetmek yerine nasıl oynadıkları ve sportmenlikleriyle ödüllendirildiği bir spor ortamını tavsiye etmiştir. Hellison ve Wright (2003), Parker ve Stiehl (2004) olumlu karakter özelliklerinin bir spor veya fiziksel aktivite ortamında öğretilebileceğine ve öğrenilmesi gerektiğine açıkça inanmaktadır. Her seviyedeki spor programları, hem aktif bir yaşam tarzı hem de olumlu karakter özellikleri geliştirmek için özel olarak tasarlanabilir (Alberts, 2003). Bu ortamlarda amaç, spor ve beden eğitimi derslerinde geliştirilen uygun ve sorumlu davranış ve değerlerin okul dışında, evde ve toplum içinde de kullanılmasıdır (Parker ve Stiehl, 2004).

2.1.1.Karakter Eğitimi

Tarihsel sürece bakıldığında karakter eğitimine yönelik ihtiyaçların şekillenmesinde, çocuklara yönelik bakış açılarının etkili olduğu anlaşılmaktadır. Bu bakış açıları incelendiğinde 18. yy.da çocuklar, ahlaki tarafları olmayan, günahkar varlıklar şeklinde algılanmaktaydı. 19. yy.da bu algı zayıf iradeli varlıklar şeklinde değişirken, 20. yy.'ın başlarında, ahlaki açıdan olumlu yönde sosyal uyum elde etmesi gereken bireylere; daha sonrasında ise bu yüzyılın sonlarına doğru Kohlberg'in de etkisiyle ahlaki süreçlerin gerekli kıldığı bilişsel gelişimini henüz tamamlayamamış ancak devam ettirmekte olan bireyler olarak değişim gösterdi. 21. yy.'ın başında çocuklar, ahlaki eyleme katkı sunacak duygular açısından motivasyonu düşük kabul edilirken, çocuğun bütüncül gelişimi, normatif yani değer yüklü bir süreç olarak görülmeye başlandı. Böylece çocukların gelişimlerinin sağlanmasında, entektüel becerilerinin yanı sıra ahlaki değerlerine de odaklanıldı (Walker, Roberts ve Kristjánsson, 2015).

Battistich (2005)'e göre bireyin karakter sahibi olması, kurallara uyuyor olması demektir. Davranış ve tutumların, yetenek ve becerilerin bir araya gelmesiyle karakter kavramı ifade edilebilir. Toplumların genel manada bir problem yaşamadan, mutlu ve sağlıklı bir şekilde varlıklarını sürdürebilmeleri için Josephon Etik Enstitüsü, evrensel olarak kabul edilen ve karakterin şekillenmesinde yer alan altı öge

belirtmiştir. Bunlar; saygı, adalet, dürüstlük, sorumluluk, vatandaşlık ve yardımseverliktir (Duran, 2015).

Karakter eğitiminin amacı; hayatın amacını anlayarak yaşayan, sorumluluk duygusu olan, çevresine karşı saygılı, kibar, dürüst, adil ve ahlaki değerleri olan ayrıca üretken, çalışkan ve gençlik dönemi boyunca kapasitelerini doğru olanı ve en iyisini yapmak için kullanan bireyler yetiştirmek ve bu bireylerin karakter güçlerini ve sahip oldukları erdemlerini geliştirmektir (Hoge, 2002; Sırrı ve Mehmedoğlu, 2015).

Karakter eğitimi, karakterin ahlaki boyutu çerçevesi içerisinde, değerler eğitiminin de odaklanmış olduğu ahlaki değerler bütünüyle beraber ahlaki davranış, ahlaki muhakeme, ahlaki duygu, ahlaki kişilik, ahlaki kimlik ve meta-ahlaki özellikleri (Berkowitz, 1999); sergilediği performans boyutu çerçevesinde ise farklı entelektüel ya da sosyal becerileri kazandırmaya çalışmaktadır (Vessels ve Huitt, 2005).

Ahlak eğitimi ve karakter eğitiminin iki farklı süreci ifade etmesi aslında bu iki kavramın birbirlerinden farklı olmasıyla da ilgilidir. Buna göre karakter kavramı, akıllarda olumlu bir anlam çağrıştırırken; ahlak kavramı ise, iyi ve kötü olmak üzere farklı şekillerde algılanabilir.

Ahlak, dini terimlerle yüklenmiş olabilirken, karakterin temel kaynağı, insanın elde ettiği deneyimleridir. Bu sebeple ahlaki eğitim, okul eğitimi açısından doğru olana ve yanlış olana ilişkin ahlaki değerleri aktarmak ve etik değerleri öğretmek anlamına gelir. Sonuç olarak verilen bu eğitim, davranışlara daha az odaklanarak normatif düzeyde kalır (Al-Hamdani, 2014).

Milson ve Mehlig (2002) de benzer ifadelerle öğrenciler açısından karakter eğitimi, mevcut davranışlarını almış oldukları temel etik değerlerle birlikte geliştirmelerini ifade eden bir süreç olarak değerlendirmektedir. Battistich (2005) göre karakter eğitimi, okul hayatına dair tüm boyutların, öğrencilerde ideal karakter gelişimini ve akademik başarıyı sağlamak için temel önleme ve olumlu manada bir gençlik gelişimi oluşturabilme uygulamaları açısından kullanılmalıdır. Banks (2011) ise, geleneksel manada yetişkinlerin, modern dünyanın bir gerekliliği olarak da öğretmenlerin, kuşaktan kuşağa, temel etik ve ahlaki ilkeler, davranışlar, tutumlar ve bilgilerle ilgisi olan toplumsal değerleri taşıması şeklinde tanımlanmaktadır. Yapılan tüm bu tanımlamalara göre karakter eğitimi, belirli işlevselliğe sahip bir toplumun sahip olmak istediği belirli kişisel özelliklerin kazandırılmasını (Prestwich, 2004) ya

da bireyin, kişisel ve sosyal olarak sorumlu, öz yönetimli ve ahlaklı bir birey olma eğilimini ve kapasitesini geliştirme sürecidir (Berkowitz ve Bier, 2005). Karakter eğitimi daha geniş bir tanımlama ile sadakat ve dürüstlük gibi erdemlerin ya da direnç ve azim gibi belli başlı niteliklerin kazanılmasını ifade edecek biçimde ahlak ve değer gelişimini ve başka insanların bakış açılarını anlamak için gerekli duygusal, sosyal ve bilişsel kapasite artışını ifade etmektedir (Hersh, 2015).

Tüm bu tanımlar incelendiğinde karakter eğitiminin bireye, topluma, değerlere ve davranışlara odaklandığı anlaşılmaktadır. Bu yüzden karakter eğitimi, toplumun daha iyi bir yer haline gelebilmesi amacıyla öğrenci davranışlarına güçlü birer ahlaki temel kazandırmaya ve edilgen bir durumda bulunan ahlaki değerler için davranışsal formlar oluşturmaya yönelik rehberlik çalışmaları olarak da tanımlanabilmektedir (Yılmaz, 2017).

Karakter eğitimi daha etkili bir hale getirmek için bu sürecin doğasını anlamak gerekmektedir. Hersh'e (2015) göre karakter eğitimi birikimli (kümülatif) ve kolektif bir süreçtir. Karakter eğitiminin birikimli bir süreç olması, bireylerin entelektüel, ahlaki, sosyal ve duygusal karakter özelliklerini kolayca edinmemeleri ile ilgilidir. Bu edinim süreci, yıllar sürebilir. Karakter eğitiminin kolektif bir süreç olması; öğretmen, personel, yönetim ve diğer öğrencilerin işbirlikçi ve amaçlı bir biçimde hemfikir oldukları beklenti, standart, norm, değer ve davranışların okul çevresine, öğrenci yurtlarına, spor alanlarına, kişisel ilişkilere ve sosyal sınıf ilişkilerine, akademik, sanatsal ve sportif tüm disiplinlere yansımış olması ile alakalıdır (Madigan, 2016).

Karakter eğitiminin birikimli bir süreç olması, onu basit bir program olmaktan çıkarmakta; slogan, poster ya da "ayın sözü" gibi derinliği olmayan etkinliklere indirgemeye engel olmaktadır. Çünkü karakterdeki anlamlı değişimler bir gecede meydana gelmemekte, gerçekçi okul dönüşümleri, yıllar almakta ve sıkı çaba gerektirmektedir. Bu anlamda etkili bir karakter eğitimi sürdürebilmek için her şeyden önce bir adanmışlık sergilenmeli, uzun dönemli planlamalar yapılmalı, duyarlı ve saygılı ilişkiler üzerine kurulu bir okul iklimi ve kültürü oluşturulmalı, daha çok fon, zaman ve kaynak ayrılmalıdır (Sojourner, 2014).

2.1.2. Futbolun Karakter Eğitimi İle İlişkisi

Futbol eğitimi çocuklarda bir çok duygusal ve zihinsel etkinliğide geliştirir. Yapılan bir çalışmada futbol eğitimi alan çocuklarda problem çözme becerileri ve fonksiyonel olmayan tutumların egzersize bağlı olumlu yönde değişiklik gösterdiği görülmüştür (Acar, 2013). Bireyin uygun kararları alabilmesi, öncelikle alternatif yolları doğru tespit edebilmesine ve kendi beklentisi ile alternatifler arasındaki uyumu sağlayabilmesine bağlıdır (Uzunoğlu, 2009). Futbol, eğitimi itibarı ile çocuklara, birbirlerine olumsuz davranışlardan kaçınma, fair-play, sportmenlik, argo konuşmalardan uzak tutan, saygılı ve birbirleriyle olumlu iletişim kurmalarını sağlayan bir spordur (Ediş ve Gündüz, 2019). Futbolcuların sportmenlik yönelimleri ve empatik eğilim düzeyleri oynamayan akranlarına göre daha yüksek (Elik, 2017) ayrıca depresyon, anksiyete ve stres seviyeleri daha düşüktür (Şen, 2015). Çalışmalarda ve daha genel kavramlarda ortak olan şey, 'karakter' terimini dürüstlük, adil oyun, hırs, topluluk ruhu, kendine güven, grup dayanışması, disiplin, hedef yönelimi, öz güven, öz kontrol ve bireysel sorumluluk gibi belirli değerlerle özleştirmişlerdir (Uzunoğlu; 2009; Acar, 2013; Şen, 2015; Elik, 2017; Ediş ve Gündüz, 2019) .

2.2. Karar Verme Kavramı

Karar verme, alternatifi olan eylemler arasından istenilen amaca uygun, en iyi fayda vereceğine inanılan kararın seçildiği bir süreçtir. Birey uygun ve önemli ölçütleri seçip, alternatifleri belirleyip, değerlendirerek sorumluluğu dahilinde karar verir (Chabeli, 2006). Karar verme becerisi ise, bireylerin kişisel özellikleri ve sosyalleşme düzeyi ile ilgilidir. Karar belirlenen bir hedefe ulaşabilmek için eldeki imkân ve koşullara göre mümkün olabilecek çeşitli olası eylem biçimlerinden en uygun olanı belirlemektir. Karar verme, çeşitli durumlar arasından seçim ve tercih yapmakla ilgili bilişsel ve davranışsal çabaların bütünüdür. Çok seçenekli karar verme süreçleri, bireyler açısından daha fazla güçlük ortaya çıkarmaktadır (Kuzgun, 1992).

Karar verme davranışının ortaya çıkabilmesi için şu üç koşulun bulunması gerektiği belirtilmektedir. a) karar verme ihtiyacını ortaya çıkaran bir seçme sorununun varlığı ve birey tarafından hissedilmesi; b) gücünü giderecek birden fazla seçeneğin bulunması; c) bireyin seçeneklerden birine yönelme özgürlüğüne sahip olmasıdır (Kuzgun, 2005). Karar verme stratejilerini mantıklı, iç tepkisel, bağımsız ve kararsız olmak üzere dört başlık altında toplanır.

İç tepkisel karar verme stratejisi; seçenekler üzerinde yeterince düşünmeden, içten geldiği gibi karar verme biçimidir (Rook, 1987).

Mantıklı karar verme stratejisi; karar verirken seçenekleri dikkatle inceleme ve her birinin olumlu ve olumsuz yanlarını değerlendirme ve bunun sonucunda bir karara ulaşma sürecidir.

Bağımsız karar verme stratejisi; başkasından yardım almadan kendi başına karar verebilmedir.

Kararsızlık ise, verdiği kararı hemen değiştirmek isteme, hiçbir karardan hoşnut olmama durumu olarak tanımlanmaktadır (Kuzgun, 1992).

Bu stratejilerin birbiriyle birleşik olarak kullanılması mümkün olabilmektedir. Karar verme durumunda kullanılan stratejiler planlama sürecinden geçerek uygulanabildiği gibi, karar verme durumuyla karşılaştığı anda da belirlenebilmektedir. Harcanan çaba ve etkililikleri açısından karar verme stratejisi kullanımlarında farklılıklar görülebilmektedir (Payne ve ark, 1992).

2.2.1.Karar Verme Süreçleri

Dinamik ve karmaşık bir süreç olan karar vermeyi toplumsal değerler, bireysel ihtiyaçlar, kültürel sınırlamalar ve psikolojik durumların değişimi etkilemektedir. Fakat karar verme sürecinde tüm bu değişkenlerin içinde değişmeyen özelliklerin, karar verme esnasında; bir problemin olduğunu fark eden verici, karar vermesi gereken sıkıntılı bir durumun ve bireyin birden fazla seçeneğinin olması gerekliliğini vurgulamıştır (Kuzgun, 1992).

Aynı zamanda karar verme süreci, bireyin iç dünyasında denge sağlama süreci olarak görülebilir. Karar verme durumunda olan birey, hem iç dünyasına yönelik ihtiyaçlarını, hem de çevresinde oluşan beklentileri gidermeye ve doyurmaya yönelirken kişisel ve çevresel kaynaklarını etkili ve olumlu bir şekilde kullanmalıdır (Marco ve ark., 2003). Bir yaşantı ya da problem karşısında karar verme durumunda olan bireyler; sezgilerine dayanma, karar vermeyi geciktirme, kaderci davranma, karar üzerinde uzun süreli düşünme ve zaman harcama, vereceği kararlarla ilgili sorumluluk ve risk almaktan kaçınma gibi stratejileri kullanmak durumunda kalabilirler. Bu aşamada karar verme sürecinde bireysel farklılıklar ve öğrenilmiş beceriler devreye girmektedir (Ferrari ve Dovidio, 2001). Bu stratejilerin belirlenmesinde ve kullanılmasında ise temel kişilik özellikleri, eğitim düzeyi, geçmiş yaşantılar ve alışkanlıklar etkili olmaktadır (Zakay, 1990).

2.2.2. Karar Verme Stilleri

Karar verme stili, bireyin içinde bulunduğu duruma göre belirlenir (Scott ve Bruce 1995). Rasyonel olarak yargılamanın zor olduğu belirsiz bir ortamda rasyonel bir karar vermek zor olabilir (Crié ve Chebat 2013), oysa hızlı karar vermeyi gerektiren bir durum olduğunda aniden bir karar vermek gerekebilir.

Karar verme stili, birey kararı vermeye yakın bir durumdayken gösterdiği tepki, yaklaşımı ve eylemleri ile sergilediği duruş biçimidir (Scott ve Bruce 1995). Karmaşık bir evre olan karar verme ve problem çözme işi kişi değişik davranışlar ile yöntemler belirleyerek bunları değerlendirir ve sonuca varmak için bir seçenek üzerinde karara varıp uygular. Kişinin gerek kendisi gerekse seçenekler arasında bilgi edinmesi ve bu bilgileri işleme yolunu şekillendiren bazı stratejik yöntemlerin kullanılması ile oluşan zaman dilimi olarak düşünülmektedir (Dinklage, 1967).

Karar verme stratejisi bireyin karar verme problemine bakış biçimini ve karar verirken izlenen yoldur. Birey karar verme aşamasındayken farklı yöntemler kullanmaktadır. Karar verme aşamasındayken kullanılan bu farklı yöntemler bireyi bir çatışmanın içerisine iter ve bu durum bireyin çatışmadan kaçınması ya da çatışmayla yüzleşmesiyle sonlanır. Karar verme aşamasındayken kullanılan stratejiler; önceden planlı bir şekilde uygulamaya geçildiği gibi ani bir şekilde bireyin karşısına gelişigüzel de çıkabilmektedir. Bu stratejilerin bir arada birbirleri ile ilintili bir şekilde kullanılması da olası bir durumdur. Karar verme stratejileri, sarf edilen gayret ve bir şeye tesir etme bakımından değişiklik gösterebilmektedir (Clemen ve Reilly, 2001). İlk olarak Dinklage'nin isimlendirdiği ve sonrasında birçok araştırmacının bu başlıklar üzerinde araştırma yaptığı karar verme stratejileri şunlardır (Dinklage, 1967).

İç tepkisel Karar Vericiler: Seçenekleri yeterli seviyede değerlendirmeden içten gelindiği gibi karar vermedir.

Kaderci Karar Vericiler: Bu stratejiye sahip bireyler kararlarını çevresel olaylara ya da kaderlerine bırakır.

Boyun Eğici Karar Vericiler: Kendi kararlarını verirken diğer insanların kendi yerlerine karar almalarını ister ve başkalarının plan ve düşünceleri ile hareket eder.

Erteleyici Karar Vericiler: Sürekli problemlerle ilgili düşüncelerini ve kararlarını ertelerler.

Kararsız Karar Vericiler: Bu stratejiye sahip bireyler, aldıkları kararı değiştirmek isteyip hiçbir karardan hoşnut olmamaktadır.

Mantıklı Karar Vericiler: Biliş ve duygularını dengeleyip akılcı bir yaklaşımı temel alınır. Seçenekleri karşılaştırır kendilerine faydalı olanı seçer.

Donup Kalarak Karar Vericiler: Kararlarının sorumluluklarını kabul eder ama karar verirken zorlanır.

Gerçekten Kaçan Karar Vericiler: Araştırmalardan sapar karar vermeden kaçınır.

Riske Girmek İstemeyen Karar Vericiler: Alternatifleri sürekli ellerinde bulundur risk oranı en az olan kararı bekler.

Bağımsız Karar Vericiler: Başkalarından etkilenmez kendi kararlarını verir (Dinklage, 1967).

Karar verme kavramı üzerinde çalışmalar yapan bazı kuramcılar, karar ve stilleri konusunda kararsızlık düşüncesinin üzerinde durulması gerektiğini ve kararsızlığın kaçınılması gereken bir davranış olduğunu belirtmişlerdir (Bursalıoğlu, 2005).

2.2.3. Karar Verme ve Futbol

Yetenekli futbol oyuncularının belirlenmesinde; her ne kadar fiziki, kondisyonel, psikolojik özellikler önemli olsa da zihinsel faktörlerde göz ardı edilmemelidir. Özellikle bilişsel yetiler her spor branşında olduğu gibi futbolda da geliştirilmesi gereken bir faktördür. Futbolcuların saha içindeki olanakları oyun alanı, rakip baskısı, zaman ve kurallar ile sınırlıdır. Futbol müsabakası esnasında, bir futbolcunun topa sahip olduğunda, en kısa zamanda ne yapacağına doğru karar vermesi oyunun neticesini etkileyebilmesi açısından önemlidir (Petiot ve ark., 2021). Başka bir ifadeyle futbolcunun karar verme yeteneği takım başarısını, olumlu yada olumsuz yönde etkilemektedir.

Futbol; beceri, teknik ve karar verme açısından sınıflandırılmıştır (Hughes 1980). Knapp (1969) tekniği, gerekli motor beceriyi yerine getirme yeteneği olarak tarif etmiştir. Becerili futbolcuyu ise, ne zaman pas vereceğine, şut atacağına, çalım yapacağına ve ne zaman da dripling yapacağına çok çabuk karar verebilen oyuncu olarak ifade eder. Ayrıca becerili sporcu, hareketin seçilen planını başarılı olarak yerine getirmede hangi tekniği kullanacağına çok çabuk karar vermek ve bunu başarılı olarak yerine getirmektedir (Petiot ve ark., 2021).

Futbolda karar verme, sporcunun bilgi oluşturma yeteneğine ihtiyaç duyar. Futbol oyuncusunun karşı karşıya kaldığı dinamik durum/durumlar karmaşıktır ve ilgisiz bilgileri içerir (Murr ve ark., 2018). Burada becerili sporcu, olayı “gözlem” yaparak analiz eder ve ilgili ipuçlarını dikkate alarak, hareket için gerekli motor planını işleme koyabilmektedir. Sözelimi, gol yüzdesi yüksek bir pozisyonda olan bir oyuncu, gol yüzdesi düşük bir pozisyonda olan (kaleye uzak mesafe, dar açı v.s.) oyuncuyu dikkate almamalıdır. Böyle bir durumda olan oyuncu, savunma oyuncularının ve kalecinin pozisyonuna dikkat etmeli ve sadece gol için konsantre olmalıdır. Bu futbolcu hangi şut tekniğini kullanacağına ve şutunu nereye atacağına tüm bilişsel süreçleri hızlı bir şekilde tamamlayarak karar vermelidir (Rudd ve Stoll, 2004; Rampinini ve ark., 2009).

Algılama, işleme ve bilginin kullanımından oluşan karar verme kavramı, oyuncuların algıladıkları şeyi işlerken hafızalarında depolanan bilgileri hatırlayabilecekleri varsayımına dayanmaktadır (Ericsson ve Delaney, 1999; Bossard ve Kermarrec, 2011). Bununla birlikte, harekete geçmek için sınırlı zaman, prosedürleri hatırlama, eldeki durumla karşılaştırmalar yapma ve buna bağlı olarak bilgiye dayalı zengin bir karar sürecini takip etme olasılığını kısıtlamaktadır (Raab, 2012).

Bir oyunda kullanılan bilginin önemli işlevselliğinin yanı sıra, bu bilgi, her kişinin kendi deneyimiyle edildiğinden oldukça öznel bir konudur (Gallego ve ark.,2010; Mouchet, 2013). Benzer şekilde, kararlar ve bilgiler, onları bir başkasının kaynaklarıyla karşılaştırmak için değil, bir kişinin (tüm durumların ve çözümlerin benzersiz olduğu düşünüldüğünde) bir çözümü diğerine tercih etmesinin nedenlerini anlamak için tanımlanmalıdır (Gesbert ve Durny, 2017 ; Mouchet, 2013).

Modern futbolda, sürekli ve süratli bir şekilde değişime uğrayan oyun koşulları, futbolculardan üst düzeyde ve karmaşık olan fiziksel ve psikolojik istemlerde bulunmaktadır. Bu nedenle, futbolcuların özellikleri ve bilişsel süreçleri içinde rol oynayan güdüler, duygular ve iradi süreçler çok önemlidir (Rampinini ve ark., 2009). Futbolcu devamlı değişen durumlar içerisinde dikkatini vermek, algılamak, özümsemek, hafızaya almak ve aldıklarından doğru kararlar çıkartarak motor üretime geçirmek zorunda kalmaktadır. Futbolcunun içinde bulunduğu etkileşim süreçleri içinde konsantrasyonu, duygusal durumu, algılaması, zihinsel hayalleri ve düşünce süreçleri onun motorsal sürati üzerinde etkilidir. Özellikle önemli

ve tansiyonu yüksek maçlarda, yanlış kararlar vererek topu yanlış kullandıklarını (rakibe pas verme, topu dışarı atma v.s.) sıklıkla görülmektedir. Baskılı koşullarda futbolcuların kaygı düzeylerindeki dalgalanmalar ve optimal düzeylerde sapmalar onların yanlış kararlar almalarında rol almaktadır (Egesoy, 1999).

Futboldaki gelişmeler ve performans beklentilerinin son derece yükselmiş olması, futbolda ortaya çıkan her türlü değişiklik ve gelişiminin yakından izlenmesi ve bu gelişmeye uyum sağlayabilmek için gerekli önlemleri antrenmanlarda alınmasını gerektirmektedir. Takımın her mevkiinde oynayan oyuncuların, futbol bilgileri ve taktik deneyimleri başarı açısından oldukça önemlidir. Eğer bir futbolcu, sahaya çıktığında, kararlarını, sorumluluğunu ve yaratıcılığı özgürce kullanmak istiyorsa, bunları önceden öğrenmiş olduğu hazır reçetelere göre yapamaz. Tamamen aksine, oyun içinde ortaya çıkan beklenmedik ve önceden hazırlığı yapılmamış pozisyonlarda ve rakibin baskısı altında, ani ve doğru tepkileri koymak zorundadır. Kendisi de aynı şekilde, rakibini baskı altında tutarak, beklenmedik sürpriz pozisyonlarla karşı karşıya bırakmaya çalışmaktadır. Bu özellikler ancak bütün olasılıkları göz önünde tutan geniş kapsamlı ve ayrıntılı olarak hazırlanmış antrenman programlarının ciddi ve titiz bir şekilde uygulanması ile kazanılır. İyi bir futbolcu, ister psikolojik, ister rakibin baskısı altında bile yapması gereken hareketi başarı ile tamamlayabilen, rakibini şaşırtmayı, çeşitli kombinezonlara girmeyi becerebilen, gelecek pozisyonları tahmin edebilen, topu nerede almak nerede vermek gerektiğini bilir. Futbol geliştikçe eğitimin önemi daha da artmaktadır. Çünkü daha şimdiden futbol basit bir ayak oyunu olmaktan çıkmış, taktik ve zekanın beceri ile birleştiği karmaşık bir spor dalı olmuştur (Rampinini ve ark., 2009).

2.3. Sporda Taktiksel Beceri

Taktiksel beceri; sonuca ulaşma adına planlanmış stratejik amaçları gerçekleştirebilmek için yapılan bireysel ve grup oyunlarıdır. Strateji hedefi gösterir, taktik ise hedefe hangi metotlarla ulaşılacağını gösterir (Rampinini ve ark., 2009). Sporda başarılı bir performans sergileyebilmek için doğru eylemi doğru zamanda yapmak ve oyunun iyi bir şekilde analiz edilmesi ile mümkündür. Bununla birlikte oyunu okumak ve oyun içi aksiyonlara tepki vermek, optimal performans için önemli bir özellik olarak görülmektedir. Taktik beceri soyut düşüncedir, yani olacak olanı varsayarak bir davranışı planlamak ve uygulamak anlamına gelmektedir (Cardoso ve ark., 2019). Nitekim araştırmacılar rekabet gerektiren spor branşlarında, sporcunun

daha yüksek seviyelerde performans sergilemesi için iyi gelişmiş fizyolojik ve teknik özelliklerin yanı sıra, gelişmiş taktiksel becerilere de ihtiyaçları olduğunu belirtmektedir (Williams & Ford, 2013; Yarayan ve ark., 2019).

Futbolda taktik, oyunda içinde belirli bir denklem kurulan veya bu denklemi çözmek için farklı girişimlerde bulunan ve bu denklemin uygulanabilmesi için izlenen yoldur. Sonuçta futbolda oyun taktikleri, takımların karşı atak veya topa sahip olma oyunu gibi oyun felsefelerini tanımlamaktadır (Rein ve Memmert, 2016). Bununla birlikte futbolda taktik, takımların başarıya ulaşmak için sahada uyguladıkları bireysel, grup, takım ve maç taktik prensipleriyle ilgili alınan kararlar bütünü temsil etmektedir. Taktikler; bireysel taktik, grup taktiği ve takım taktiği futbol oyunun strateji kısmındaki formatını oluşturmaktadır (Elferink-Gemser ve ark., 2004).

Oyuncular rakip takımın alanına girerek hedefe ulaşmaya çalışırken karmaşık ve hızlı değişen bir ortamla da mücadele etmek zorundadırlar (Gonzaga ve ark., 2014). Bu kapsamda bilişsel bir beceri olan taktiksel beceriler mücadele sporlarında (futbol, basketbol, hentbol, rugby, buz hokeyi vb.), bir oyuncunun doğru hareketi doğru zamanda gerçekleştirebilme, oyun akışıyla birlikte topun dolaşımına hızla adapte olma yeteneğine işaret eder (Grehaigine & Godbout, 1995; Elferink-Gemser ve ark., 2004, Yarayan ve ark., 2019).

3. GEREÇ ve YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, araştırmanın grubu, verilerin toplanması, veri toplama süreci ve veri analizi hakkında bilgiler verilmiştir

3.1. Çalışmanın Modeli

Bu çalışmanın amacı farklı lig seviyelerindeki futbolcularda, karakterin taktiksel beceri ve karar verme stillerine etkisini tespit edebilmek için nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli ile tasarlanmıştır. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Tarama modelinin bir türü olan ilişkisel tarama modeli ise, iki ve daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelidir (Karasar, 2017).

3.2. Araştırma Grubu

Bir araştırmanın örneklem hacminin belirlenmesinde literatürde farklı yöntemlerden bahsedilmektedir. Bu çalışmada örneklem sayısı belirlenirken araştırmada kullanılan Sporda Taktiksel Beceriler Envanteri (22 madde), Karar verme stilleri (25 madde) ve Sporda karakter (27 madde) ölçeklerinin toplam madde sayısının beş katı (Tavşancıl, 2014) olan 370 katılımcı olarak hesaplanmış olsa da veri toplama sırasında olası problemleri ortadan kaldırmak için 455 kişiden veri toplandı. Fakat eksik veya hatalı olan 8 veri çalışmaya dâhil edilmediğinden 447 katılımcıya ait elde edilen verilerin analizi yapıldı. Çalışmada 2021-2022 futbol sezonunda aktif spor hayatına devam eden futbolcular katılmıştır. Çalışmamıza katılan futbolcuların tanımlayıcı bilgileri Tablo 3.1. de gösterilmiştir.

Tablo 3.1. Tanımlayıcı bilgiler

n:447	Grup	Kişi sayısı
Eğitim durumu	Ortaokul	9
	Lise	235
	Üniversite	198
	Lisansüstü	5
Yetiştigi yer	Köy	38
	İlçe	138
	İl	271
	Yurтта	17
Nerede kalıyorsunuz?	Arkadaşlarla evde	22
	Ailemin yanında	177
	Tek	113
	Kulüp Tesislerinde	114
	Diğer	4

Tablo 3.1. Tanımlayıcı bilgiler (devamı)

Gelir durumunuz	Gelirim giderimden az	93
	Gelirim giderim eşit	176
	Gelirim giderimden fazla	178
Dominant ayak	Sağ	328
	Sol	119
Milli Takımda oynama	Evet	92
	Hayır	355
	Kaleci	36
	Stoper	87
	Sağ bek	40
Mevkiiniz	Sol bek	45
	Orta saha	103
	Sağ açık	41
	Sol açık	49
	Forvet	46
	Amatör	95
	Bal ligi	96
	3.Lig	69
Lig düzeyi	2.Lig	65
	1.Lig	64
	Süper Lig	58
	18-23	222
Yaş grupları	24-29	134
	30 yaş ve üstü	91
	Amatör	22,79±4,7
Yaş ortalamaları	Bal ligi	24,33±5,3
	3.Lig	25,06±4,76
	2.Lig	26,09±4,6
	1.Lig	25,23±4
	Süper Lig	23,5±4,39

3.3. Veri Toplam Araçları

Araştırmaya katılan farklı lig seviyelerindeki futbolculardan veriler, Google Form ve yüz yüze görüşme yöntemiyle toplandı. Verilerin toplanması sürecinde, çalışma hakkında bilgi ve ölçekler sosyal ağlar (Instagram, Facebook ve Whatsapp) aracılığıyla katılımcılara iletildi. Katılımcılardan araştırmacı tarafından geliştirilen, demografik bilgi formu, sporda taktiksel beceriler envanteri, karar verme stilleri ve sporda karakter ölçeklerini doldurmaları istendi.

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Çalışmaya katılan futbolcular, araştırmamın amacına uygun geliştirilen ve hazırlanan 14 sorudan oluşan (yaş, eğitim durumu, medeni durum, spor yaşı, milli olma durumları, yetiştiğiniz yer, gelir durum, mevkii, dominant ayak, doğduğu ay, nerede kalyorsunuz) kişisel bilgi formunu doldurdu.

3.3.2. Sporda Karakter Ölçeği (SKÖ)

Jang (2013) tarafından geliştirilen Spor Karakter Ölçeğinin (Sport Character Scale), Türkçe' ye uyarlaması Görgüt & Tuncel (2017) tarafından yapılmıştır. Buna göre faktör analizinde toplam 27 madde, 5 alt boyut ve toplam puan yer almaktadır. Beşli likert (1-kesinlikle katılmıyorum-5 tamamen katılıyorum) formunda olan ölçekten alınabilecek en yüksek puan 135; en düşük puan ise 27'dir. Alt boyutlara ait soruların maddeleri 1-10 maddeleri Dürüstlük,11-15 maddeleri (ters sorular) Anti-Sosyal, 16-21 maddeleri Merhamet, 22-24 maddeleri Sportmenlik, 25-27 Adalet, 1-27 toplam puanı oluşmaktadır. Sporda karakter ölçeğinin alt boyutları;

- a) *Dürüstlük boyutu*; Kişinin ahlakını ve kanaatlerini sürdürme ve bunlara göre hareket etme yeteneğidir (Jang 2013).
- b) *Anti-sosyal boyut*; Kurallara uygun ancak haksız kazanma olarak başka bir bireye zarar vermeyi veya dezavantajlı duruma düşürmeyi amaçlayan davranışlardır (Kavussanu, 2006).
- c) *Merhamet boyutu*; Diğerlerine değer verme ve başkalarına saygı gösterme anlamlarını içerir (Jang 2013).
- d) *Sportmenlik boyutu*; oyunu kazanma arzusuna odaklandığı için performans motivasyonu ile uyumludur; Bir oyuncunun yoğun bir kazanma arzusu vardır ve aynı zamanda kurallarına göre oynamaya çalışır (Jang 2013).
- e) *Adalet boyutu*; dış düzenleme motivasyonunu temsil eden kaynakları olan 'kurallara uyma' ve 'kararı kabul etmeye odaklanır. Sporcuların oyunun kurallarına göre eşitlikle muamele edilmesi idealidir (Jang 2013).
- f) *Karakter toplam puanı*; alt boyutların toplamı ile elde edilen ve kişinin karakterinin puanlandığı boyuttur (Görgüt ve Tuncel, 2017).

Çalışmamızda ölçeğin geçerlilik ve güvenilirlik kat sayı değeri $\alpha=0.88$ olarak hesaplanmıştır. Sporda karakter ölçeğinin ortalama değer, geçerlilik ve güvenilirlik kat sayı değeri sonuçları Tablo 3,2'de sunulmuştur.

Tablo 3.2. Sporda karakter ölçeğinin ortalama değer, geçerlilik ve güvenilirlik analizi (n:447)

Alt boyut	Madde sayısı	Görgüt & Tuncel (2017)	Yılmaz (2022)	X±S.S
Dürüstlük	10	,81	,91	41,11±7,05
Anti-Sosyal	5	,78	,85	17,08±5,26
Merhamet	6	,76	,85	24,91±4,35
Sportmenlik	3	,78	,84	12,54±2,4
Adalet	3	,84	,74	12,62±2,29
Karakter toplam puanı	27	,90	,88	108,26±15,59

3.3.3. Sporda Taktiksel Beceriler Envanteri (STBE)

Sporda Taktiksel Beceriler Envanteri futbol, basketbol, hentbol vb. gibi mücadele sporlarında oyuncuların taktiksel beceri düzeylerini belirlemek için Elferink-Gemser ve arkadaşları (2004) tarafından geliştirildi. Türkçeye uyarlamasını, Yarayan ve ark. (2019) tarafından yapılan envanterin orijinal formu 6'lı likert tipi ((1 "Çok Zayıf" ve 6 "Mükemmel") olmakla beraber ölçek 4 alt boyut ve 22 maddeden oluşmaktadır. Ölçekte alınacak puanların yüksekliği sporcunun taktiksel becerilerinin iyi olduğunu göstermektedir. Ölçek toplu ve topsuz taktiksel hareketleri de ayırmaktadır (Elferink-Gemser ve ark., 2004). Pozisyon Alma ve Karar Verme 1-9 soru, Top Hareketlerine Dair Bilgi Sahibi Olma, 10-13, Rakiplerini Tanıma, 14-18. Değişen Durumlarda Hareket Etme ise 19-22. Madde ki sorulardan hesaplanmaktadır. Ölçeğin alt boyutları;

- Pozisyon Alma ve Karar Verme (Hücum/Atak):* Topa sahip olduğunda pozisyon alma ve oyunda eylemleri doğru seçmeye odaklanır.
- Top Hareketlerine Dair Bilgi Sahibi Olma (Hücum/Atak):* Topa sahip olduğunda bildirimsel bilgileri ve oyun bilgisini ölçer.
- Rakiplerini Tanıma (Defans/Savunma):* Topsuz oyunda rakiplerin hareketleriyle, bildirimsel bilgileri algılar ve oyun bilgisini ölçer.
- Değişen Durumlarda Hareket Etme (Defans/Savunma):* Topsuz oyunda farklı durumlarla ilgili algılanan usule/prosedüre ilişkin bilgiye ve oyunda doğru eylemleri seçmeye odaklanır (Elferink-Gemser ve diğ., 2004).

Çalışmamızda ölçeğin geçerlilik ve güvenilirlik kat sayı değeri $\alpha=0.883$ olarak hesaplanmıştır. Çalışmamızda kullanılan sporda taktiksel beceri ölçeğinin güvenilirlik test sonuçları Tablo 3.3'te sunulmuştur.

Tablo 3.3. Sporda taktiksel beceri ölçeğinin ortalama değer, geçerlilik ve güvenilirlik analizi

Alt boyut	Madde sayısı	Yarayan ve ark. (2019)	Yılmaz (2022)	X±S.S
Pozisyon Alma ve Karar Verme	9	,88	,92	4,79±0,79
Top Hareketlerine Dair Bilgi Sahibi Olma	4	,80	,89	4,98±0,84
Rakiplerini Tanıma	5	,82	,87	4,69±0,83
Değişen Durumlarda Hareket Etme	4	,81	,82	4,68±0,96

3.3.4. Karar Verme Stilleri Ölçeği (KVSÖ)

Kişilerin karar verme sürecindeki problemlere yaklaşırken kullanmış oldukları karar verme stillerinden bireysel farklılıkları ölçmek amacıyla Scott ve Bruce (1995) tarafından geliştirilmiş, Türkçeye uyarlaması ise Taşdelen (2001) tarafından yapılmıştır. KVSÖ'ü 5'li likert formunda olan ve 25 maddeden oluşan orijinal formu; rasyonel karar verme, sezgisel karar verme, bağımlı karar verme, kendiliğinden anlık karar verme ve kaçınma karar verme stilleri ile beş alt boyut içeren bir yapı almıştır.

Scott ve Bruce (1995); davranışla ilgili terminolojinin tanımlamaları, ampirik araştırmalar ve ilk teorik açıklamalara dayanarak beş karar verme stili tanımlanmıştır. Aşağıda alt boyutların soru maddeleri ve açıklamaları verilmiştir:

- Rasyonel karar verme*; alternatiflerin mantıklı değerlendirildiği ve araştırıldığı (1-5)
- Sezgisel karar verme*; önsezi ve duygulara güvenin yaşandığı (6-10)
- Bağımlı karar verme*; başkalarının öneri ve yönergelerinin değerlendirildiği (11-15)
- Kaçınma karar verme*; karar vermeden kaçınma eğiliminin yaşandığı (16-20)
- Kendiliğinden ani karar verme stili* ise anında, düşünmeden alternatifleri değerlendirmeden hızlıca işleyen bir yaklaşımdır (21-25 Maddeler).

Çalışmamızda ölçeğin geçerlilik ve güvenilirlik kat sayı değeri $\alpha=0.891$ olarak hesaplanmıştır. Çalışmamızda kullanılan karar verme stilleri ölçeğinin alt boyutlarının güvenilirlik test sonuçları Tablo 3.4'te sunulmuştur.

Tablo 3.4. Karar verme stilleri ölçeği ortalama değer, geçerlilik ve güvenilirlik analizi

Alt boyut	Madde sayısı	Taşdelen (2001)	Yılmaz (2022)	X±S.S
Rasyonel K.V	5	,76	,86	20,31±3,5
Sezgisel K.V.	5	,78	,83	20,86±3,5
Bağımlı K.V.	5	,76	,83	17,56±4,18
Kaçınma K.V.	5	,79	,94	13,20±6,27
Kendiliğinden anlık K.V.	5	,79	,92	16,46±5,49

3.4. Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen verilerin analizinde SPSS 21.0 istatistik paket programı kullanıldı. Değişkenler normallik, varyansların homojenliği ön şartlarının kontrolü yapıldıktan sonra Kolmogorov-Smirnov testi ile değerlendirildi.

Aşağıdaki tabloda da görüldüğü üzere katılımcıların sporda karakter ölçeği, karar verme stilleri ve sporda taktiksel beceri ölçeklerinden aldıkları puanların normallikten sapmaların anlamlı düzeylerde olduğu gözlemlendi. Normal dağılım eğrilerine bakıldığında normallikten sapmaların ± 3 aralığında olduğu görülmüştür.

Literatürde bu değerlerin Büyüköztürk (2007) ± 1 , George ve Mellery (2016) ± 2 , Jondeau ve Rockinger (2003) ise ± 3 aralığında yer almasının normallikten aşırı sapmalar olmaması şeklinde yorumlanmıştır. Bu bilgiler doğrultusunda, araştırmacı tarafından verilerin normal dağılım gösterdiğini kabul edilmiş ve normal dağılım testleri uygulanmıştır.

Tablo 3.5. Katılımcıların Ölçek Puanlarının Çarpıklık-Basıklık ve Kolmogorov Smirnov Testi Anlamlılık Düzeyi Sonuçları n=447

Ölçekler	Alt boyutlar	Madde sayısı	X	S.S.	Çarpıklık	Basıklık	p.
Sporda karakter ölçeği	SKÖ	27	41,10	7,05	-,851	1,431	,000
	Dürüstlük	10	17,08	5,25	-1,191	2,768	,000
	Anti-sosyal	5	24,91	4,34	-,669	-,380	,000
	Merhamet	6	12,54	2,4	-1,387	2,091	,000
	Sportmenlik	3	12,62	2,28	-1,178	1,912	,000
	Adalet	3	108,26	15,59	-1,339	2,607	,000
Karar verme stilleri	Rasyonel	5	20,31	3,5	-,961	1,870	,000
	Sezgisel	5	20,54	3,5	-1,248	2,549	,000
	Bağımlı	5	17,55	4,18	-,365	,219	,000
	Kaçınma	5	13,20	6,27	,258	-1,125	,000
	Kendiliğinden ani karar verme	5	16,45	5,49	-,411	-,738	,000

Tablo 3.5. Katılımcıların Ölçek Puanlarının Çarpıklık-Basıklık ve Kolmogorov Smirnov Testi Anlamlılık Düzeyi Sonuçları n=447 (devamı)

Sporda taktiksel beceri	Pozisyon alma ve karar verme	9	43,10	7,09	-,920	2,523	,000
	Top hareket bilgisi	4	19,93	3,35	-1,134	1,743	,000
	Rakiplerini tanıma	5	23,44	4,17	-,610	1,247	,000
	Değişen durumlarda hareket	4	18,72	3,84	-,692	,524	,000

Değişkenler ortalama $\pm$ standart sapma, yüzde ve frekans değerleri kullanılarak ifade edildi. İkili grupların analizinde T testi (bağımsız gruplarda), ikiden fazla grupların analizinde ise ANOVA (tek yönlü varyans analizi) testi uygulandı. Farklılıkları belirlemek için ise Tukey testi kullanıldı. Ölçekler arasındaki ilişkinin varlığı ile yönü ve şiddetini belirlemek için pearson korelasyon analizi, değişkenler arasındaki ilişkiyi tahmin etmek için ise regresyon analizi uygulanmıştır Son olarak ise, ölçeklerin geçerlik-güvenirliklerinin tespit edilebilmesi Cronbach's Alpha iç tutarlılık katsayıları ile hesaplanmıştır.

4. BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde, elde edilen verilerin çalışmanın amaçlarına yönelik yapılan istatistiki analiz sonuçlarına yer verilmiş ve tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 4.1. Lig düzeyine göre sporda karakteri düzeylerinin karşılaştırılması

	Amatör (n:95)	BAL (n:96)	3. Lig (n:69)	2.Lig (n:65)	1.lig (n:64)	SL (58)	F	p.
Dürüstlük	37,63 ^c (8,10)	40,86 ^b (8,51)	42,10 ^{ab} (4,86)	39,95 ^{ab} (4,70)	43,11 ^{ab} (5,87)	45,09 ^a (5,03)	11,124	0,001**
Anti-sosyal	16,19 (5,51)	15,97 (5,31)	17,41 (5,52)	17,69 (4,38)	18,34 (4,44)	17,90 (5,77)	2,700	,020*
Merhamet	22,20 ^c (5,37)	25,34 ^{ab} (4,54)	25,48 ^{ab} (3,18)	24,25 ^b (3,32)	26,23 ^a (3,27)	27,28 ^a (2,89)	14,709	0,001**
Sportmenlik	11,53 ^d (2,91)	12,74 ^{abc} (2,55)	12,49 ^{bcd} (2,12)	11,98 ^{cd} (1,67)	13,34 ^{ab} (2,01)	13,69 ^a (1,80)	9,043	0,001**
Adalet	11,59 ^c (2,90)	12,92 ^{ab} (2,50)	12,57 ^{bc} (1,77)	12,32 ^{bc} (1,64)	12,89 ^{ab} (1,83)	13,93 ^a (1,55)	9,158	0,001**
Karakter toplam puan	99,14 ^d (16,58)	107,83 ^{bc} (17,17)	110,04 ^{bc} (11,53)	106,20 ^c (10,71)	113,92 ^{ab} (13,61)	117,88 ^a (13,72)	15,086	0,001**

** p<0,001, * p<0,05, SL; Süper Lig, BAL; Bölgesel Amatör Ligi

Çalışmamızda lig düzeyinin sporda karakter alt boyutlarını etkilediği görüldü (p<0,05). Dürüstlük, adalet, merhamet, sportmenlik ve karakter toplam puanlarında en yüksek ortalamaların süper lig futbolcularına ait olduğu belirlendi.

Tablo 4. 2. Yetiştigi yere göre sporda karakter düzeylerinin karşılaştırılması

	Köy (n:38)	İlçe (n:138)	İl (271)	F	p.
Dürüstlük	39,87±9,22 ^{ab}	39,5±8,25 ^b	42,1±5,78 ^b	7,022	,01*
Anti-sosyal	16,42±5,32	16,28±5,72	17,58±4,96	3,165	,048*
Merhamet	23,21±5,55 ^b	24,07±5,08 ^{ab}	25,58±3,55 ^a	,9,035	,001**
Sportmenlik	12±3,08	12,07±2,74	12,86±2,04	6,104	,002*
Adalet	11,87±2,84 ^b	12,2±2,75 ^{ab}	12,94±1,85 ^a	7,354	,01*
Karakter toplam puan	103,37±19,66 ^b	104,12±17,49 ^b	111,06±13,17 ^a	11,652	,001**

Futbolcunun yetiştigi yere göre sporda karakterin tüm alt boyutlarıyla istatistiksel fark gözlemlendi (p<0,05). İlde yetişenlerin daha yüksek puanlara sahip olduğu aldıkları hesaplandı.

Tablo 4. 3. Gelir durumuna göre sporda karakter düzeylerinin karşılaştırılması

	Gelirim giderimden az (n: 93)	Gelirim giderim eşit (n:176)	Gelirim giderimden fazla (n:178)	F	p.
Dürüstlük	39,73±7,06 ^b	40,13±8,34 ^b	42,79±5,08 ^a	8,807	,001**
Anti-sosyal	15,33±4,93 ^b	16,83±5,43 ^a	18,24±4,98 ^a	10,016	,001*
Merhamet	24,12±4,65 ^b	24,13±5,01 ^b	26,11±3,03 ^a	11657	,001**
Sportmenlik	12,27±2,6 ^b	12,2±2,72 ^b	13,02±1,83 ^a	6,024	,003*
Adalet	12,38±2,47 ^b	12,35±2,61 ^b	13,02±1,74 ^a	4,478	,012*
Karakter toplam puan	103,83±14,92 ^b	105,65±17,61 ^b	113,17±12,21 ^a	16,062	,001**

** p<0,001, * p<0,05

Gelir durumları gelirim giderimden fazla olanların dürüstlük, Anti-sosyal, merhamet, sportmenlik, adalet ve karakter toplam puanlarından en yüksek puanları aldıkları görülmüştü (p<0,05) (Tablo 4.3).

Tablo 4.4. Yaşa göre sporda karakterin karşılaştırılması

	18-23 yaş (n:222)	24-29 yaş (n:134)	30 ve üstü (n:91)	F	p.
Dürüstlük	41,18±7,36	40,77±6,93	41,4±6,46	,249	,780
Anti-sosyal	16,3±5,39 ^b	17,63±5,19 ^{ab}	17,88±4,82 ^a	4,648	,016*
Merhamet	24,74±4,58 ^{ab}	24,64±4,07 ^b	25,94±3,46 ^a	3,658	,045*
Sportmenlik	12,45±2,54	12,43 ±2,25	13,01±2,04	2,421	,090
Adalet	12,6±2,4	12,44±2,06	13,07±2	2,773	,064
Karakter toplam puan	107,28±16,33	107,72±15,38	111,45±15,6	2,435	,089

Çalışmamıza katılan futbolcularda yaşın sporda karakter alt boyutlarından anti-sosyal ve merhamet alt boyutunu etkilerken (p<0,05), dürüstlük, sportmenlik, adalet ve karakter toplam puanında 30 yaş ve üstü futbolcuların daha yüksek puanlar almasına rağmen istatistiksel bir farkın olmadığı belirlendi (p>0,05; Tablo 4.4).

Tablo 4. 5. Medeni duruma göre sporda karakterin karşılaştırılması

	Evli (n:81)	Bekar (n:366)	t.	p.
Dürüstlük	42,38±6,84	40,82±7,07	1,807	,071
Anti-sosyal	17,69± 5,66	16,94±5,17	1,160	,247
Merhamet	25,98±3,64	24,68±4,46	2,441	,015*
Sportmenlik	13,23±2,04	12,39±2,45	2,882	,004*
Adalet	13,12±2,03	12,51±2,33	2,189	,029*
Karakter toplam puan	112,41±14,10	107,35±15,78	2,661	,008*

Çalışmamıza katılan futbolcularda medeni durumun dürüstlük ve Anti-sosyal alt boyutlarını etkilemezken (p>0,05), merhamet, sportmenlik, adalet ve karakter toplam puanını farklılık bulundu (p<0,05; Tablo 4.5).

Tablo 4.6. Doğduğu aya göre sporda karakter düzeylerinin karşılaştırılması

	Ocak (n:41)	Şubat (n: 41)	Mart (n:34)	Nisan (n:34)	Mayıs (n:53)	Haziran (n:39)	Temmuz (n:35)	Ağustos (43)	Eylül (n:39)	Ekim (n:27)	Kasım (n:29)	Aralık (n:32)	F	P.
Dürüstlük	41,37 (6,54)	41,10 (8,12)	41,35 (5,73)	42,85 (5,37)	41,38 (8,09)	41,21 (5,87)	39,14 (4,54)	40,51 (6,08)	41,38 (8,06)	41,56 (8,57)	39,69 (8,12)	41,59 (8,54)	,611	,820
Anti-sosyal	16,10 (5,45)	17,63 (4,71)	16,09 (5,57)	17,38 (5,72)	16,57 (5,64)	18,44 (4,98)	16,49 (5,27)	16,33 (5,69)	17,82 (4,67)	16,52 (5,95)	18,24 (4,71)	17,72 (4,39)	,963	,480
Merhamet	25,07 (4,03)	24,90 (4,84)	25,00 (3,73)	25,79 (2,47)	24,74 (4,36)	24,18 (4,88)	25,14 (3,33)	25,00 (4,07)	25,23 (4,52)	24,81 (5,44)	23,86 (5,28)	25,19 (5,04)	,433	,941
Sportmenlik	12,39 (2,52)	12,83 (2,44)	12,47 (2,19)	12,74 (2,05)	12,47 (2,46)	12,00 (2,59)	12,80 (1,66)	12,56 (1,97)	13,21 (2,44)	12,52 (2,99)	12,03 (2,81)	12,41 (2,77)	,704	,735
Adalet	12,73 (1,99)	12,66 (2,67)	12,53 (2,16)	12,91 (1,98)	12,45 (2,42)	12,31 (2,33)	12,89 (1,68)	12,67 (1,86)	13,15 (2,4)	12,33 (2,75)	11,86 (2,56)	12,81 (2,63)	,734	,702
Karakter toplam puan	107,66 (14,89)	109,12 (17,11)	107,44 (14,8)	111,68 (12,3)	107,6 (16,38)	108,13 (15,56)	106,46 (11,68)	107,07 (13,63)	110,79 (16,21)	107,74 (18,21)	105,69 (18,23)	109,72 (18,79)	,435	,940

Futbolcuların doğdukları aya göre sporda karakter toplam ve alt boyutlarıyla istatistiksel farklılık olmadığı görülmüştür ($p>0,05$; Tablo 4.6).

Tablo 4.7. Mevkii 'ye göre sporda karakter düzeylerinin karşılaştırılması

	Kaleci (n:36)	Stoper (n:87)	Sağ bek (n:40)	Sol bek (n:45)	Orta saha (n:103)	Sağ açık (n:41)	Sol açık (n:49)	Forvet (n:46)	F	p.
Dürüstlük	41,39±9,23	41,6±6,72	39,95±6,40	40,29±9,3	41,6±6,87	41,29±6,44	41,51±5,98	40,04±5,81	,554	,793
Anti-sosyal	18,64±5,16	17,02±4,87	17,35±4,79	17,2±5,76	16,65±5,56	18,49±4,44	16,39±5,42	16,04±5,57	1,374	,214
Merhamet	24,83±6,24	25,10±3,72	25,48±3,29	24,27±5,73	24,63±5	25,27±3,04	25,45±3,18	24,52±3,44	,520	,819
Sportmenlik	12,44±3,09	12,72±1,99	12,85±2,26	12,2±3,03	12,65±2,7	12,15± ±1,94	12,94±2,16	12,04±2,16	,965	,456
Adalet	12,81±2,88	12,75±2,11	12,98±1,64	12,04±2,89	12,56±2,63	12,34± ±1,88	12,84±1,82	12,65±1,85	,775	,610
Karakter toplam puan	110,11±20,5)	109,2±14,4	108,6±12,8	106±20,2	108,1±16,5	109,54±13,7	109,12±13,5	105,3±11,9	,549	,797

Futbolcuların oynadığı mevkiine göre sporda karaktere etkisinin olmadığı hesaplanmıştır ($p<0,05$; Tablo 4.7).

Tablo 4. 8. Kalınan yere göre sporda karakter düzeylerinin karşılaştırılması

	Yurtta (n:17)	Arkadaşlar ile evde (n:22)	Ailenin yanında (n:177)	Tek (n:113)	Kulüp Tesisleri (n:114)	F	p
Dürüstlük	34,35 ^b (8,89)	38,77 ^a (7,73)	41,06 ^a (7,35)	42,12 ^a (5,93)	41,72 ^a (6,58)	5,635	0,001**
Anti-sosyal	15,76 ^{ab} (4,62)	13,84 ^{ab} (5,44)	16,86 ^{ab} (5,36)	18,01 ^a (4,83)	17,43 ^a (5,29)	3,908	,005*
Merhamet	20,12 ^c (6,05)	23,19 ^b (4,97)	24,91 ^{ab} (4,57)	26,05 ^a (3,42)	24,90 ^{ab} (3,88)	8,703	0,001**
Sportmenlik	10,06 ^c (3,29)	11,50 ^b (2,52)	12,79 ^{ab} (2,47)	13,01 ^a (1,91)	12,32 ^{ab} (2,28)	8,001	0,001**
Adalet	10,88 ^a (3,12)	12,08 ^{ab} (2,47)	12,76 ^a (2,47)	12,88 ^a (1,88)	12,54 ^a (2,06)	3,457	,018*
Karakter toplam puan	91,18 ^c (16,30)	99,38 ^{bc} (14,11)	108,37 ^{ab} (16,22)	112,06 ^a (13,73)	108,90 ^a (14,29)	9,629	0,001**

** p<0,001, * p<0,05

Kalınan yerin sporda karakter alt boyutlarını etkilediği görülmüştür (p<0,05). Tek başına kalan futbolcuların daha yüksek dürüst, anti sosyal, sportmen, merhamet, adalet ve karakter toplam puanlarına sahip olduğu hesaplanmıştır (Tablo 4.8). Tüm alt boyutlarda ve karakter toplam puanında en yüksek puanları tek kalan futbolcular almıştır.

Tablo 4.9. Eğitim düzeyine göre sporda karakteri düzeylerinin karşılaştırılması

	Ortaokul (n: 9)	Lise (n: 235)	Üniversite (n:198)	Lisansüstü (n:5)	F	p
Dürüstlük	34,78±13,07 ^b	42,03±6,97 ^a	40,34±6,53 ^{ab}	39,40±9,21 ^{ab}	4,759	,003*
Anti-sosyal	18,67±6,48	18,00±4,83	15,97±5,45	15,00±6,89	6,048	0,001**
Merhamet	20,44±8,14 ^b	25,26±4,15 ^a	24,68±4,26 ^{ab}	26,20±3,96 ^a	4,075	007*
Sportmenlik	10,22±4,02 ^b	12,82±2,23 ^a	12,30±2,45 ^{ab}	13,40±2,30 ^{ab}	4,804	,003*
Adalet	10,00±4,21 ^b	12,80±2,13 ^a	12,51±2,30 ^a	13,60±1,95 ^a	5,023	,002*
Karakter toplam puan	94,11±25,73 ^b	110,90±15,51 ^a	105,80±14,36 ^{ab}	107,60±19,55 ^{ab}	6,600	0,001**

Çalışmamızda futbolcuların eğitim düzeyinin sporda karakter alt boyutlarını etkilediği bulunmuştur (p<0,05). Eğitim durumuna göre alt boyutlarda, Ortaokul mezunlarının anti-sosyal alt boyutta, Lise mezunlarının dürüstlük ve karakter toplam puanında, lisansüstü mezunlarının adalet, sportmenlik ve merhamet alt boyutlarında en yüksek puanları aldıkları görülmüştür (Tablo 4.9).

Tablo 4.10. Spor yaşına göre sporda karakter düzeylerinin karşılaştırılması

	1-8 yıl (n:175)	9-14 yıl (n:188)	15-20 yıl (n:74)	21 yıl ve üstü (n:10)	F	p.
Dürüstlük	40,56±7,65	41,64±6,28	40,65±7,66	43,90±3,6	1,345	,259
Anti-sosyal	16,61±5,63	17,36±4,98	17,68±4,88	15,6±6,08	1,218	,303
Merhamet	24,41±4,94	25,28±3,62	24,86±4,56	27,2±3,01	2,172	,091
Sportmenlik	12,29±2,67	12,76±2,12	12,45±2,47	13,7±1,34	1,953	,120
Adalet	12,29±2,62	12,97±1,82	12,38±2,48	13,6±1,51	3,648	,013
Karakter toplam puan	106,17±17,6	110,01±13,11	108,01±16,5	114±10,33	2,320	,075

Futbolcularda spor yaşının sporda karakter alt boyutlarında adalet alt boyutunu etkilediği ($p<0,05$) görülürken, diğer alt boyutları (dürüstlük, anti-sosyal, merhamet, sportmenlik ve karakter toplam puanı) etkilemediği görülmüştür ($p>0,05$; Tablo 4.10).

Tablo 4. 11. Gelir düzeyine göre taktiksel beceri düzeylerinin karşılaştırılması

	Gelirim giderimden az (n: 93)	Gelirim giderim eşit (n:176)	Gelirim giderimden fazla (n:178)	F	p.
Pozisyon alma karar verme	4,86±0,73	4,82±0,74	4,72±0,86	1,324	,267
Top hareket bilgisi	5,05±0,74	4,99±0,78	4,93±0,93	,601	,549
Rakiplerini tanıma	4,69±0,75	4,68±0,82	4,70±0,89	,030	,970
Değişen durumlarda hareket	4,72±0,82	4,66±0,96	4,69±1,03	,129	,879

Araştırmada gelir düzeylerinin taktiksel beceri düzeylerini etkilemediği görülmüştür ($p>0,05$; Tablo 4.11).

Tablo 4.12. Yetiştığı yere göre taktiksel beceri düzeylerinin karşılaştırılması

	Köy (n:38)	İlçe (n:138)	İl (271)	p.
Pozisyon alma karar verme	4,83±1,06	4,88±0,79	4,74±0,74	251
Top hareket bilgisi	5,02±1,07	5,05±0,85	4,94±0,80	,422
Rakiplerini tanıma	4,49±1,02	4,81±0,82	4,65±0,81	,068
Değişen durumlarda hareket	4,5±1,15	4,76±0,94	4,67±0,94	,322

Futbolcuların yetiştığı yerin taktiksel beceri düzeylerini etkilemediği görülmüştür ($p<0,05$).

Tablo 4.14. Lig düzeyine göre taktiksel beceri düzeylerinin karşılaştırılması

	Amatör (n:95)	BAL (n:96)	3. Lig (n:69)	2.Lig (n:65)	1.lig (n:64)	Süper Lig (58)	F	p.
Pozisyon alma karar verme	4,82±0,81	4,81±0,64	5,24±0,59	4,84±0,64	4,6±0,81	4,32±0,99	10,335	0,001**
Top hareket bilgisi	5,09±0,82	4,96±0,77	5,38±0,61	5±0,7	4,8±0,94	4,54±0,99	7,872	0,001**
Rakiplerini tanıma	4,76±0,84	4,65±0,74	4,99±0,79	4,71±0,72	4,54±0,88	4,43±0,99	3,501	0,004**
Değişen durumlarda hareket	4,66±1,01	4,71±0,86	4,99±0,92	4,77±0,79	4,51±1,01	4,39±1,08	3,130	0,009**

Lig düzeyinin taktiksel beceri düzeylerini etkilediği görülmüştür ($p<0,05$). Taktiksel beceri düzeylerinde tüm alt boyutlarda süper ligde oynayan futbolcuların düşük puanlar aldıkları görülürken, 3. ligde oynayan futbolcuların ise yüksek puanlar aldıkları görülmüştür (Tablo 4.14).

Tablo 4.15. Mevkii 'ye göre taktiksel beceri düzeylerinin karşılaştırılması

	Kaleci (n:36)	Stoper (n:87)	Sağ bek (n:40)	Sol bek (n:45)	Orta saha (n:103)	Sağ açık (n:41)	Sol açık (n:49)	Forvet (n:46)	F	p.
Pozisyon alma karar verme	4,85 (0,99)	4,75 (0,75)	4,83 (0,68)	4,55 (0,97)	4,95 (0,71)	4,82 (0,71)	4,82 (0,62)	4,62 (0,92)	1,648	,120
Top hareket bilgisi	5,01 (0,97)	4,87 (0,92)	5,15 (0,61)	4,76 (1,07)	5,10 (0,74)	5,02 (0,76)	5,03 (0,61)	4,89 (0,95)	1,314	,229
Rakiplerini tanıma	4,76 (0,99)	4,57 (0,85)	4,77 (0,71)	4,43 (0,99)	4,80 (0,79)	4,80 (0,82)	4,75 (0,56)	4,69 (0,83)	1,381	,211
Değişen durumlarda hareket	4,69 (1,12)	4,66 (0,99)	4,52 (0,86)	4,32 (1,07)	4,82 (0,89)	4,87 (0,88)	4,74 (0,83)	4,67 (1,02)	1,668	,115

Oynadığı mevkiinin taktiksel beceri düzeylerini etkilemediği hesaplanmıştır ($p>0,05$; Tablo 4.14). Rakiplerini tanıma ve değişen durumlarda hareket yeteneği en yüksek olan mevkiinin orta sahalar olduğu, rakiplerini tanıma ve değişen durumlarda harekette ise sol beklerin en düşük puanlar aldıkları görülmüştür.

Tablo 4. 16. Dominant ayağa göre taktiksel beceri düzeylerinin karşılaştırılması

		n.	X	S.S	T	p.
Pozisyon alma karar verme	Sağ	328	4,83	0,76	1,677	,094
	Sol	119	4,69	0,89		
Top hareket bilgisi	Sağ	328	5	0,82	,772	,440
	Sol	119	4,93	0,89		
Rakiplerini tanıma	Sağ	328	4,72	0,84	1,507	,132
	Sol	119	4,59	0,83		
Değişen durumlarda hareket	Sağ	328	4,71	0,95	1,011	,313
	Sol	119	4,61	0,98		

Çalışmamızda futbolcuların dominant ayağının taktiksel beceri düzeylerini etkilemediği bulunmuştur ($p>0,05$; Tablo 4.16).

Tablo 4.16. Eğitim düzeyine göre taktiksel beceri düzeylerinin karşılaştırılması

	Ortaokul (n: 9)	Lise (n: 235)	Üniversite (n:198)	Lisansüstü (n:5)	F	p
Pozisyon alma karar verme	4,74 (0,78)	4,82 (0,73)	4,74 (0,86)	5,29 (0,50)	1,023	,382
Top hareket bilgisi	4,72 (0,84)	4,97 (0,8)	4,99 (0,89)	5,35 (0,6)	,628	,597
Rakiplerini tanıma	4,42 (0,85)	4,70 (0,78)	4,68 (0,89)	5,24 (0,57)	1,058	,367
Değişen durumlarda hareket	4,22 (1,13)	4,68 (0,94)	4,70 (0,97)	4,95 (1,02)	,831	,477

Eğitim durumunun sporda taktiksel beceri düzeylerinden pozisyon alma karar verme, top hareket bilgisi düzeylerini, rakiplerini tanıma ve değişen durumlarda hareket düzeylerini etkilemediği hesaplanmıştır ($p>0,05$).

Tablo 4.17. Milli takım düzeyine göre taktiksel beceri düzeylerinin karşılaştırılması

		n.	X	S.S.	t.	p.
Pozisyon alma karar verme	Evet	92	4,67	0,74	-1,724	,087
	Hayır	355	4,82	0,80		
	Toplam	447	4,79	0,79		
Top hareket bilgisi	Evet	92	4,89	0,80	-1,164	,246
	Hayır	355	5	0,85		
	Toplam	447	4,98	0,84		
Rakiplerini tanıma	Evet	92	4,6	0,73	-1,317	,190
	Hayır	355	4,71	0,86		
	Toplam	447	4,69	0,83		
Değişen durumlarda hareket	Evet	92	4,54	0,90	-1,712	,089
	Hayır	355	4,72	0,97		
	Toplam	447	4,68	0,96		

Çalışmamızda milli takımda oynamanın sporda taktiksel beceri düzeylerini (Pozisyon alma karar verme, top hareket bilgisi, rakiplerini tanıma, değişen durumlarda hareket) etkilemediği görülmüştür ($p<0,05$; Tablo 4.17).

Tablo 4.18. Kalınan yere göre taktiksel beceri düzeylerinin karşılaştırılması

	Yurtta (n:17)	Arkadaşlar ile evde (n:26)	Ailenin yanında (n:177)	Tek (n:113)	Kulüp Tesisleri (n:114)	F	P
Pozisyon alma karar verme	4,5 (1,08)	4,77 (0,92)	4,87 (0,72)	4,63 (0,76)	4,88 (0,81)	2,555	,038*
Top hareket bilgisi	4,57 (1,13)	4,95 (0,91)	5,05 (0,76)	4,82 (0,87)	5,1 (0,83)	2,984	,019*
Rakiplerini tanıma	4,53 (1,04)	4,68 (0,88)	4,73 (0,79)	4,63 (0,79)	4,71 (0,91)	,412	,800
Değişen durumlarda hareket	4,84 (1,09)	4,59 (0,9)	4,69 (0,95)	4,63 (0,91)	4,71 (1,02)	,401	,894

Nerede kalıyorsunuz sorusuna verilen cevapların sporda taktiksel beceri düzeylerinde pozisyon alma ve karar verme ile top hareket bilgisini etkilediği, rakiplerini tanıma ve değişen durumlarda hareket alt boyutlarını ise etkilemediği görülmüştür ($p>0,05$). Tek kalanların sporda taktiksel beceri düzeylerinin daha yüksek olduğu bulunmuştur (Tablo 4.18).

Tablo 4.19. Yaşa göre taktiksel beceri düzeylerinin karşılaştırılması

	18-23 yaş (n:222)	24-29 yaş (n:134)	30 ve üstü (n:91)	F	p.
Pozisyon alma karar verme	4,81±0,8	4,78±0,77	4,77±0,80	,102	,903
Top hareket bilgisi	5,05±0,81	4,92±0,79	4,91±0,97	1,460	,233
Rakiplerini tanıma	4,73±0,83	4,70±0,84	4,58±0,85	1,029	,358
Değişen durumlarda hareket	4,71±0,99	4,72±0,86	4,55±1,02	1,081	,340

Futbolcularda yaşın taktiksel beceri düzeylerini (pozisyon alma karar verme, top hareket bilgisi, rakiplerini tanıma ve değişen durumlarda hareket) etkilemediği görülmüştür ($p>0,05$; Tablo 4.19).

Tablo 4.20. Medeni duruma göre taktiksel becerinin karşılaştırılması

	Evli (n:81)	Bekâr (n:366)	t.	p.
Pozisyon alma karar verme	4,94±0,66	4,76±0,81	1,914	,030*
Top hareket bilgisi	5,06±0,77	4,96±0,85	,951	,342
Rakiplerini tanıma	4,77±0,74	4,67±0,86	,974	,330
Değişen durumlarda hareket	4,68±0,89	4,68±0,98	,009	,993

Medeni durumun taktiksel beceri düzeylerinde pozisyon alma karar verme (ofansif özellikler) etkilediği görülürken, top hareket bilgisi, rakiplerini tanıma ve değişen durumlarda hareket etkilemediği görülmüştür ($p>0,05$; Tablo 4.20).

Tablo 4.21. Spor yaşına göre taktiksel beceri düzeylerinin karşılaştırılması

	1-8 yıl (n:175)	9-14 yıl (n:188)	15-20 yıl (n:74)	21 ve üstü (n:10)	p.
Pozisyon alma karar verme	4,72±0,82	4,55±0,80	4,82±0,69	4,79±0,79	,463
Top hareket bilgisi	4,92±0,83	5,07±0,84	4,92±0,82	5±0,953,03	,346
Rakiplerini tanıma	4,65±0,84	4,78±0,84	4,52±0,77	4,86±0,94	,105
Değişen durumlarda hareket	4,63±0,94	4,76±0,97	4,59±0,97	4,85±1,03	,441

Çalışmamıza katılan futbolcularda spor yaşının taktiksel beceri düzeylerini etkilemediği görülmüştür ($p>0,05$; Tablo 4.21).

Tablo 4.22. Lig düzeyi ve mevki ile sporda karakter düzeyleri arasındaki ilişki

n:447	Lig düzeyi	Mevkii	D.	A-S	M.	S.	A	KTP	
Lig düzeyi	r.	1	,027	,290**	,154**	,305**	,240**	,235**	,340**
	p.		,574	,000	,001	,000	,000	,000	,000
Mevkiiniz	r.	1	-,021	-,077	-,010	-,038	-,022	-,047	
	p.		,664	,103	,838	,419	,648	,320	

D: Dürüstlük, A-S: anti-sosyal, M: merhamet, S: sportmenlik, A: adalet, KTP: karakter toplam puanı

Lig düzeyinin sporda karakter alt boyutlarından dürüstlük, anti-sosyal, merhamet, sportmenlik, adalet ve karakter toplam puanı ile arasında pozitif orta düzeyde bir ilişkinin olduğu hesaplanırken, Mevkiinin ise sporda karakter alt boyutları ile ilişkisinin olmadığı hesaplanmıştır (Tablo 4.23).

Tablo 4.23. Lig düzeyi ve mevkiinin taktiksel beceri düzeyleri ile arasındaki ilişki

n:447	Lig düzeyi	Mevkii	PAKV	THB	RT	DDH	
Lig düzeyi	r.	1	,027	,181**	,184**	,111*	-,90
	p.		,574	,000	,000	,019	,058
Mevkiiniz	r.	1	-,013	-,018	,034	,051	
	p.		,791	,708	,468	,287	

PAVK: Pozisyon alma karar verme, THB: top hareket bilgisi, RT: rakibi tanıma, DDH: değişen durumlarda hareket.

Çalışmamızda lig düzeyinin taktiksel beceri düzeyleri (Pozisyon alma karar verme, top hareket bilgisi ve değişen durumlarda hareket) ile arasında pozitif orta düzeyde, rakibi tanıma ile pozitif düşük düzeyde bir ilişkinin olduğu, mevkiinin ise taktiksel beceri düzeyleri ile bir ilişkisinin olmadığı hesaplanmıştır (Tablo 4.23).

Tablo 4.24. Lig düzeyi ve mevkiinin karar verme stilleri ile arasındaki ilişki

n:447		Lig düzeyi	Mevkii	Rasyonel	Sezgisel	Bağımlı	Kaçınma	Kendi ani karar verme
Lig düzeyi	r.	1	,027	,119*	,308**	-,115*	-,243**	,142**
	p.		,574	,012	,000	,015	,000	,003
Mevkiiniz	r.	,027	1	-,019	,052	-,006	-,041	,091
	p.	,574		,694	,271	,895	,385	,055

Çalışmamızda lig düzeyi ile karar verme stilleri alt boyutları arasında, rasyonel karar verme alt boyutunu pozitif düşük düzeyde, sezgisel ve kendiliğinden ani karar verme düzeylerini pozitif orta düzeyde, bağımlı karar verme alt boyutunu negatif düşük düzeyde, kaçınma alt boyutunu ise negatif orta düzeyde ilişkisinin olduğu hesaplanırken, mevkiinin karar verme stilleri ile ilişkisinin olmadığı hesaplanmıştır (Tablo 4.24).

Tablo 4.25. Eğitim düzeyine göre karar verme stillerinin karşılaştırılması

	Ortaokul (n: 9)	Lise (n: 235)	Üniversite (n:198)	Lisansüstü (n:5)	F	P
Rasyonel	20 (5,77)	20,33 (3,6)	20,29 (3,3)	21 (2,35)	,091	,965
Sezgisel	19 (5,61)	21,31 (3,33)	20,48 (3,49)	18,4 (4,62)	3,818	,010*
Bağımlı	19,33 (6,16)	16,57 (4,18)	18,62 (3,82)	19 (2,92)	9,957	0,001**
Kaçınma	15,56 (8,22)	11,31 (6,14)	15,31 (5,66)	14 (3,67)	16,632	0,001**
Kendiliğinden ani karar verme	15,56 (8,38)	16,52 (5,38)	16,42 (5,29)	16,4 (3,85)	,095	,963

Çalışmamızda eğitim düzeyinin karar verme stillerinden sezgisel, bağımlı ve kaçınma alt boyutlarını etkilediği görülürken ($p < 0,05$), rasyonel ve kendiliğinden ani karar verme alt boyutlarını etkilemediği görülmüştür ($p > 0,05$; Tablo 4.25). Eğitim düzeyine göre lisansüstü eğitimi olan futbolcular rasyonel ve bağımlı, ortaokul eğitimi olan futbolcular kaçınma ve kendiliğinden ani karar verme, lise düzeyinde eğitim olan futbolcuların ise sezgisel karar verme stillerini kullandıkları görülmüştür.

Tablo 4.26. Lig düzeyinin karar verme stillerine göre karşılaştırılması

	Amatör (n:95)	BAL (n:96)	3. Lig (n:69)	2.Lig (n:65)	1.lig (n:64)	Süper Lig (58)	F	p.
Rasyonel	19,42 ^b (4,11)	20,70 ^{ab} (3,79)	20,46 ^{ab} (2,93)	19,49 ^b (3,25)	20,83 ^{ab} (3,42)	21,31 ^a (3,5)	3,522	,004*
Sezgisel	18,78 ^c (4,31)	20,95 ^b (3,34)	20,87 ^b (3,19)	20,95 ^b (2,85)	22,77 ^a (2,42)	21,93 (2,53) ^{ab}	13,206	,001**
Bağımlı	17,95 ^a (4,82)	18,52 ^a (3,91)	17,78 ^a (3,67)	16,66 ^{ab} (3,81)	15,67 ^b (4,19)	18,14 ^a (3,72)	4,857	,001**
Kaçınma	16,12 ^a (5,67)	14,93 ^{ab} (6,27)	11,09 ^c (5,96)	10,83 ^c (6,15)	11 ^c (5,11)	13,17 ^{cb} (6,22)	11,870	,001**
Kendiliğinden ani karar verme	16,33 ^b (5,06)	15,31 ^b (5,76)	14,67 ^b (6,57)	17,11 ^{ab} (4,64)	19,45 ^a (4,69)	16,66 ^b (4,66)	6,729	,001**

Lig düzeyinin karar verme stillerini etkilediği görülmüştür ($p < 0,05$). Buna göre amatör ve bal ligindeki sporcuların bağımlı ve kaçınan, 3. Lig sporcularının rasyonel ve bağımlı, 2. Lig futbolcuları bağımlı ve kendiliğinden ani karar verme, 1. lig sporcuların rasyonel, sezgisel ve kendiliğinden ani karar veren, süper lig sporcuların ise rasyonel, bağımlı ve sezgisel karar verme stillerini kullandıkları görülmüştür (Tablo 4.26).

Tablo 4.27. Mevkii 'ye göre karar verme stillerinin karşılaştırılması

	Kaleci (n:36)	Stoper (n:87)	Sağ bek (n:40)	Sol bek (n:45)	Orta saha (n:103)	Sağ açık (n:41)	Sol açık (n:49)	Forvet (n:46)	F	p.
Rasyonel	20,94 (2,61)	20,77 (3,3)	19,83 (2,79)	19,4 (4,61)	20,17 (3,92)	19,46 (3,87)	21,12 (2,99)	20,48 (2,71)	1,703	,106
Sezgisel	20,08 (4,05)	21,3 (2,82)	19,75 (3,19)	20,71 (4,7)	21,09 (3,71)	20,39 (3,32)	21,14 (3,12)	21,39 (3,01)	1,408	,200
Bağımlı	18 (3,51)	17,55 (4,05)	17,9 (3,18)	17,09 (5,41)	17,5 (4,92)	17 (3,01)	17,43 (3,83)	18,13 (3,88)	,410	,896
Kaçınma	13,81 (5,61)	13,95 (5,72)	12,35 (6,09)	12,16 (5,59)	14,21 (6,74)	10,66 (5,72)	12,33 (6,71)	14 (6,82)	2,142	,038*
Kendiliğinden ani karar verme	15,72 (5,32)	16,17 (5,37)	16,33 (5,47)	16,51 (5,37)	15,92 (5,81)	16,46 (5,78)	17,18 (5,53)	18,04 (4,93)	,939	,476

Çalışmamızda mevkii'nin karar verme stillerinden sadece kaçınma alt boyutunu etkilediği görülürken ($p<0,05$), diğer alt boyutları etkilemediği ($p>0,05$) görülmüştür.

Tablo 4.28. Gelir düzeyine göre karar verme stillerinin karşılaştırılması

	Gelirim giderimden az (n: 93)	Gelirim giderim eşit (n:176)	Gelirim giderimden fazla (n:178)	F	p.
Rasyonel	20,32± 3,63 ^{ab}	19,65± 3,87 ^b	20,96± 2,89 ^a	6,320	,002*
Sezgisel	20,26± 3,56 ^b	20,03± 4,01 ^b	22,01± 2,49 ^a	17,015	,001**
Bağımlı	18,3± 4,1 ^a	17,69± 4,48 ^{ab}	17,03± 3,85 ^b	2,991	,05*
Kaçınma	15,3± 5,98 ^a	13,82± 6,39 ^a	11,49± 5,56 ^b	13,386	,001**
Kendiliğinden ani karar verme	15,47± 5,58 ^b	16,3± 5,57 ^{ab}	17,12± 5,30 ^a	2,901	,056

Çalışmamızda gelir durumunun futbolcuların karar verme stillerini etkilediği hesaplanmıştır ($p<0,05$). Gelir durumu iyi olanların rasyonel, sezgisel ve kendiliğinden ani karar verme stillerini kullandıkları, orta düzeyde olanların kaçınma, bağımlı ve kendiliğinden ani karar verme stillerini, gelir düzeyleri düşük olanların ise bağımlı, kaçınma ve rasyonel karar verme stillerini kullandıkları görülmüştür (Tablo 4. 28).

Tablo 4. 29. Yaşa göre karar verme stillerinin karşılaştırılması

	18-23 yaş (n:222)	24-29 yaş (n:134)	30 ve üstü (n:91)	F	p.
Rasyonel	20,4±3,59	20,26±3,4	20,26±3,47	,124	,883
Sezgisel	20,71±3,69	21,13±3,14	21,01±3,38	,700	,497
Bağımlı	18,17±4,09	17,09±4,18	16,82±4,10	4,801	,009*
Kaçınma	13,66±6,08	13,01±6,89	12,58±5,63	1,143	,320
Kendiliğinden ani karar verme	15,79±5,63	18±5,09	15,8±5,26	7,117	0,01*

Çalışmamıza katılan futbolcularda yaşın karar verme stillerinde bağımlı ve kendiliğinden ani karar verme alt boyutlarını etkilediği ($p<0,05$), rasyonel, sezgisel, kaçınma karar verme alt boyutlarını etkilemediği görülmüştür ($p>0,05$; Tablo 4.29).

Tablo 4.30. Medeni duruma göre karar verme stillerinin karşılaştırılması

	Evli (n:81)	Bekar (n:366)	t.	p.
Rasyonel	20,93±3,45	20,18±3,5	1,745	,082
Sezgisel	21,11 ±3,57	20,81 ±3,49	,703	,482
Bağımlı	17,33 ±4,31	17,61±4,15	,532	,595
Kaçınma	13,67±6,2	13,1±6,28	,730	,461
Kendiliğinden ani karar verme	16,52 ±5,24	16,44±5,55	,112	,911

Çalışmamıza katılan futbolcularda medeni durumun karar verme stillerini etkilemediği görülmüştür ($p>0,05$; Tablo 4.30).

Tablo 4. 31. Spor yaşına göre karar verme stillerinin karşılaştırılması

	1-8 yıl (n:175)	9-14 yıl (n:188)	15-20 yıl (n:74)	21 yıl ve üstü (n:10)	p.
Rasyonel	20,36±3,60	20,27±3,12	20,05±4,23	22,30±1,95	,297
Sezgisel	20,73±3,73	20,93±3,23	20,73±3,69	22,9±2,38	,283
Bağımlı	17,94±4,23	17,31±4,15	16,92±3,98	20,20±4,08	,049*
Kaçınma	13,83±6,11	12,66±6,51	12,89±5,92	14,7±6,4	,272
Kendiliğinden ani karar verme	16,98±5,18	16,21±5,68	16,03±5,66	15,1±5,74	,384

Çalışmamıza katılan futbolcuların spor yaşının karar verme stillerinden bağımlı karar verme düzeylerini etkilediği ($p<0,05$) görülürken, diğer alt boyutları etkilemediği hesaplanmıştır ($p>0,05$; Tablo 4.31).

Tablo 32. Milli takımda oynama durumuna göre karar verme stillerinin karşılaştırılması

	Milli Takımda oynama	n.	X	S.S	t.	p.
Rasyonel	Evet	92	20,43	3,26	,374	,709
	Hayır	355	20,28	3,56		
Sezgisel	Evet	92	21,86	2,96	3,456	,001*
	Hayır	355	20,61	3,59		
Bağımlı	Evet	92	16,82	4,10	-1,939	,05*
	Hayır	355	17,75	4,18		
Kaçınma	Evet	92	11,15	5,68	-3,793	0001**
	Hayır	355	13,73	6,31		
Kendiliğinden ani karar verme	Evet	92	17,58	4,92	2,205	,028*
	Hayır	355	16,17	5,60		

Çalışmamıza katılan futbolcuların milli takımda oynama durumlarına göre rasyonel karar verme stili hariç diğer karar verme alt boyutlarında anlamlı farklılık hesaplandı ($p<0,05$; Tablo 32).

Tablo 4.33. Karar Verme Stillerinin Pozisyon Alma Karar Verme Üzerine Etkili Değişkenler

Değişkenler	B	SH	T	P	%95 Güven Aralığı		HKO	R ²
					Alt	Üst		
Sabit	15,238	1,998	7,628	<0,001	11,312	19,165		
Rasyonel	0,660	0,103	6,438	<0,001	0,458	0,861		
Sezgisel	0,628	0,099	6,310	<0,001	0,432	0,823		
Bağımlı	0,003	0,085	0,035	0,972	-0,164	0,170	33,395	0,343
Kaçınma	-0,128	0,057	-2,262	0,024	-0,240	-0,017		
Kendiliğinden Ani	0,183	0,056	3,263	0,001	0,073	0,293		

Rasyonel, Sezgisel, Bağımlı, Kaçınma ve Kendiliğinden Ani karar verme sitilleri alt boyutlarını kullanarak Taktiksel Beceri Alt Boyutlarından Pozisyon Alma Karar Verme değişkenini yordamak amacıyla çok değişkenli doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. Elde edilen sonuca göre modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir $F(5, 441) = 40,455, p < 0,001$. Bağımlı değişkendeki varyansın %34,3'ünün bağımsız değişkenler tarafından açıklandığı bulunmuştur. Rasyonel, Sezgisel, Bağımlı ve Kendiliğinden Ani karar verme sitilleri değişkenleri Pozisyon Alma Karar Verme değişkenini pozitif yönlü olarak Kaçınma karar verme değişkeninin negatif yönlü yordadığı belirlenmiştir. Bu değişkenlerden sadece bağımlı karar verme değişkeninin istatistiksel olarak anlamlı olmadığı belirlenmiştir ($p > 0,05$). Rasyonel karar verme puanındaki bir birim değişimin Pozisyon Alma Karar Verme puanında 0,660'lık, sezgisel karar puanındaki biri birim değişimin Pozisyon Alma Karar Verme puanında 0.628'lik, kaçınma karar verme puanındaki bir birim değişimin Pozisyon Alma Karar Verme puanında -0,128'lük ve kendiliğinden ani karar verme puanındaki bir birim değişimin Pozisyon Alma Karar Verme puanında 0,183'lük bir değişim gösterdiği, diğer kaçınma değişkeninin katsayılarının istatistiksel olarak anlamlı olmadığı bulunmuştur ($p > 0,05$; Tablo 4.33).

Tablo 4.34. Top Hareket Bilgisi Karar Verme Üzerine Etkili Değişkenler

Değişkenler	B	SH	t	P	%95 Güven Aralığı		HKO	R ²
					Alt	Üst		
Sabit	8,528	0,996	8,560	<0,001	6,57	10,486		
Rasyonel	0,303	0,051	5,928	<0,001	0,203	0,404		
Sezgisel	0,272	0,050	5,488	<0,001	0,175	0,37		
Bağımlı	-0,046	0,042	-1,077	0,282	-0,129	0,038	8,306	0,270
Kaçınma	-0,020	0,028	-0,715	0,475	-0,076	0,035		
Kendiliğinden Ani Karar	0,038	0,028	1,372	0,171	-0,017	0,093		

Rasyonel, Sezgisel, Bağımlı, Kaçınma ve Kendiliğinden Ani karar verme sitilleri alt boyutlarını kullanarak Taktiksel Beceri Alt Boyutlarından Top hareket bilgisi değişkenini yordamak amacıyla çok değişkenli doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. Elde edilen sonuca göre modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir $F(5, 441) = 27,295, p < 0,001$. Bağımlı değişkendeki varyansın %27,0'sinin bağımsız değişkenler tarafından açıklandığı bulunmuştur. Rasyonel, Sezgisel ve Kendiliğinden Ani karar verme sitilleri değişkenleri top hareket bilgisi değişkenini pozitif yönlü olarak bağımlı ve Kaçınma karar verme değişkenlerinin negatif yönlü yordadığı belirlenmiştir. Bu değişkenlerden rasyonel ve sezgisel karar

verme değişkenlerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p < 0,05$). Rasyonel karar verme puanındaki bir birim değişmenin top hareket bilgisi puanında 0,303'lük, sezgisel karar puanındaki bir birim değişmenin top hareket bilgisi puanında 0.272'lik değişim gösterdiği, diğer değişkenlerin katsayılarının istatistiksel olarak anlamlı olmadığı bulunmuştur ($p > 0,05$; Tablo 4.34).

Tablo 4. 35. Rakiplerini Tanıma Karar Verme Üzerine Etkili Değişkenler

Değişkenler	B	SH	t	p	%95 Güven Aralığı		HKO	R ²
					Alt	Üst		
Sabit	5,869	1,141	5,143	<0,001	3,626	8,112		
Rasyonel	0,501	0,059	8,556	<0,001	0,386	0,616		
Sezgisel	0,301	0,057	5,294	<0,001	0,189	0,412		
Bağımlı	0,035	0,049	0,726	0,469	-0,060	0,131	10,895	0,382
Kaçınma	-0,005	0,032	-0,163	0,870	-0,069	0,058		
Kendiliğinden Ani	0,035	0,032	1,087	0,278	-0,028	0,098		

Rasyonel, Sezgisel, Bağımlı, Kaçınma ve Kendiliğinden Ani karar verme stilleri alt boyutlarını kullanarak Taktiksel Beceri Alt Boyutlarından rakiplerini tanıma değişkenini yordamak amacıyla çok değişkenli doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. Elde edilen sonuca göre modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir $F(5, 441) = 28,904$, $p < 0,001$). Bağımlı değişkendeki varyansın %38,2'sinin bağımsız değişkenler tarafından açıklandığı bulunmuştur. Rasyonel, Sezgisel, bağımlı ve Kendiliğinden Ani karar verme stilleri değişkenleri top hareket bilgisi değişkenini pozitif yönlü, kaçınma karar verme değişkeni negatif yönlü yordadığı belirlenmiştir. Bu değişkenlerden rasyonel ve sezgisel karar verme değişkenlerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p < 0,05$). Rasyonel karar verme puanındaki bir birim değişmenin rakiplerini tanıma puanında 0,501'lik, sezgisel karar puanındaki bir birim değişmenin rakiplerini tanıma puanında 0.301'lik değişim gösterdiği, diğer değişkenlerin katsayılarının istatistiksel olarak anlamlı olmadığı bulunmuştur ($p > 0,05$).

Tablo 4.36. Değişen durumlarda hareket Karar Verme Üzerine Etkili Değişkenler

Değişkenler	B	SH	t	p	%95 Güven Aralığı		HKO	R ²
					Alt	Üst		
Sabit	6,114	1,178	5,192	<0,001	3,800	8,429		
Rasyonel	0,323	0,060	5,350	<0,001	0,204	0,442		
Sezgisel	0,190	0,059	3,246	0,001	0,075	0,306		
Bağımlı	0,098	0,050	1,960	0,051	0,000	0,197	11,603	0,221
Kaçınma	-0,035	0,033	-1,043	0,298	-0,101	0,031		
Kendiliğinden Ani karar	0,049	0,033	1,485	0,138	-0,016	0,114		

Rasyonel, Sezgisel, Bağımlı, Kaçınma ve Kendiliğinden Ani karar verme sitilleri alt boyutlarını kullanarak Taktiksel Beceri Alt Boyutlarından değişen durumlarda hareket değişkenini yordamak amacıyla çok değişkenli doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. Elde edilen sonuca göre modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir $F(5, 441) = 19,655, p < 0,001$. Bağımlı değişkendeki varyansın %22,1'inin bağımsız değişkenler tarafından açıklandığı bulunmuştur. Rasyonel, Sezgisel, bağımlı ve Kendiliğinden Ani karar verme sitilleri değişkenleri değişen durumlarda hareket değişkenini pozitif yönlü, kaçınma karar verme değişkeni negatif yönlü yordadığı belirlenmiştir. Bu değişkenlerden rasyonel ve sezgisel karar verme değişkenlerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p < 0,05$). Rasyonel karar verme puanındaki bir birim değişiminin değişen durumlarda hareket puanında 0,323'lük, sezgisel karar puanındaki bir birim değişiminin değişen durumlarda hareket puanında 0.190'lık değişim gösterdiği, diğer değişkenlerin katsayılarının istatistiksel olarak anlamlı olmadığı bulunmuştur ($p > 0,05$; Tablo 4.36).

Tablo 4.37. Pozisyon almanın sporda karakter üzerine etkili değişkenler

Değişkenler	B	SH	T	p	%95 Güven Aralığı		HKO	R ²
					Alt	Üst		
Sabit	17,404	1,989	8,750	<0,001	13,495	21,313		
Dürüstlük	0,355	0,059	6,006	<0,001	0,239	0,472		
Anti-sosyal	0,041	0,054	0,772	0,440	-0,064	0,147	34,837	0,315
Merhamet	0,412	0,126	3,278	0,001	0,165	0,658		
Sportmenlik	-0,006	0,228	-0,024	0,981	-0,454	0,443		
Adalet	0,016	0,250	0,066	0,948	-0,474	0,507		

Dürüstlük, Anti-sosyal, Merhamet, Sportmenlik ve Adalet sporda karakter alt boyutlarını kullanarak Taktiksel Beceri Alt Boyutlarından pozisyon alma değişkenini yordamak amacıyla çok değişkenli doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. Elde edilen sonuca göre modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir $F(5, 441) = 40,555, p < 0,001$. Bağımlı değişkendeki varyansın %31,5'inin bağımsız değişkenler tarafından açıklandığı bulunmuştur. Dürüstlük, Anti-sosyal, Merhamet ve Adalet değişkenleri pozisyon alma değişkenini pozitif yönlü, sportmenlik değişkeni negatif yönlü yordadığı belirlenmiştir. Bu değişkenlerden dürüstlük ve merhamet değişkenlerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p < 0,05$). Dürüstlük puanındaki bir birim değişiminin pozisyon alma puanında 0,355'lik, merhamet puanındaki bir birim değişiminin pozisyon alma puanında 0.410'lık değişim gösterdiği, diğer değişkenlerin katsayılarının istatistiksel olarak anlamlı olmadığı bulunmuştur ($p > 0,05$; Tablo 4.37).

Tablo 4.38.Top Hareket Bilgisi sporda karakter üzerine etkili değişkenler

Değişkenler	B	SH	T	p	%95 Güven Aralığı		HKO	R ²
					Alt	Üst		
Sabit	9,686	0,993	9,750	<0,001	7,734	11,639		
Dürüstlük	0,173	0,030	5,867	<0,001	0,115	0,231		
Anti-sosyal	0,017	0,027	0,631	0,528	-0,036	0,070	8,691	0,236
Merhamet	0,096	0,063	1,528	0,127	-0,027	0,219		
Sportmenlik	0,114	0,114	0,999	0,319	-0,110	0,338		
Adalet	-0,078	0,125	-0,628	0,530	-0,323	0,167		

Dürüstlük, Anti-sosyal, Merhamet, Sportmenlik ve Adalet sporda karakter alt boyutlarını kullanarak Taktiksel Beceri Alt Boyutlarından Top Hareket Bilgisi değişkenini yordamak amacıyla çok değişkenli doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. Elde edilen sonuca göre modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir $F(5, 441) = 27,295, p < 0,001$). Bağımlı değişkendeki varyansın %23,6'sının bağımsız değişkenler tarafından açıklandığı bulunmuştur. Dürüstlük, Anti-sosyal, Merhamet ve sportmenlik değişkenleri pozisyon alma değişkenini pozitif yönlü, Adalet değişkeni negatif yönlü yordadığı belirlenmiştir. Bu değişkenlerden dürüstlük değişkeninin istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p < 0,05$). Dürüstlük puanındaki bir birim değişimin Top Hareket Bilgisi puanında 0,173'lük, değişim gösterdiği, diğer değişkenlerin katsayılarının istatistiksel olarak anlamlı olmadığı bulunmuştur ($p > 0,05$; Tablo 4. 38).

Tablo 4.39. Rakiplerini Tanıma sporda karakter üzerine etkili değişkenler

Değişkenler	B	SH	T	p	%95 Güven Aralığı		HKO	R ²
					Alt	Üst		
Sabit	10,448	1,228	8,510	<0,001	8,035	12,861		
Dürüstlük	0,206	0,037	5,651	<0,001	0,135	0,278		
Anti-sosyal	-0,006	0,033	-0,189	0,850	-0,071	0,059	13,271	0,247
Merhamet	0,117	0,077	1,507	0,132	-0,035	0,269		
Sportmenlik	-0,026	0,141	-0,183	0,855	-0,303	0,251		
Adalet	0,161	0,154	1,045	0,296	-0,142	0,464		

Dürüstlük, Anti-sosyal, Merhamet, Sportmenlik ve Adalet sporda karakter alt boyutlarını kullanarak Taktiksel Beceri Alt Boyutlarından Rakiplerini Tanıma değişkenini yordamak amacıyla çok değişkenli doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. Elde edilen sonuca göre modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir $F(5, 441) = 28,904, p < 0,001$). Bağımlı değişkendeki varyansın %24,7'sinin bağımsız değişkenler tarafından açıklandığı bulunmuştur. Dürüstlük, Merhamet ve Adalet değişkenleri pozisyon alma değişkenini pozitif yönlü, anti-sosyal ve sportmenlik değişkeni negatif yönlü yordadığı belirlenmiştir. Bu değişkenlerden dürüstlük

değişkeninin istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). Dürüstlük puanındaki bir birim değişimin Rakiplerini Tanıma puanında 0,206'lık, değişim gösterdiği, diğer değişkenlerin katsayılarının istatistiksel olarak anlamlı olmadığı bulunmuştur ($p>0,05$; Tablo 4.39).

Tablo 4.40. Değişen durumlarda hareket sporda karakter üzerine etkili değişkenler

Değişkenler	B	SH	T	P	%95 Güven Aralığı		HKO	R ²
					Alt	Üst		
Sabit	9,632	1,176	8,188	<0,001	7,320	11,944		
Dürüstlük	0,186	0,035	5,324	<0,001	0,118	0,255		
Anti-sosyal	-0,060	0,032	-1,887	0,060	-0,122	0,002	12,185	0,182
Merhamet	0,116	0,074	1,564	0,119	-0,030	0,262		
Sportmenlik	-0,080	0,135	-0,592	0,554	-0,345	0,185		
Adalet	0,045	0,148	0,305	0,761	-0,245	0,335		

Dürüstlük, Anti-sosyal, Merhamet, Sportmenlik ve Adalet sporda karakter alt boyutlarını kullanarak Taktiksel Beceri Alt Boyutlarından Değişen durumlarda hareket değişkenini yordamak amacıyla çok değişkenli doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. Elde edilen sonuca göre modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir $F(5, 441) = 19,655, p<0,001$. Bağımlı değişkendeki varyansın %18,2'sinin bağımsız değişkenler tarafından açıklandığı bulunmuştur. Dürüstlük, Merhamet ve Adalet değişkenleri pozisyon alma değişkenini pozitif yönlü, Anti-sosyal ve sportmenlik değişkeni negatif yönlü yordadığı belirlenmiştir. Bu değişkenlerden dürüstlük değişkeninin istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). Dürüstlük puanındaki bir birim değişimin değişen durumlarda hareket puanında 0,186'lık, değişim gösterdiği, diğer değişkenlerin katsayılarının istatistiksel olarak anlamlı olmadığı bulunmuştur ($p>0,05$; Tablo 4.40).

Tablo 4.41. Rasyonel karar vermenin sporda karakter üzerine etkili değişkenler

Değişkenler	B	SH	T	P	%95 Güven Aralığı		HKO	R ²
					Alt	Üst		
Sabit	9,550	1,008	9,476	<0,001	7,569	11,531		
Dürüstlük	0,177	0,030	5,914	<0,001	0,118	0,236		
Anti-sosyal	-0,045	0,027	-1,642	0,101	-0,098	0,009	8,943	0,278
Merhamet	0,021	0,064	0,336	0,737	-0,104	0,146		
Sportmenlik	0,027	0,116	0,233	0,816	-0,200	0,254		
Adalet	0,267	0,127	2,110	0,035	0,018	0,516		

Dürüstlük, Anti-sosyal, Merhamet, Sportmenlik ve Adalet sporda karakter alt boyutlarını kullanarak Karar verme stilleri Alt Boyutlarından rasyonel karar verme değişkenini yordamak amacıyla çok değişkenli doğrusal regresyon analizi yapılmıştır.

Elde edilen sonuca göre modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir $F(5, 441) = 34,001, p < 0,001$). Bağımlı değişkendeki varyansın %27,8'sinin bağımsız değişkenler tarafından açıklandığı bulunmuştur. Dürüstlük, sportmenlik, Merhamet ve Adalet değişkenleri rasyonel karar verme değişkenini pozitif yönlü, Anti-sosyal değişkeni negatif yönlü yordadığı belirlenmiştir. Bu değişkenlerden dürüstlük ve adalet değişkenlerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p < 0,05$). Dürüstlük puanındaki bir birim değişimin rasyonel karar verme puanında 0,177'lik, adalet puanındaki bir birim değişimin rasyonel karar verme puanında 0,267'lik, değişim gösterdiği, diğer değişkenlerin katsayılarının istatistiksel olarak anlamlı olmadığı bulunmuştur ($p > 0,05$; Tablo 4.41).

Tablo 4.42. Sezgisel karar vermenin sporda karakter üzerine etkili değişkenler

Değişkenler	B	SH	T	p.	%95 Güven Aralığı		HKO	R ²
					Alt	Üst		
Sabit	8,047	0,968	8,314	<0,001	6,145	9,949		
Dürüstlük	0,148	0,029	5,135	<0,001	0,091	0,204		
Anti-sosyal	0,001	0,026	0,057	0,955	-0,050	0,053	8,249	0,334
Merhamet	0,271	0,061	4,430	<0,001	0,151	0,391		
Sportmenlik	-0,041	0,111	-0,367	0,714	-0,259	0,178		
Adalet	0,038	0,122	0,316	0,753	-0,200	0,277		

Dürüstlük, Anti-sosyal, Merhamet, Sportmenlik ve Adalet sporda karakter alt boyutlarını kullanarak Karar verme stilleri Alt Boyutlarından Sezgisel karar verme değişkenini yordamak amacıyla çok değişkenli doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. Elde edilen sonuca göre modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir $F(5, 441) = 44,299, p < 0,001$). Bağımlı değişkendeki varyansın %33,4'sinin bağımsız değişkenler tarafından açıklandığı bulunmuştur. Dürüstlük, Anti-sosyal, Merhamet ve Adalet değişkenleri Sezgisel karar verme değişkenini pozitif yönlü, sportmenlik değişkeni negatif yönlü yordadığı belirlenmiştir. Bu değişkenlerden dürüstlük değişkeninin istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p < 0,05$). Dürüstlük puanındaki bir birim değişimin Sezgisel karar verme puanında 0,148'lik, değişim, merhamet puanındaki bir birim değişimin Sezgisel karar verme puanında 0,271'lik, değişim gösterdiği, diğer değişkenlerin katsayılarının istatistiksel olarak anlamlı olmadığı bulunmuştur ($p > 0,05$; Tablo 4.42).

Tablo 4. 43. Bağımlı karar vermenin sporda karakter üzerine etkili değişkenler

Değişkenler	B	SH	T	p	%95 Güven Aralığı		HKO	R ²
					Alt	Üst		
Sabit	16,519	1,272	12,984	<0,001	14,019	19,019		
Dürüstlük	0,083	0,038	2,188	0,029	0,008	0,157		
Anti-sosyal	-0,302	0,034	-8,785	<0,001	-0,369	-0,234	14,251	0,193
Merhamet	0,118	0,080	1,469	0,143	-0,04	0,276		
Sportmenlik	-0,169	0,146	-1,160	0,247	-0,456	0,118		
Adalet	0,156	0,160	0,979	0,328	-0,158	0,470		

Dürüstlük, Anti-sosyal, Merhamet, Sportmenlik ve Adalet sporda karakter alt boyutlarını kullanarak Karar verme stilleri Alt Boyutlarından Bağımlı karar verme değişkenini yordamak amacıyla çok değişkenli doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. Elde edilen sonuca göre modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir $F(5, 441) = 21,043, p < 0,001$). Bağımlı değişkendeki varyansın %19,3'ünün bağımsız değişkenler tarafından açıklandığı bulunmuştur. Dürüstlük, Merhamet ve Adalet değişkenleri Bağımlı karar verme değişkenini pozitif yönlü, Anti-sosyal ve sportmenlik değişkeni negatif yönlü yordadığı belirlenmiştir. Bu değişkenlerden dürüstlük ve anti-sosyal değişkenlerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p < 0,05$). Dürüstlük puanındaki bir birim değişimin Bağımlı karar verme puanında 0,083'lük, değişim gösterdiği, Anti-sosyal puanındaki bir birim değişimin Bağımlı karar verme puanında 0,302'lik, değişim gösterdiği diğer değişkenlerin katsayılarının istatistiksel olarak anlamlı olmadığı bulunmuştur ($p > 0,05$; Tablo 4.43).

Tablo 4. 44. Kaçınma karar vermenin sporda karakter üzerine etkili değişkenler

Değişkenler	B	SH	T	P	%95 Güven Aralığı		HKO	R ²
					Alt	Üst		
Sabit	25,707	1,756	14,636	<0,001	22,255	29,159		
Dürüstlük	0,044	0,052	0,837	0,403	-0,059	0,146		
Anti-sosyal	-0,614	0,047	-12,948	<0,001	-0,707	-0,521	27,164	0,316
Merhamet	-0,459	0,111	-4,144	<0,001	-0,677	-0,241		
Sportmenlik	0,006	0,202	0,029	0,977	-0,390	0,402		
Adalet	0,598	0,221	2,712	0,007	0,165	1,031		

Dürüstlük, Anti-sosyal, Merhamet, Sportmenlik ve Adalet sporda karakter alt boyutlarını kullanarak Karar verme stilleri Alt Boyutlarından Kaçınma karar verme değişkenini yordamak amacıyla çok değişkenli doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. Elde edilen sonuca göre modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir $F(5, 441) = 40,706, p < 0,001$). Bağımlı değişkendeki varyansın %31,6'sının bağımsız değişkenler tarafından açıklandığı bulunmuştur. Dürüstlük, sportmenlik ve Adalet

değişkenleri Kaçınma karar verme değişkenini pozitif yönlü, Anti-sosyal ve Merhamet değişkeni negatif yönlü yordadığı belirlenmiştir. Bu değişkenlerden adalet, Anti-sosyal ve Merhamet değişkenlerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). Anti-sosyal puanındaki bir birim değişimin Kaçınma karar verme puanında 0,614'lık, merhamet puanındaki bir birim değişimin Kaçınma karar verme puanında 0,459'lık, adalet puanındaki bir birim değişimin Kaçınma karar verme puanında 0,614'lık, değişim gösterdiği, diğer değişkenlerin katsayılarının istatistiksel olarak anlamlı olmadığı bulunmuştur ($p>0,05$; Tablo 4.44).

Tablo 4.45 Kendiliğinden ani karar verme sporda karakter üzerine etkili değişkenler

Değişkenler	B	SH	T	P	%95 Güven Aralığı		HKO	R ²
					Alt	Üst		
Sabit	20,879	1,729	12,072	<0,001	17,479	24,278		
Dürüstlük	-0,030	0,051	-0,584	0,560	-0,131	0,071		
Anti-sosyal	-0,380	0,047	-8,153	<0,001	-0,472	-0,289	26,336	0,136
Merhamet	0,230	0,109	2,107	0,036	0,015	0,444		
Sportmenlik	0,126	0,198	0,633	0,527	-0,264	0,516		
Adalet	-0,316	0,217	-1,457	0,146	-0,743	0,11		

Dürüstlük, Anti-sosyal, Merhamet, Sportmenlik ve Adalet sporda karakter alt boyutlarını kullanarak Karar verme stilleri Alt Boyutlarından Kendiliğinden ani karar verme değişkenini yordamak amacıyla çok değişkenli doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. Elde edilen sonuca göre modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir $F(5, 441) = 13,886$, $p<0,001$). Bağımlı değişkendeki varyansın %13,6'sinin bağımsız değişkenler tarafından açıklandığı bulunmuştur., Merhamet ve sportmenlik değişkenleri Kendiliğinden ani karar verme değişkenini pozitif yönlü, Dürüstlük, Anti-sosyal ve Adalet değişkeni negatif yönlü yordadığı belirlenmiştir. Bu değişkenlerden Anti-sosyal ve merhamet değişkenlerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). Anti-sosyal puanındaki bir birim değişimin Kendiliğinden ani karar verme puanında 0,380'lik, merhamet puanındaki bir birimlik değişimin ise 0,230 değişim gösterdiği, diğer değişkenlerin katsayılarının istatistiksel olarak anlamlı olmadığı bulunmuştur ($p>0,05$; Tablo 4.45).

5. TARTIŞMA

Çalışmanın bu bölümünde, araştırmadan elde edilen bulgular yerli ve yabancı alan yazınla karşılaştırılmış, yorumlanmış ve değerlendirilmiştir.

Çalışmamızda lig düzeyinin sporda karakter alt boyutlarını etkilediği görülmüştür ($p<0,05$). Dürüstlük, adalet, merhamet, sportmenlik ve karakter toplam puanlarında en yüksek ortalamaları süper lig futbolcuları almıştır. Böyle bir sonucun ortaya çıkmasının nedenleri olarak; Süper lig futbolcularının, profesyonel bir yaklaşım ile futbolu meslek olarak kabul etmeleri, toplumsal sorumluluklarının daha da bilincinde olmaları ve medyada süper ligin diğer lig futbolcularına göre daha çok yer alması, taraftar ve profesyonelliğe aday futbolcular nezdinde davranışlarıyla örnek olmaları gerekliliği, profesyonel futbolcuların saha içi ve saha dışı tecrübelerinin daha yüksek olabileceğinden kaynaklandığı söylenebilir.

Afacan ve ark., (2014) yaptığı çalışmasında 2.Lig'de oynayan futbolcular, 3.Lig'de oynayanlara göre profesyonelliğin gereklerini daha çok yerine getirdiğini tespit etmiştir. Acet (2019) ise lig seviyelerine göre kişilik düzeylerinde anlamlı bir farklılık olmadığını bildirmiştir.

Çalışmamıza katılan futbolcuların doğdukları ayın, sporda karakter alt boyutlarını (dürüstlük, anti-sosyal, merhamet, sportmenlik, adalet ve karakter toplam puanı) etkilemediği görülmüştür ($p>0,05$). Futbolcuların saha içerisinde belli bir rekabet ortamında mücadele ettikleri için, belirli bir karakter yansımaları gerekmektedir. Bunun saha içerisinde gerçekleşen teknik ve taktik gelişmelerin belirlediğinden dolayı olduğu, doğdukları ayın etkisinin olmadığı düşünülmektedir.

Futbolcuların doğdukları ayla ilgili genellikle futbolcu yetenek seçim ve tercihleri (Mülazımoğlu ve ark., 2013; Baikoğlu, 2016), performans (Akkoç ve Göksu, 2020) konular üzerinde çalışmalar yapılmış olmasına rağmen spor karakteri ile ilgili bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle elde edilen bulgular literatüre yeni bilgiler sağlayacaktır.

Çalışmamıza katılan futbolcularda yaşın sporda karakter alt boyutlarından anti-sosyal ve merhamet alt boyutunu etkilerken, dürüstlük, sportmenlik, adalet ve karakter toplam puanında 30 yaş ve üstü futbolcuların daha yüksek puanlar almasına rağmen etkilemediği görülmüştür. Futbolcuların deneyim kazandıkça olumlu yönde karakter kazandıkları ve ona göre hareket ettikleri söylenebilir. Literatürde yapılan

çalışmalarda araştırma bulgularımızı destekleyen aynı zamanda da farklı sonuçlar ortaya koyan araştırmalar mevcuttur.

Jang ve ark., (2021) yaptığı çalışmada spor yaşının artması ile sporcuların karakter puanların da artığını tespit etmiştir (Jang ve ark., 2021). Başka bir çalışmada ise futbolcuların yaşlarının dürüstlük, merhamet, adalet ve karakter toplam puanına etkisi tespit edilmiştir (Kaplan ve Akyüz, 2020). Bir diğer çalışma ise, Yıldız ve Özmaden, (2019) adalet, sportmenlik ve spor karakteri yaşa göre farklılık göstermezken, anti-sosyal ve dürüstlük alt boyutlarında farklılık olduğunu raporlamıştır. Dart sporcularının (ztrk & Türkmen, 2018) , takım ve bireysel sporcuların (İmamlı & nver, 2018) yaşları ilerledikçe dürüstlük karakter puanlarında arttığı bildirilmiştir

Diğer taraftan, Cevahircioğlu ve akıcı (2022) sporcuların yaş ve spor yaşı değişkenlerinin karakter özelliklerini etkilemediğini tespit etmiştir (Cevahircioğlu ve akıcı, 2022). Siyahtaş ve arkadaşları ise (2018) farklı branşlardaki (atletizm, yüzme, su topu ve tenis branşlarında) sporcularda yaşın spor karakter alt boyutlarını etkilemediği tespit edilmiştir.

Yetişilen yerin sporda karakterin tüm alt boyutlarını etkilediği görülmüştür ($p<0,05$). İlde yetişenlerin daha yüksek puanlar aldıkları hesaplanmıştır. Yaşanılan vrenin karaktere şekil verdiği bilinen bir gerçektir. İllerin köy ve kasabalara göre daha fazla olanaklar sağlaması, ulaşılabilirlik düzeyinin daha yüksek olması ve vresel faktörlerin geniş oluşundan dolayı tanınmasında daha kolay olması insanın karakter yapısına da etki ettiği düşünülmektedir. Futbolcuların yetiştiği yer ile ilgili sosyal beceri düzeylerine (Gezer ve ark., 2017), yeme tutumu, benlik saygısı, kişilik zellikleri (Sarıbaş, 2016), sportmenlik yönelim ve empatik eğilimlerine (Elik, 2017) bakılan çalışmalara rastlanılmıştır. Fakat spor karakteri ile ilgili bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle eldeki bulgular literatüre yeni bilgiler sağlayacaktır.

Çalışmamıza katılan futbolcularda spor yaşının sadece adalet alt boyutunu etkilediği ($p<0,05$), diğer alt boyutları (dürüstlük, anti-sosyal, merhamet, sportmenlik ve karakter toplam puanı) ise etkilemediği görülmüştür ($p>0,05$). Deneyim faktörünün artması, kişinin empati yeteneğini de artırdığını ve daha adaletli bir karaktere etki ettiği düşünülmektedir. Sporcular üzerinde yapılmış benzer araştırmalar incelendiğinde farklı sonuçlara ulaşıldığı dikkat çekmektedir.

Futbolcularda yapılan bir çalışmada spor yaşının merhamet alt boyutunu ve toplam karakter puanını etkilediği görülmüştür (Kaplan ve akyüz, 2020). Bununla birlikte Öztürk ve Türkmen (2018) dart sporcularında spor yaşının artmasıyla birlikte anti-sosyal karakter düzeylerinin arttığını bildirmiştir.

Literatürde spor yaşının sporcularda karakter özelliklerinde anlamlı bir fark yaratmadığını bildiren çalışmalarda mevcuttur (İmamlı & Ünver, 2018; Güvendi ve ark., 2019; Cevahircioğlu ve Çakıcı, 2022).

Gelir durumunun sporda karakter alt boyutlarını etkilediği görülmüştür ($p<0,05$). Gelirim giderimden fazla cevabını veren futbolcularda dürüstlük, Anti-sosyal, merhamet, sportmenlik, adalet ve karakter toplam puan ortalamalarının daha yüksek olduğu tespit edildi. Futbolcularda gelir düzeyi sahip olduğu yeteneklere ve aynı zamanda oynadığı lig seviyesine göre değişebilmektedir. Futbolcuların kariyer planlamalarındaki ana hedeflerden birisi de gelir düzeyini yükseltmektir. Bu durumu sağlayabilmeleri için de yeteneklerini sahada iyi sergilemeli ve üst bir lige transfer yapmasıyla sağlanabilir. Gelir düzeyi düşük olanların ise kariyer ve ekonomik kaygılarından kaynaklı olarak sahada yanlış tutum ve davranışlarda bulunabilir. Bunun da bireyin karakter yapısını ve karakter puanlarını düşürücü bir etki sağladığı söylenebilir. Futbolcuların gelir düzeyi ve karakter özellikleri hakkında sınırlı çalışma bulunmaktadır. Kaplan ve Akyüz (2020) 3. lig futbolcuları (n:143) üzerinde yaptığı araştırmada gelir düzeyinin spor karakter alt boyutlarına etkisi görülmemiştir.

Çalışmamızda futbolcunun oynadığı mevkiinin sporda karaktere etkisinin olmadığı hesaplanmıştır ($p<0,05$). Futbolcuların saha içerisinde belli bir rekabet ortamında birbirlerine karşı mücadele ettikleri için, belirli bir ortak karakter yansımaları gerekmektedir. Futbolcular mevki üzerinde yapılan çalışmalarda, motorik özellikler (Kartal ve ark., 2016), hedef yönelimi, algılanan motivasyonel iklim özellikleri (Çekiç, 2019), özgüven ve saldırganlık düzeyleri (Abiş ve ark., 2022), ahlaktan uzaklaşma, karar verme, güdüsel iklim (Işım ve ark., 2015), zihinsel dayanıklılık (Kurtay, 2018) vb. konularda çalışmalar yapılmıştır. Futbolcularda mevki ile sporda karakter arasında yapılmış çalışmalara rastlanmamıştır. Bu nedenle eldeki bulgular literatüre yeni bilgiler sağlayacaktır.

Çalışmamızda kalınan yerin sporda karakter alt boyutlarını etkilediği görülmüştür ($p<0,05$). Tek başına kalan futbolcuların daha yüksek dürüstlük, anti

sosyal, sportmenlik, merhamet, adalet ve karakter toplam puanlarına sahip olduğu hesaplanmıştır.

Çalışmamızda futbolcuların eğitim düzeyinin sporda karakter alt boyutlarını etkilediği bulunmuştur ($p<0,05$). Eğitim durumuna göre alt boyutlarda, Ortaokul mezunlarının anti-sosyal alt boyutta, Lise mezunlarının dürüstlük ve karakter toplam puanında, lisansüstü mezunlarının adalet, sportmenlik ve merhamet alt boyutlarında en yüksek puanları aldıkları görülmüştür. Futbolcular eğitim düzeyi üzerinde yapılan çalışmalarda, empatik beceri, kişilik özellikleri (Zekioğlu ve Tatar, 2006), benlik saygıları (Aydoğan, 2016), beslenme bilgi düzeyleri (Göral ve ark., 2010), saldırganlık düzeyleri (Topuz ve ark., 2008), iş doyumunu (Bozyiğit ve Durmuş, 2018), karar verme (Şenbakar, 2021), egzersiz bağımlılık düzeyi (Dervişoğlu ve ark., 2022) vb. konularda çalışmalar yapılmıştır. Futbolcularda eğitim düzeyi ile sporda karakter arasında yapılmış çalışmalara rastlanmamıştır. Bu nedenle eldeki bulgular literatüre yeni bilgiler sağlayacaktır.

Çalışmamıza katılan futbolcularda medeni durumun sporda karakter alt boyutlarından dürüstlük ve anti-sosyal alt boyutlarını etkilemezken ($p>0,05$), merhamet, sportmenlik, adalet ve karakter toplam puanını etkilediği hesaplanmıştır ($p<0,05$).

Acet (2019) yaptığı çalışmada medeni durumun kişilik ve karar verme düzeylerini etkilemediğini tespit etmiştir. Afacan ve ark., (2014) yaptığı çalışmasında evli futbolcuların bekarlara göre profesyonelliğin gereklerini daha çok yerine getirdiğini, antrenmanlarda ve müsabakalarda daha dikkatli ve istekli olduklarına, yöneticiler, antrenörler ve taraftarlarla daha iyi diyalog kurduklarını ifade etmiştir. Evli futbolcuların karakter puanlarının yüksek olmasının nedeni olarak profesyonelliği daha fazla yaşamalarına bağlayabiliriz.

Çalışmamıza katılan futbolcuların milli takımda oynama durumlarına göre rasyonel karar verme stili hariç diğer karar verme alt boyutlarında anlamlı farklılık hesaplandı.

Futbolcuların milli olma durumu üzerinde yapılan çalışmalarda, empatik eğilim (Aslan ve Çoknaz, 2016), hedef yönelimi, temel psikolojik ihtiyaçlar, başarısızlık korkusu (Şeker, 2017), benlik saygısı, sürekli öfke ve öfke ifade durumu (Certel ve Bahadır, 2012), başarı motivasyonu (Abakay, 2010) vb. konularda çalışmalar yapılmıştır. Futbolcularda milli olma durumu ile sporda karakter arasında

yapılmış çalışmalara rastlanmamıştır. Bu nedenle eldeki bulgular literatüre yeni bilgiler sağlayacaktır.

Çalışmamızda Lig düzeyinin taktiksel beceri düzeylerini etkilediği görülmüştür ($p<0,05$). Taktiksel beceri düzeylerinde tüm alt boyutlarda süper ligde oynayan futbolcuların düşük puanlar aldıkları görülürken, 3. ligde oynayan futbolcuların ise yüksek puanlar aldıkları görülmüştür.

Taktik beceriler, yalnızca belirli bir durumda hangi eylemin en uygun olduğunu belirleme yeteneğini değil, aynı zamanda bu eylemin başarıyla gerçekleştirilip gerçekleştirilemeyeceğini de içerir (Janelle ve Hillman, 2003). Taktiksel beceri düzeyleri yüksek olan sporcular taktiksel eylemleri de istenildiği gibi gerçekleştirdiği için başarılı bir kariyer sahibi olmaktadır. Bu da lig düzeyinin artmasını sağlayan bir faktördür (Kannekens ve ark., 2011).

Elek (2021) yaptığı çalışmada lig düzeyi arttıkça taktiksel beceri düzeylerinin de arttığını bildirmiştir. Kanekens ve ark., (2011) yaptıkları çalışmalarında lig düzeyinin taktiksel beceri düzeylerine etkisinin olduğunu bildirmiştir. Keller ve ark. (2018) Avusturyalı futbolcular üzerinde yaptığı çalışmada video tabanlı test sonuçlarına göre, lig düzeyinin taktiksel beceri düzeylerini etkilediği görülmüştür.

Kannekens ve ark., (2009) yaptığı çalışmada Hollanda ve Endonezya ligleri arasındaki taktiksel beceri düzeylerinin karşılaştırıldığı çalışmada, Hollanda liginde oynayan futbolcuların Endonezya ligi futbolcularından taktiksel beceri ölçeğinin tüm alt boyutlarından daha yüksek puan aldıkları görülmüştür.

Lig düzey farklılıklarına dayalı olarak taktik beceriler ve rekabet standardı arasında pozitif bir ilişki olduğu görülmüştür (McPherson, 1999 ; Ward & Williams, 2003).

Lex ve ark., (2015) yaptığı çalışmanın sonuçlarına göre daha deneyimli futbol oyuncularının, daha az deneyimli futbol oyuncularının aksine, futbolda takıma özgü taktiklerin işlevsel olarak daha yüksek olduğu görülmüştür. Viciano ve ark., (2016) yaptığı takım sporları yapan ve yapmayan katılımcılar arasındaki çalışmada takım sporu yapanların tüm faktörlerde sedanterlerden daha yüksek puanlar aldığını bildirmiştir.

Tutal ve Efe (2021) yaptığı çalışmada futbolcuların lig düzeyinin taktiksel beceri düzeylerini etkilediği görülmüştür. Williams ve arkadaşları (1993), futbol

uzmanlığının hareket kalıplarının ve spora özgü bilişsel faktörlerin doğru ve verimli uygulanmasına bağlı olduğunu belirtmektedir. Bu bağlamda farklı performans seviyelerinde elde edilen bu farklılıkların antrenman (teknik, taktik) uygulamalarının yoğunluğundan kaynaklandığı düşünülebilir.

Çalışmamızda mevkiinin taktiksel beceri düzeylerini etkilemediği hesaplanmıştır ($p>0,05$). Rakiplerini tanıma ve değişen durumlarda hareket yeteneği en yüksek olan mevkiinin orta sahalar olduğu, rakiplerini tanımada ve değişen durumlarda harekette ise sol beklerin en düşük puanlar aldıkları görülmüştür.

Rakiplerini tanıma ve değişen durumlarda hareket yeteneği taktiksel becerilerden savunma becerilerini kapsamaktadır. Orta saha oyuncularını takımında savunma ve hücumun ilk karakteridir. Bundan dolayı taktiksel beceri düzeylerinin yüksek çıktığı düşünülmektedir.

Kannekens ve ark., (2011) yaptıkları çalışmalarında mevkiinin taktiksel beceri düzeylerini etkilediğini ve en iyi puanları ise orta saha oyuncularının aldığını tespit etmiştir. Elek (2021) yaptığı çalışmada U15, U17 ve U19 yaş futbolcularında mevkinin taktiksel beceri düzeylerinin alt boyutlarında sadece U15 ve U19 yaş guruplarında değişen durumlarda hareket alt boyunu etkilediği, diğer alt boyutların etkilemediğini bildirmiştir. Tatal ve Efe (2021) yaptığı çalışmada değişen durumlara göre hareket ve rakipleri tanıma alt boyutunun mevkiye göre etkilendiği görülürken, diğer alt boyutların etkilenmediği görülmüştür.

Çalışmamıza katılan futbolcuların yetiştiği yerin taktiksel beceri düzeylerini etkilemediği görülmüştür ($p<0,05$). Futbolcuların belirli kategorilerde ortak antrenman prosedürlerini yaptıkları bilinmektedir. Tüm takımlarında futbolcularının gelişmesi ve rekabet sağlayabilmesi için güncel antrenman prosedürlerini yapmaları gerekmektedir. Benzer taktik ve teknik antrenmanların yapılmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Futbolcuların yetiştiği yer ile ilgili sosyal beceri düzeylerine (Gezer ve ark., 2017), yeme tutumu, benlik saygısı, kişilik özellikleri (Sarıbaş, 2016), sportmenlik yönelim ve empatik eğilimlerine (Elik, 2017) bakılan çalışmalara rastlanılmıştır. Fakat yetiştiği yere göre taktiksel beceri düzeyi ile ilgili bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle elde edilen bulgular literatüre yeni bilgiler sağlayacaktır.

Çalışmamızda futbolcuların dominant ayağının taktiksel beceri düzeylerini etkilemediği bulunmuştur ($p>0,05$). Çalışmamızda eğitim durumunun sporda taktiksel

beceri düzeylerinden pozisyon alma karar verme, top hareket bilgisi düzeylerini, rakiplerini tanıma ve değişen durumlarda hareket düzeylerini etkilemediği hesaplanmıştır ($p>0,05$). Eğitim durumunun hücum/atak düzeyine etkisi varken, savunma düzeyine etkisi yoktur. Taktiksel beceriler, yalnızca belirli bir durumda hangi eylemin en uygun olduğunu belirleme ve eylemin başarıyla gerçekleştirme yeteneğidir. Eğitim ise kişinin verileri işleme ve yorumlama yeteneğini geliştiren bir araçtır. Hücum organizasyonları saha içerisinde gerçekleşen olaylara göre kısa sürede değişiklik gösterebilirken, savunma organizasyonları belirlenmiş bir düzen dahilinde yapılmaktadır (Di Salvo ve ark., 2007). Yorumlama ve verileri işleme yeteneğin üst düzeyde olması hücum/atak organizasyonların daha iyi yapılmasını sağladığı düşünülmektedir. Afacan ve ark., (2014) yaptığı çalışmada futbolcuların öğrenim düzeyleri arttıkça profesyonelliğin gereklerini yerine getirme oranları da arttığı bildirmiştir.

Çalışmamızda nerede kalıyorsunuz sorusuna verilen cevapların sporda taktiksel beceri düzeylerinde pozisyon alma ve karar verme ile top hareket bilgisini etkilediği, rakiplerini tanıma ve değişen durumlarda hareket alt boyutlarını ise etkilemediği görülmüştür ($p>0,05$). Tek kalanların sporda taktiksel beceri düzeylerinin daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Çalışmamızda milli takımda oynamanın sporda taktiksel beceri düzeylerini (Pozisyon alma karar verme, top hareket bilgisi, rakiplerini tanıma, değişen durumlarda hareket) etkilemediği görülmüştür ($p<0,05$). Milli takım düzeyi ligler arasında taktiksel beceri düzeyleri ve diğer özellikleri en üst düzeyde olan futbolcuların seçildiği bir alandır. Taktiksel beceri düzeylerinin yüksekliği ve belirli bir yeteneğin de saha içerisinde yapılması gerekmektedir. Bunu başaran sporcular milli takıma çağrılmaktadır. Forsman ve ark., (2016) yaptığı çalışmada yetenekli sporcuların taktik beceri düzeylerinin daha yüksek olduğunu ifade etmiştir.

Çalışmamıza katılan futbolcularda yaşın taktiksel beceri düzeylerini (pozisyon alma karar verme, top hareket bilgisi, rakiplerini tanıma ve değişen durumlarda hareket) etkilemediği görülmüştür ($p>0,05$; Tablo 4.19).

Günümüz futbolunda taktiksel becerileri alt yapıdan itibaren verilip, uygulanmasıyla takımların rekabete hazır olması sağlanmaktadır. Profesyonel veya amatör takımlarda oynayan futbolcuların belli bir taktiksel beceri düzeyine geldikten sonra takımlarında oynamaya başladıklarından dolayı olduğu düşünülmektedir.

Kannekens ve arkadaşları (2009) tarafından 14-18 yaş arası futbolcularla yapılan bir çalışmada, sporcuların taktik beceri düzeylerinin yaşla birlikte arttığı bildirilmiştir. Ericsson ve Kintsch (1995), başarılı bir spor taktiksel beceri gelişiminin deneyim, yaş ve beceriye özgü uygulamalarla artacağını belirtmektedir.

Çalışmamıza katılan futbolcuların gelir düzeylerinin taktiksel beceri düzeylerini etkilediği görülmüştür ($p<0,05$). Gelir düzeyleri yüksek olan futbolcuların taktiksel beceri düzeyleri daha yüksek olduğu hesaplanmıştır.

Futbolcuların gelir düzeyi ile ilgili sosyal beceri düzeylerine (Gezer ve ark., 2017), beslenme düzeyi (Göral ve ark., 2010), yeme tutumu, benlik saygısı (Tiryaki, 2020), kişilik özellikleri (Sarıbaş, 2016), sportmenlik yönelim ve empatik eğilimlerine (Elik, 2017), saldırganlık (Topuz ve ark., 2008), zihinsel dayanıklılık (Uğur ve Kaplan, 2020) vb. konularda bakılan çalışmalara rastlanılmıştır. Fakat gelir düzeyine göre taktiksel beceri düzeyi ile ilgili bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle eldeki bulgular literatüre yeni bilgiler sağlayacaktır.

Çalışmamıza katılan futbolcularda medeni durumun taktiksel beceri düzeylerinde pozisyon alma karar verme (ofansif özellikler) etkilediği görülürken, top hareket bilgisi, rakiplerini tanıma ve değişen durumlarda hareket etkilemediği görülmüştür ($p>0,05$). Futbolcuların medeni durum ile ilgili iletişim düzeyi (Abakay, 2010), karar verme (Ghareeb ve Metin, 2022), zihinsel dayanıklılık (Uğur ve Kaplan, 2020), kulübe bağlılık düzeyi (Kılıçaslan ve Çelik, 2021), ruh halleri ve motivasyon düzeyleri (Taşpınar, 2019), örgütsel adalet algıları, hedef yönelimleri ve güdüsel iklim algıları (Aksoy, 2019), kaygı durumları (Ak ve Kaya, 2017), saldırganlık düzeyleri ile öfke tarzları (Nas ve Çolakoğlu, 2017) vb. konularda bakılan çalışmalara rastlanılmıştır. Fakat medeni duruma göre taktiksel beceri düzeyi ile ilgili bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle eldeki bulgular literatüre yeni bilgiler sağlayacaktır.

Çalışmamıza katılan futbolcularda spor yaşının taktiksel beceri düzeylerini etkilemediği görülmüştür ($p>0,05$). Futbol takımlarında oynayan futbolcuların belli bir taktiksel beceri düzeyine geldikten sonra takımlarında oynamaya başladıklarından dolayı olduğu düşünülmektedir.

Elek (2021) yaptığı çalışmasında U15, U17 ve U19 yaş futbolcularında spor yaşının taktiksel beceri düzeylerinin alt boyutlarında sadece U15 yaş gurubunu etkilediği, diğer gurupları etkilemediğini bildirmiştir.

Çalışmamızda lig düzeyinin sporda karakter alt boyutlarından dürüstlük, anti-sosyal, merhamet, sportmenlik, adalet ve karakter toplam puanı ile arasında pozitif orta düzeyde bir ilişkinin olduğu hesaplanırken, mevkiinin ise sporda karakter alt boyutları ile ilişkisinin olmadığı hesaplanmıştır.

Çalışmamızda lig düzeyinin taktiksel beceri düzeyleri (Pozisyon alma karar verme, top hareket bilgisi ve değişen durumlarda hareket) ile arasında pozitif orta düzeyde, rakibi tanıma ile pozitif düşük düzeyde bir ilişkinin olduğu, mevkiinin ise taktiksel beceri düzeyleri ile bir ilişkisinin olmadığı hesaplanmıştır.

Elferink-Gemser ve ark, (2004) elit oyuncular, yapı geçerliliğini destekleyen, elit olmayan oyunculardan daha iyi puan aldığını bildirmiştir.

Çalışmamızda lig düzeyi ile karar verme stilleri alt boyutları arasında, rasyonel karar verme alt boyutunu pozitif düşük düzeyde, sezgisel ve kendiliğinden ani karar verme düzeylerini pozitif orta düzeyde, bağımlı karar verme alt boyutunu negatif düşük düzeyde, kaçınma alt boyutunu ise negatif orta düzeyde ilişkisinin olduğu hesaplanırken, mevkiinin karar verme stilleri ile ilişkisinin olmadığı hesaplanmıştır.

Lig düzeyinin karar verme stillerini etkilediği görülmüştür ($p < 0,05$). Buna göre amatör ve bal ligindeki sporcuların bağımlı ve kaçınan, 3. Lig sporcularının rasyonel ve bağımlı, 2. Lig futbolcuları bağımlı ve kendiliğinden ani karar verme, 1. lig sporcuların rasyonel, sezgisel ve kendiliğinden ani karar veren, süper lig sporcuların ise rasyonel, bağımlı ve sezgisel karar verme stillerini kullandıkları görülmüştür Ghareeb ve Kaya (2022) çalışmasında da lig düzeyinin karar verme stillerinde dikkatli karar verme (rasyonel karar verme) alt boyutunu etkilediği diğer alt boyutları etkilemediği görülmüştür. Kabadayı, ve arkadaşlarının (2020) elit sporcu ve sedanter bireyler ile yaptığı araştırmada, spor yapma düzeyinin karar verme stillerine etkisi görülmemiştir (Kabadayı, ve ark., 2020). Kanekens ve ark., (2011) yaptıkları çalışmalarında lig düzeyinin karar verme, düzeyini etkisinin olduğunu bildirmiştir. Yine Çetin (2009) Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin karar verme stillerinin elit ve elit olmayan sporculara göre incelemiş ve etkisinin olmadığını tespit etmiştir (Çetin, 2009). Akbulut (2012) amatör ve profesyonel erkek futbolcular ile yaptığı çalışmada karar verme becerilerinin amatör futbolcularda daha yüksek puanlar aldıklarını ve anlamlı bir farklılık olduğunu tespit etmiştir. Keller ve arkadaşları (2018) tarafından yapılan başka bir çalışmada, video tabanlı bir futbol karar

verme testinde sporcular arasındaki beceri seviyelerindeki farklılıklar ortaya çıkarılmıştır.

Çalışmamızda mevkii'nin karar verme stillerinden sadece kaçınma alt boyutunu etkilediği görülürken ($p<0,05$), diğer alt boyutları etkilemediği ($p>0,05$) görülmüştür. Orta saha oyuncularının kaçınarak karar verdikleri görülmüştür.

Günümüzde futbol, oyuncuların hücum ve savunma pozisyonlarını zorlayan iki taraflı bir oyun haline gelmiştir. Orta sahalar, hücum durumlarını ayarlamak ve hücumcular için en iyi koşulları yaratmakla görevlidir ve defans oyuncuları ve hücumcular arasındaki bağlantıdır. Ayrıca, savunma görevlerinde savunmacılara yardımcı olurlar (Rienzi ve ark., 2000). Futbol müsabakasında orta alan futbolcuları her iki alanda (savunma ve hücum) mücadele ettiklerinden dolayı ve yapacakları hatanın takımlarını zor bir pozisyonun içine dâhil edeceğini düşündükleri için daha da kaçınan kararlar aldıkları düşünülmektedir.

Kannekens ve ark., (2011) yaptığı çalışmada ise çalışmamızın aksine konumlandırma ve karar verme düzeyini en iyi tahmin eden elit genç orta saha oyuncuları olduğunu ifade etmiştir. Akbulut (2012) yaptığı çalışmada karar verme becerilerinin profesyonel ve amatör futbolcuların oynadıkları mevki ile arasında anlamlı farklılık olmadığını tespit etmiştir.

Çalışmamıza katılan futbolcularda yaşın karar verme stillerinde bağımlı ve kendiliğinden ani karar verme alt boyutlarını etkilediği ($p<0,05$), rasyonel, sezgisel, kaçınma karar verme alt boyutlarını etkilemediği görülmüştür ($p>0,05$). Sporcuların yaptıkları antrenmanlarda ve müsabakalarda aldıkları galibiyetler ile mağlubiyetler sonucu tecrübelerinin artması olası problem ve riskler karşısında daha dikkatli davranmalarını da etkilediği düşünülmektedir.

Akbulut (2012) amatör ve profesyonel oynayan futbolcular üzerinde yaptığı çalışmada amatör futbolcularda yaşın karar vermeye etkisi görülmezken, profesyonel futbolcularda etkisi görülmüştür.

Çalışmamızda eğitim düzeyinin karar verme stillerinden sezgisel, bağımlı ve kaçınma alt boyutlarını etkilediği görülürken ($p<0,05$), rasyonel ve kendiliğinden ani karar verme alt boyutlarını etkilemediği görülmüştür ($p>0,05$). Eğitim düzeyine göre lisansüstü eğitimi olan futbolcular rasyonel (bireyin alternatiflerini mantıklı bir çerçevede bakması ve değerlendiren) ve bağımlı (Antrenörünün önerilerini dikkate alan), ortaokul eğitimi olan futbolcular kaçınma (karar verme işleminde kaçan) ve

kendiliğinden ani karar verme (ani, düşünmeden verdiği karar veren) lise düzeyinde eğitim olan futbolcuların ise sezgisel karar verme (sezgi ve duygularına göre karar veren) stillerini kullandıkları görülmüştür. Eğitim kişinin verileri işleme ve yorumlama yeteneğini geliştiren bir araç olduğu bilinmektedir. Eğitim düzeyi yükselen bireylerin alternatiflerini mantıklı bir çerçevede bakıp ve değerlendirmesi gerekmektedir. Kararını verirken buna göre davranması gerekmektedir. Bundan dolayı eğitimin karar verme stillerini etkilediği düşünülmektedir.

Acet (2019) yaptığı çalışmada katılımcıların eğitim seviyelerinin erteleyici karar verme alt boyutuna etkisi bulunurken, diğer alt boyutlara etkisi görülmemiştir.

Ghareeb ve Kaya (2022) çalışmasında da eğitim düzeyinin karar verme stillerini etkilemediği görülmüştür. Aygün (2018) elit buz hokeycileri üzerinde yaptığı çalışmada eğitim durumunun, sporcuların karar verme stillerini etkilemediği görülmüştür. Akcan (2016) ön lisans ve lisans eğitimi gören sporcular ile yaptığı çalışmada da eğitim durumunun karar verme stilleri üzerinde etkisinin olmadığını hesaplamıştır.

Akbulut (2012) futbolcular üzerinde yaptığı çalışmada Amatör ve profesyonel futbolcuların eğitim düzeylerinin karar verme becerilerine etkisini hesaplamamıştır. Toygar'ın (2011) yaptığı çalışmada eğitim düzeyinin karar verme stillerini etkilediği gözlenmiştir. Sporcular ile yapılan bir diğer araştırmanın bulgularına göre, sporcuların eğitim düzeyinin karar verme stillerini etkilediği görülmüştür. Lise mezunu sporcuların üniversite mezunu sporculardan daha yüksek karar verme stilleri puanları aldıkları hesaplanmıştır (Demir, ve ark., 2018)

Çalışmamıza katılan futbolcularda medeni durumun karar verme stillerini etkilemediği görülmüştür. Alver (2003) futbolcuların evli veya bekar olmalarının karar verme stillerinde herhangi bir etkiye sahip olmayacağını daha önceden ifade etmiştir.

Çalışmamızla ortak sonuçların alındığı Ghareeb ve Kaya (2022) çalışmasında da medeni durumun karar verme stillerini etkilemediği görülmüştür.

Çalışmamıza katılan futbolcuların spor yaşının karar verme stillerinden bağımlı karar verme düzeylerini etkilediği görülürken, diğer alt boyutları etkilemediği hesaplanmıştır. Edilinen tecrübe sonucu antrenörün verdiği taktiksel düzen doğrultusunda oynayan futbolcular, verilen taktik doğrultusunda kararlar alacaktır. Bundan dolayı olduğu düşünülmektedir.

Kelecek ve ark., (2013) yaptığı çalışmada sporcuların spor yapma yılının karar verme stilleri üzerine etkisi görülmemiştir.

Futbolcuların spor yaşının karar verme stilleri üzerinde sadece bağımlı karar verme düzeyini etkileyip diğer alt boyutları etkilememesinin nedeni olarak; benzer antrenman ve maç ortamları, takım düzenleri ve sorunlardan dolayı olduğu düşünülmektedir.

Çalışmamızda gelir durumunun futbolcuların karar verme stillerini etkilediği hesaplanmıştır ($p<0,05$). Gelir durumu iyi olanların rasyonel, sezgisel ve kendiliğinden ani karar verme stillerini kullandıkları, orta düzeyde olanların kaçınma, bağımlı ve kendiliğinden ani karar verme stillerini, gelir düzeyleri düşük olanların ise bağımlı, kaçınma ve rasyonel karar verme stillerini kullandıkları görülmüştür. Futbolda gelir düzeyi belirli bir düzeyin üstüne çıktıktan sonra artan bir kavramdır. Saha içerisinde sezgileri ile alternatifler doğrultusunda en iyiyi seçen ve ani karar alan futbolcu üst düzey ve gelir düzeyi de yüksek sporcudur.

Çalışmamızda karar verme stillerinin sporda karakter alt boyutları ile yapılan regresyon analiz sonuçlarına göre, kendiliğinden karar verme alt boyutunda, Anti-sosyal puanındaki bir birim değişiminin 0,380'lik, merhamet puanındaki bir birimlik değişiminin ise Kendiliğinden ani karar verme puanında 0,230 değişim gösterdiği hesaplanmıştır. Kaçınma karar verme alt boyutunda ise Anti-sosyal puanındaki bir birim değişiminin 0,614'lık, merhamet puanındaki bir birim değişiminin 0,459'lık, adalet puanındaki bir birim değişiminin Kaçınma karar verme puanında 0,614'lık, değişim gösterdiği görülmüştür. Bağımlı karar verme alt boyutunda, Dürüstlük puanındaki bir birim değişiminin 0,083'lük, değişim gösterdiği, Anti-sosyal puanındaki bir birim değişiminin Bağımlı karar verme puanında 0,302'lik, değişim gösterdiği, sezgisel karar verme alt boyutunda ise, Dürüstlük puanındaki bir birim değişiminin 0,148'lik, değişim, merhamet puanındaki bir birim değişiminin Sezgisel karar verme puanında 0,271'lik, değişim gösterdiği hesaplanmıştır. Rasyonel karar verme alt boyutunda ise, Dürüstlük puanındaki bir birim değişiminin 0,177'lik, adalet puanındaki bir birim değişiminin rasyonel karar verme puanında 0,267'lik, değişim gösterdiği görülmüştür. Karar verme stillerinin sporda karakter alt boyutlarını etkilediği görülmüştür.

Çalışmamızda taktiksel beceri düzeylerinin sporda karakter alt boyutları ile yapılan regresyon analiz sonuçlarına göre, Dürüstlük puanındaki bir birim değişiminin

değişen durumlarda hareket puanında 0,186'lık, , Rakiplerini Tanıma puanında 0,206'lık, Top Hareket Bilgisi puanında 0,173'lük, değişim gösterdiği, pozisyon alma puanında 0,355'lik değişim gösterdiği, merhamet puanındaki bir birim değişimin pozisyon alma puanında 0.410'lık değişim gösterdiği hesaplanmıştır. Sporda karakter alt boyutlarından dürüstlük ve merhamet alt boyutlarının taktiksel beceri düzeylerine etkisi hesaplanmıştır.

Çalışmamızda karar verme stillerinin taktiksel beceri düzeyi alt boyutları ile yapılan regresyon analiz sonuçlarına göre, Rasyonel karar verme puanındaki bir birim değişimin değişen durumlarda hareket puanında 0,323'lük, rakiplerini tanıma puanında 0,501'lik, top hareket bilgisi puanında 0,303'lük, Pozisyon Alma Karar Verme puanında 0,660'lık değişim gösterdiği hesaplanmıştır. Sezgisel karar puanındaki bir birim değişimin değişen durumlarda hareket puanında 0.190, rakiplerini tanıma puanında 0.301'lik değişim, top hareket bilgisi puanında 0.272, Pozisyon Alma Karar Verme puanında 0.628'lik değişim gösterdiği görülmüştür. Kaçınma karar verme puanındaki bir birim değişimin Pozisyon Alma Karar Verme puanında -0,128'lük ve kendiliğinden ani karar verme puanındaki bir birim değişimin Pozisyon Alma Karar Verme puanında 0,183'lük bir değişim gösterdiği hesaplanmıştır.

Karar verme stilleri taktiksel beceri düzeylerini etkilemektedir. Çalışmamızla ortak sonuçların alındığı başka bir çalışma da ise, Gonzaga ve ark. (2014) karar vermenin taktiksel beceri düzeylerini etkilediğini bildirmiştir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuç

Çalışmamızda lig düzeyinin sporda karakter alt boyutlarını etkilediği görülürken, en yüksek puanları süper lig futbolcuları almıştır.

Çalışmamıza katılan futbolcuların doğdukları ayın ve oynadıkları mevkiiinin sporda karakter alt boyutlarını etkilemediği görülmüştür.

Çalışmamıza katılan futbolcularda yaşın sporda karakter alt boyutlarından anti-sosyal ve merhamet alt boyutunu etkilerken, dürüstlük, sportmenlik, adalet ve karakter toplam puanında 30 yaş ve üstü futbolcuların daha yüksek puanlar almasına rağmen etkilemediği görülmüştür.

Yetişilen yerin sporda karakterin tüm alt boyutlarını etkilediği görülmüştür. İilde yetişenlerin daha yüksek puanlar aldıkları hesaplanmıştır.

Çalışmamıza katılan futbolcularda spor yaşının sporda karakter alt boyutlarında adalet alt boyutunu etkilediği görülürken, diğer alt boyutları (dürüstlük, anti-sosyal, merhamet, sportmenlik ve karakter toplam puanı) etkilemediği görülmüştür.

Gelir durumunun sporda karakter alt boyutlarını etkilediği görülmüştür. Gelir durumları gelirim giderimden fazla olanların dürüstlük, Anti-sosyal, merhamet, sportmenlik, adalet ve karakter toplam puanlarından en yüksek puanları aldıkları görülmüştür.

Kalınan yerin sporda karakter alt boyutlarını etkilediği görülmüştür. Tek başına kalan futbolcuların daha yüksek dürüst, anti sosyal, sportmen, merhamet, adalet ve karakter toplam puanlarına sahip olduğu hesaplanmıştır.

Çalışmamızda futbolcuların eğitim düzeyinin sporda karakter alt boyutlarını etkilediği bulunmuştur. Eğitim durumuna göre alt boyutlarda, dürüstlük ve karakter toplam puan alt boyutlarında lise, anti-sosyal alt boyutlarında ortaokul, merhamet ve sportmenlik alt boyutunda lise ve lisansüstü, adalet alt boyutunda ise lise, üniversite ve lisansüstü eğitim düzeyine sahip olanlar yüksek puanlar almıştır.

Çalışmamıza katılan futbolcularda medeni durumun sporda karakter alt boyutlarından dürüstlük ve Anti-sosyal alt boyutlarını etkilemezken, merhamet, sportmenlik, adalet ve karakter toplam puanını etkilediği hesaplanmıştır.

Çalışmamızda Lig düzeyinin taktiksel beceri düzeylerini etkilediği görülmüştür. Taktiksel beceri düzeylerinde tüm alt boyutlarda süper ligde oynayan futbolcuların düşük puanlar aldıkları görülürken, 3. ligde oynayan futbolcuların ise yüksek puanlar aldıkları görülmüştür.

Çalışmamızda mevkiinin taktiksel beceri düzeylerini etkilemediği hesaplanmıştır. Rakiplerini tanıma ve değişen durumlarda hareket yeteneği en yüksek olan mevkiinin orta sahalar olduğu, rakiplerini tanımada ve, değişen durumlarda harekette ise sol beklerin en düşük puanlar aldıkları görülmüştür.

Çalışmamıza katılan futbolcuların yetiştiği yerin taktiksel beceri düzeylerini etkilemediği görülmüştür.

Çalışmamızda futbolcuların dominant ayağının taktiksel beceri düzeylerini etkilemediği bulunmuştur.

Çalışmamızda eğitim durumunun sporda taktiksel beceri düzeylerini etkilemediği hesaplanmıştır.

Çalışmamızda milli takımda oynamanın sporda taktiksel beceri düzeylerini (pozisyon alma karar verme, top hareket bilgisi, rakiplerini tanıma, değişen durumlarda hareket) etkilemediği görülmüştür.

Çalışmamızda nerede kalıyorsunuz sorusuna verilen cevapların sporda taktiksel beceri düzeylerinde pozisyon alma ve karar verme ile top hareket bilgisini etkilediği, rakiplerini tanıma ve değişen durumlarda hareket alt boyutlarını ise etkilemediği görülmüştür. Tek kalanların sporda taktiksel beceri düzeylerinin daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Çalışmamıza katılan futbolcularda yaşın taktiksel beceri düzeylerini (pozisyon alma karar verme, top hareket bilgisi, rakiplerini tanıma ve değişen durumlarda hareket) etkilemediği görülmüştür.

Çalışmamıza katılan futbolcularda medeni durumun taktiksel beceri düzeylerinde pozisyon alma ve karar verme (ofansif özellikler) etkilediği görülürken, top hareket bilgisi, rakiplerini tanıma ve değişen durumlarda hareket etkilemediği görülmüştür ($p>0,05$).

Çalışmamıza katılan futbolcularda spor yaşının taktiksel beceri düzeylerini etkilemediği görülmüştür.

Çalışmamızda lig düzeyinin sporda karakter alt boyutlarından dürüstlük, anti-sosyal, merhamet, sportmenlik, adalet ve karakter toplam puanı ile arasında pozitif

orta düzeyde bir ilişkinin olduğu hesaplanırken, mevkiinin ise sporda karakter alt boyutları ile ilişkisinin olmadığı hesaplanmıştır.

Çalışmamızda lig düzeyinin taktiksel beceri düzeyleri (Pozisyon alma karar verme, top hareket bilgisi ve değişen durumlarda hareket) ile arasında pozitif orta düzeyde, rakibi tanıma ile pozitif düşük düzeyde bir ilişkinin olduğu, mevkiinin ise taktiksel beceri düzeyleri ile bir ilişkisinin olmadığı hesaplanmıştır.

Çalışmamızda lig düzeyi ile karar verme stilleri alt boyutları arasında, rasyonel karar verme alt boyutunu pozitif düşük düzeyde, sezgisel ve kendiliğinden ani karar verme düzeylerini pozitif orta düzeyde, bağımlı karar verme alt boyutunu negatif düşük düzeyde, kaçınma alt boyutunu ise negatif orta düzeyde ilişkisinin olduğu hesaplanırken, mevkiinin karar verme stilleri ile ilişkisinin olmadığı hesaplanmıştır.

Çalışmamızda lig düzeyinin karar verme stillerini etkilediği görülmüştür ($p<0,05$). Buna göre amatör ve bal ligindeki sporcuların bağımlı ve kaçınan, 3. Lig sporcularının rasyonel ve bağımlı, 2. Lig futbolcuları bağımlı ve kendiliğinden ani karar verme, 1. lig sporcuların rasyonel, sezgisel ve kendiliğinden ani karar veren, süper lig sporcuların ise rasyonel, bağımlı ve sezgisel karar verme stillerini kullandıkları görülmüştür

Çalışmamızda mevkiinin karar verme stillerinden sadece kaçınma alt boyutunu etkilediği görülürken, diğer alt boyutları etkilemediği görülmüştür. Orta saha oyuncularının kaçınarak karar verdikleri görülmüştür.

Çalışmamıza katılan futbolcularda yaşın karar verme stillerinde bağımlı ve kendiliğinden ani karar verme alt boyutlarını etkilediği, rasyonel, sezgisel, kaçınma karar verme alt boyutlarını etkilemediği görülmüştür.

Çalışmamızda eğitim düzeyinin karar verme stillerinden sezgisel, bağımlı ve kaçınma alt boyutlarını etkilediği görülürken, rasyonel ve kendiliğinden ani karar verme alt boyutlarını etkilemediği görülmüştür. Eğitim düzeyine göre lisansüstü eğitimi olan futbolcular rasyonel ve bağımlı, ortaokul eğitimi olan futbolcular kaçınma ve kendiliğinden ani karar verme, lise düzeyinde eğitim olan futbolcuların ise sezgisel karar verme stillerini kullandıkları görülmüştür.

Çalışmamıza katılan futbolcularda medeni durumun karar verme stillerini etkilemediği görülmüştür.

Çalışmamıza katılan futbolcuların spor yaşının karar verme stillerinden bağımlı karar verme düzeylerini etkilediği, görülürken, diğer alt boyutları etkilemediği hesaplanmıştır.

Çalışmamızda gelir durumunun futbolcuların karar verme stillerini etkilediği hesaplanmıştır. Gelir durumu iyi olanların rasyonel, sezgisel ve kendiliğinden ani karar verme stillerini kullandıkları, orta düzeyde olanların kaçınma, bağımlı ve kendiliğinden ani karar verme stillerini, gelir düzeyleri düşük olanların ise bağımlı, kaçınma ve rasyonel karar verme stillerini kullandıkları görülmüştür.

Karar verme stillerinin sporda karakter alt boyutlarını etkilediği görülmüştür.

Karar verme stilleri taktiksel beceri düzeylerini etkilemektedir.

Sporda karakter alt boyutlarından dürüstlük ve merhamet alt boyutlarının taktiksel beceri düzeylerine etkisi hesaplanmıştır.

6.2. Öneriler

Uygulamaya yönelik öneriler;

- ✓ Araştırmanın sonuçlarına göre, sporda karakter ve karar verme puanları artııkça lig düzeyinin ve dolayısıyla başarı oranlarının da arttığı gözlemlendi. Bu nedenle sporculara karakter eğitimi ve karar analizi ve etkin karar verme teknikleri eğitimi verilerek, geliştirmek için gerekli psikolojik destekler verilebilir.
- ✓ Futbol teknik ekibin yapılmış olan karar verme, taktiksel beceri ve sporda karakter araştırmalarının sonuçlarından yararlanmalıdırlar.
- ✓ Alt yapıdan itibaren genç futbolcuların gelişimi için karakter eğitimi ve karar analizi ve etkin karar verme teknikleri eğitimi verilerek başarı oranını artırmaya yönelik çalışmalar yapılabilir.
- ✓ Antrenmanlarda daha fazla taktik beceri düzeylerine yönelik antrenman metotları konulursa, karar verme ve taktiksel beceri düzeylerinin artırılabilir.
- ✓ Futbolcular için taktiksel beceri düzeyleri ve karar verme stilleri gelişim ve başarılarında önemli bir faktör olduğu göz önüne alındığında, futbolcuların gelişimi hem eğitim-öğretim sürecinde hem de federasyon veya kulüpler bünyesinde seminer ve antrenmanlar düzenlenerek desteklenebilir.

- ✓ Antrenörlerin futbolcuların taktik beceri düzeylerini ve karar verme stillerinin gelişimi için değişik taktik varyasyonlarından oluşan antrenman programları oluşturulabilir.

Araştırmaya yönelik önerilen çalışmalar;

- ✓ Farklı ülke futbol liglerindeki futbolcuların karar verme stilleri, taktiksel beceri düzeyleri ve sporda karakter yapıları araştırılabilir.
- ✓ Farklı lig düzeyinde oynayan futbolculara karakter eğitimi verilerek, değişimi incelenebilir.
- ✓ Farklı lig düzeyinde oynayan futbolculara karar analizi ve etkin karar verme teknikleri eğitimi verilerek, değişimi incelenebilir.
- ✓ Kadın ve erkek futbolcuların karakter yapıları, taktik beceri düzeyleri ve karar verme stilleri karşılaştırılabilir.

KAYNAKLAR

- Abakay, U. (2010). *Futbolcu-Antrenör iletişiminin farklı statülerdeki futbolcuların başarı motivasyonu ile ilişkisi*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Abiş, S., Yılmaz, C., ve Mayda, M. H. (2022). Does position have an effect on self-confidence and aggression levels in amateur football players?. *European Journal of Social Sciences Studies*, 6(5).
- Acar, K. (2013). *Futbol eğitimi alana çocuklarda problem çözme becerileri ve fonksiyonel olmayan tutumların incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Acet, M. (2019). *Ampüte futbol ve tekerlekli sandalye basketbol sporcularının kişilik özellikleri ve karar verme stillerinin karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Elazığ.
- Afacan, E., Hüseyin, B. A. L., Gümüşdağ, H., ve Çobanoğlu, G. (2014). Sosyolojik açıdan futbol ve profesyonellik. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(2), 525-542.
- Ak, E., ve Kaya, İ. (2015). İzmir 1. amatör kümede mücadele eden futbol takımlarındaki oyuncuların süreklilik ve durumluluk kaygılarının belirlenmesi. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 68-79.
- Akbulut, A. K. (2012). *Amatör ve profesyonel erkek futbolcuların karar verme, problem çözme ve iletişim becerilerinin bazı değişkenler bakımından incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Akcan, İ.O. (2016). *Elit oryantiring sporcularının görsel reaksiyon süreleri ile karar verme stilleri arasındaki ilişki*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Akkoç, O., ve Göksu, Ö. C. (2020). 15 yaş altı futbolcuların yetenek ve fiziksel performans seviyelerine bağlı yaş etkisi. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 18(4), 203-212.
- Aksoy, H. (2019). *Profesyonel futbolcuların örgütsel adalet algıları, hedefyönelimleri ve güdüsel iklim algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Alberts, C. L. (2003). Excerpt from: Coaching Issues & Dilemmas: Character Building Through Sport Participation. *Strategies*, 17(2), 6-7.
- Al Hamdani, D. (2014). The character education in islamic education view point. *Journal Pendidikan Islam*, 1(1), 98-109.
- Arnold, P. J. (2001). Sport, moral development, and the role of the teacher: Implications for research and moral education. *Quest*, 53(2), 135-150.
- Aydoğan, H. (2016). Profesyonel futbolcuların benlik saygılarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *International Journal of Sport Culture and Science*, 4(Special Issue 1), 278-290.
- Aygün, F. D. (2018). *Elit buz hokeyi sporcularının benlik saygısı ve karar verme düzeylerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ağrı.

- Baikoğlu, S. (2016). Elit sporcularda bağıl yaş etkisi. *Sport Sciences*, 11(3), 39-45.
- Banks, J. (2011). The program development of character education for ISAT middle schools. *Scholar: Human Sciences*, 3(2).
- Battistich, V. (2005), *Character education, prevention and positive youth development*, University of Missouri – St Louis
- Berkowitz, M.W. (1999), Obstacles to teacher training in character education. *Action in Teacher Education*, 20 (4).
- Berkowitz, M. W., and Bier, M. C. (2005). *What Works in Character Education: A Research Driven Guide for Education*. Washington DC: Character Education Partnership.
- Bredemeier, B. (1995). Divergence in children's moral reasoning about issues in Daily life & sport specific contexts. *International Journal of Sport Psychology*, 26, 453-463
- Bredemeier, B., and Shields, D. (1995). *Character development and physical activity*. Champaign, IL: Human Kinetics.
- Bossard, C., and Kermarrec, G. (2011). La prise de décision des joueurs de sports collectifs. *Movement & Sport Sciences*, 2, 3-22.
- Bozyiğit, E., ve Durmuş, D. E. (2018). Profesyonel futbolcuların iş doyum düzeyleri. *Spor Eğitim Dergisi*, 2(1), 1-11.
- Bursalıoğlu, Z. (2005). *Eğitim yönetiminde teori ve uygulama*. Ankara: Pegem Yayınları, 48.
- Büyüköztürk, Ş. (2007). *Sosyal Bilimler için Veri Analizi El Kitabı*, 7. baskı, Pegem A Yayıncılık.
- Cardoso, F., González-Víllora, d.S., Guilherme, J.S., and Teoldo, I. (2019). Young soccer players with higher tactical knowledge display lower cognitive effort. *Perceptual & Motor Skills*, 126(3), 499-514.
- Certel, Z., ve Bahadır, Z. (2012). Takım sporu yapan sporcularda benlik saygısı ve sürekli öfke ve öfke ifade tarz ilişkisinin incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 14(2), 157-164.
- Cevahircioğlu, B., ve Çakıcı, H.A. (2022). Sporcuların Karakter Özelliklerine Göre Liderlik Yönelimlerinin İncelenmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 11(2), 688–701.
- Chabeli, M. (2006). Higher order thinking skills competencies required by outcomes-based education from learners. *Curationis*. 29(3),78–86.
- Coakley, J. (2001). *Sport in Society: Issues and Controversies*. 7th Edition. McGraw-Hill.
- Çekiç, Ö. (2019). *Farklı mevkilerde oynayan futbolcuların hedef yönelimi ve algılanan motivasyonel iklim özellikleri arasındaki ilişki*. Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü).
- Çetin, M.Ç. (2009). *Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin karar verme stilleri, sosyal beceri düzeyleri ve stresle başa çıkma biçimlerinin bazı*

- değişkenler açısından karşılaştırmalı olarak incelenmesi.* Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çetinkaya, T. (2015). *Takım sporlarında sporcu kimliği ve sürekli sportif kendine güven ilişkisi.* Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Davidson, M.L., Khmelkov, V.T., and, Moran-Miller, K. E. (2000). *Individual and team character in sport questionnaire* (ITCSQ). SUNY Cortland, PO Box
- Demir, G. T., Namlı, S., Hazar, Z., Türkeli, A., ve Cicioğlu, H. İ. (2018). Bireysel ve takım sporcularının karar verme stilleri ve mental iyi oluş düzeyleri. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 13(1), 176-191.
- Dervişoğlu, M., Erdoğan, C. S., ve Sezer, S. Y. (2022). Elazığ İlindeki Amatör Futbolcuların Egzersiz Bağımlılığı Düzeylerinin İncelenmesi. *Spor, Sağlık ve Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 1-8.
- Destebaşı, F. (2011). *Çocuk Edebiyatı Eserlerinin 7 ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Karakter Gelişimine Etkisi.* Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Di Salvo, V., Baron, R., Tschan, H., Montero, F. C., Bachl, N., and, Pigozzi, F. (2007). Performance characteristics according to playing position in elite soccer. *International journal of sports medicine*, 28(03), 222-227.
- Dinklage, L. B. (1967) *Adolescent Choice and Decision-Making, Monograph 2 A, Studies of Adolescents in Secondary Schools.* Harvard School of Education. Publications Office: Cambridge.
- Doty, J. (2006). *Sports Build Character?*. Journal of College and Character, 3,1-9.
- Dominique, C., and, Chebat, J.C. (2013). Health Marketing: Toward an Integrative Perspective. *Journal of Business Research*, 66: 123–26
- Duran, A. (2015), *Okul öncesi çocuklarının karakter ve karakter özelliklerine ilişkin veli ve öğretmen görüşlerinin incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Okul Öncesi Bilim Dalı, Kütahya.
- Dorothy L., ve Prestwich, D.L. (2004). Character Education in America's Schools. *The School Community Journal*.139-150.
- Ediş, M., ve Gündüz, N. (2019). Spor eğitim modeliyle işlenen futbol etkinliğinde mavi kart uygulaması: öğretmen ve öğrenci görüşleri. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 17(4), 158-171.
- Egesoy, H., Eniseler, N., Çamlıyer, H., ve Çamlıyer, H. (1999). Elit ve elit olmayan futbol oyuncularının karar verme performanslarının karar verme hızı ve verilen kararın doğruluğu açısından karşılaştırılması. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3(2), 22-33
- Ekşi, H., ve Katılmış, A. (2011). *Karakter Eğitimi El Kitabı.* Ankara: Nobel.
- Elferink-Gemser, M.T., Visscher, C., Richart, H., and, Lemmink, K.A. (2004). Development of the Tactical Skills Inventory for Sports. *Perceptual and Motor Skills*. 99(3), 883–95.
- Elik T. (2017). *Güneydoğu Anadolu Bölgesi Futbol Takımlarında Amatör Olarak Futbol Oynayan Sporcuların Sportmenlik Yönelimleri Ve Empatik Eğilim*

Düzeyleri. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

- Ericsson, K.A., and, Delaney, P.F. (1999). Long-term working memory as an alternative to capacity models of working memory in everyday skilled performance. *Models of working memory: Mechanisms of active maintenance and executive control*, 257-297
- Ericsson, K. A., and, Kintsch, W. (1995). Long-term working memory. *Psychological Review*, 102, 211-245.
- Ferrari, J.R., and, Dovidio, J.F. (2001). Behavioral information search by indecisives. *Personality and Individual Differences*, 30, 1113-1123.
- Forsman, H., Gråstén, A., Blomqvist, M., Davids, K., Liukkonen, J., and, Konttinen, N. (2016) Development of perceived competence, tactical skills, motivation, technical skills, and speed and agility in young soccer players, *Journal of Sports Sciences*, 34:14, 1311-1318.
- Hellison, D., and, Wright, P. (2003). Retention in an urban extended day program: A process-based assessment. *Journal of teaching in physical education*, 22(4), 369-381.
- Hersh, R. H. (2015). Moral and character education: A ground-truth perspective. *Journal of Character Education*, 11(1), 67.
- Hoge, J. D. (2002). Character education, citizenship education, and the social studies. *The social studies*, 93(3), 103-108.
- Hughes, C. (1980). *The Football Association coaching book of soccer: tactics and skills*. British Broadcasting Corporation.
- Gallego, D.I., González, L.G., Calvo T.G., Del Barco, B.L., and, Álvarez, F.D.V. (2010). Expertise development in sport: Contributions under cognitive psychology perspective. *Journal of Human Sport and Exercise*, 5(3),462-475
- George, D., and, Mallery, P. (2010). *SPSS for Windows step by step. A simple study guide and reference* (10. Baskı). GEN, Boston, MA: Pearson Education, Inc, 10.
- Gesbert, V., and, Durny, A. (2017). A case study of forms of sharing in a highly interdependent soccer team during competitive interactions. *Journal of Applied Sport Psychology*, 29 (4, 466-483.
- Gezer, E.D., Aslan, C.S., Dalkıran, O., ve Kılıcıgil, E. (2017). Farklı spor branşlarındaki elit sporcuların sosyal beceri düzeylerinin seçilmiş değişkenler açısından karşılaştırılması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(22), 251-258.
- Ghareeb, M., ve Kaya, M. (2022) Futbolcuların Karar Verme Stilllerinin Bazı Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Mediterranean Journal of Sport Science*, 5(1),119-131
- Graff, C.E. (2012). *The Effectiveness of Character Education Programs in Middle and High Schools*. Master, State University of New York, USA.
- Grehaigne, J.F., and, Godbout, P. (1995). Tactical Knowledge in Team Sports From a Constructivist and Cognitivist Perspective. *Quest -Illinois- National Association for Physical Education in Higher Education-* 47(4), 490-505

- Gonzaga, A.D.S., Albuquerque, M.R., Malloy-Diniz, L.F., Greco, P.J., and, Teoldo da Costa, I. (2014) Affective Decision-Making and Tactical Behavior of Under-15 Soccer Players. *PLoS ONE* 9(6): e101231. doi:10.1371/journal.pone.0101231
- Göral, K., Saygın, Ö., ve Karacabey, K. (2010). Amatör ve profesyonel futbolcuların beslenme bilgi düzeylerinin İncelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(1), 836-56.
- Görgüt, İ., ve Tuncel, S. (2017) Spor Karakter Ölçeğinin Türkçe'ye Uyarlanması. *Spormetre*, 15(3),149-156
- Gündoğdu, F.B. (2010). *Ortaöğretim Kurumlarında Karakter Eğitimi Sorunu (Kayseri İli Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.
- Güvendi, B., Güçlü, M., Güvendi, Y., ve Türksoy-Işım, A. Türkiye şampiyonasına katılan yıldız güreş kız sporcuların spor karakter yapıları ile ahlaki karar alma tutumları. 2. Beden Eğitimi, Spor, Rekreasyon ve Dans Kongresi Tam Metin Kitabı. Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi. Asos Yayınevi, 2019.
- Işım, A. T., Güvendi, B., ve Toros, T. (2015). Amatör lig futbolcularında sporda ahlaktan uzaklaşma, güdüsel iklim ve karar verme. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 5(1), 54-62.
- İmamlı, H. ve Ünver, G. (2018). Spor karakterinin demografik nitelikler açısından incelenmesi, *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 36-48.
- Jakubowski, J.K. (2013). *Making character education a reality: an investigation of secondary teachers' perspectives toward implementation*. Doctorate, Arizona State University, USA
- Jondeau, E., and, Rockinger, M. (2003). Conditional volatility, skewness, and kurtosis: existence, persistence, and comovements. *Journal of Economic dynamics and Control*, 27(10), 1699-1737.
- Jang C.Y. (2013). *Development and validation of the sport character scale*. Doctorate thesis, The University of Utah, USA. 2013.
- Jang, C. Y., Bae, J., Lee, Y., and Kim, Y. (2021). Verification of the Sport Character Model in Student-Athletes Reflecting Structural Developmental Perspectives. *Korean Journal of Sport Psychology*. 32(1),1-12.
- Kabadayı, M., Abiş, S., Yılmaz, A. K., Bostancı, Ö. ve Şebin, K. (2020). Elit sporcular ile sedanterlerin problem çözme becerileri ve karar verme düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *International Journal of Contemporary Educational Studies (IntJCES)*, 6(2), 325-337.
- Kannekens, R., Elferink-Gemser, M. T., and, Visscher, C. (2009). Tactical skills of world-class youth soccer teams. *Journal of sports sciences*, 27(8), 807-812.
- Kannekens, R., Elferink-Gemser, M. T., and, Visscher, C. (2011). Positioning and deciding: key factors for talent development in soccer. *Scandinavian journal of medicine and, science in sports*, 21(6), 846-852.
- Kaplan, E. ve Akyüz, O. (2020). Futbolcuların başarı hedefleri ve spor karakterleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *International Journal of Exercise Psychology* 2(2),82-90.

- Karasar, N. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemleri: Kavramlar, teknikler ve ilkeler* (27. Baskı), Ankara: Nobel Yayınevi.
- Kartal, A., Kartal, R., ve İrez, G. B. (2016). Futbolcuların oynadıkları mevkilere göre bazı motorik özelliklerinin karşılaştırılması. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 11(1), 55-62.
- Kavussanu, M., and, Roberts, G. C. (2001). Moral Functioning İn Sport: An Achievement Goal Perspective, *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 23 (1), 37-54.
- Keller, B. S., Raynor, A. J., Iredale, F., and, Bruce, L. (2018). Tactical skill in australian youth soccer: Does it discriminate age-match skill levels? *International Journal of Sports Science & Coaching*, 13(6), 1057-1063.
- Kılıçaslan, U., ve Çelik, A. (2021). Futbolcuların kulübe bağlılıklarını etkileyen faktörlerin incelenmesi. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 19(4), 109-123.
- Knapp, M. R. (1969). "Alec Knapp," college freshman. *Bulletin of the Orton Society*, 19(1), 123-130.
- Kurtay, M. (2018). *Gelişim liglerinde oynayan futbolcuların zihinsel dayanıklılık düzeylerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Antalya.
- Kuzgun, Y. (1992). Karar stratejileri ölçeği: Geliştirilmesi ve standardizasyonu. VII. *Ulusal Psikoloji Kongresi Bilimsel Çalışmaları*, 161, 170.
- Kuzgun Y. (2005). *PDR'de kullanılan ölçekler*. 1. Baskı, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Lawrence-Lightfoot, S. (2012). Respect: On witness and justice. *American Journal of Orthopsychiatry*, 82(3), 447.
- Lex, H., Essig, K., Knoblauch, A., and, Schack, T. (2015) Cognitive Representations and Cognitive Processing of Team-Specific Tactics in Soccer. *PLoS ONE* 10(2):e0118219. doi:10.1371/journal.pone.0118219
- Lumpkin, A., Stoll, K., and, Beller, J.M. (2003) *Sport ethics: Applications for fair play*. 3rd ed. McGrawHill; 2003.
- Madigan, T. (2016). Ethics and character formation in sports: A philosophical perspective. *Ethics*, 2(16), 66-74.
- Marco, C. D., Hartung, P. J., Newman, I., and, Parr, P. (2003). Validity of the decisional process inventory. *Journal of Vocational Behavior*, 63(1), 1-19.
- Marrella, L. (2001). *In search of ethics—Conversations with men and women of character*. Sanford, FL: DC Press.
- McPherson, S. L. (1999). Expert–novice differences in performance skills and problem representations of youth and adults during tennis competition. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 70: 233–251.
- McNamme, M., and, Parry, S. (Eds.). (1998). *Ethics and sport*. London: E & Fn Sports
- Milson, A.J., and, Mehlig, L.M.(2002). Elementary School Teachers' Sense of Efficacy for Character Education. *The Journal of Educational Research*, 96(1), 47-53

- Mouchet, A. (2013). Subjectivity as a resource for improving players' decision making in team sport. In *Contemporary developments in games teaching* (pp. 161-178). Routledge.
- Murr, D., Feichtinger, P., Larkin, P., O'Connor, D., and, Honer O. (2018) Psychological talent predictors in youth soccer: A systematic review of the prognostic relevance of psychomotor, perceptual- cognitive and personality-related factors. *PLoS ONE* 13(10):e0205337. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0205337>
- Mülazımoğlu, O., Cihan, H., Erdoğan, M., ve Şirin, E. F. (2013). Türkiye'deki bazı futbol kulüplerinin profesyonel ve alt yapı takımlarında bağıl yaş etkisi. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 11(2), 105-111.
- Nas, K., ve Çolakoğlu, T. (2017). Futbolcuların saldırganlık düzeyleri ile öfke tarzları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Journal of International Social Research*, 10(53).
- Öztürk, S.E., ve Türkmen, M. (2018), *Dart sporcularının spor karakterlerinin incelenmesi*, 6. Uluslararası Bilim, Kültür ve Spor Kongresi, Lviv Ukrayna, (25-27 Nisan 2018), 848-861
- Parker, M., and, Stiehl, J. (2004). *Personal and Social Responsibility*. In Tannehill, D. and, Lund, J. (Eds.). Standards based curriculum. Boston, MA: Jones and Bartlett
- Payne J.W., Bettman, J.R., Coupey, E.İ., and, Johnson E. J. (1992). A constructive process view of decision making: Multiple strategies in judgment and choice. *Acta Psychologica* 80 (1-3), 107-141.
- Petiot, G.H., Bagatin, R., Aquino, R., Raab, M. (2021). Key characteristics of decision making in soccer and their implications. *New Ideas in Psychology*, 61,100846.
- Raab, M. (2012). Simple heuristics in sports. *International Review of Sport and Exercise Psychology*, 5 (2),104-120.
- Rampinini, E., Impellizzeri, F. M., Castagna, C., Coutts, A. J., and, Wisloff, U. (2009). Technical performance during soccer matches of the Italian Serie A league: Effect of fatigue and competitive level. *Journal of Science and Medicine in Sport*, 12, 227–233. doi:10.1016/j.jsams.2007.10.002
- Rein, R., and, Memmert, D. (2016). Big data and tactical analysis in elite soccer: future challenges and opportunities for sports science. *SpringerPlus* 5(1410),1-13. doi:10.1186/s40064-016-3108-2
- Rienzi, E., Drust, B., Reilly, T., Carter, J.E.X. L., and, Martin, A. (2000). Investigation of anthropometric and work-rate profiles of elite South American international soccer players. *Journal of sports medicine and physical fitness*, 40(2), 162.
- Rudd, A., and, Stoll, S. (2004). What type of character do athletes possess? An empirical examination of college athletes versus college non-athletes with the RSBH Value Judgment Inventory. *The Sport Journal*, 7 (2), 1-10.
- Sage, L., and, Kavussanu, M. (2007). The Effects of Goal Involvement on Moral Behavior in An Experimentally Manipulated Competitive Setting, *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 29 (2), 190-207.

- Samur, S. (2018). Futbol Takımlarında Mücadele Azim ve İradesine Katkı Sağlayacak Kişilik Özellikleri. *Türkiye Spor Bilimleri Dergisi*, 2(1), 34-44.
- Sarıbaşı, Ç. Ç. (2016). *15-17 yaş elit ve amatör futbolcuların yeme tutumu, benlik saygısı ve kişilik özelliklerinin incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi).
- Scott, S. G., and Bruce, R. A. (1995). Decision-making style: The development and assessment of a new measure. *Educational and psychological measurement*, 55(5), 818-831.
- Shea, E. (1996). *Ethical decisions in sport*. Springfield, IL: Thomas Books.
- Siyahaş, A., Saraç, D., Tükenmez, A., ve Hocoğlu, M. (2018). Farklı branşlardaki sporcuların spor karakter özelliklerinin karşılaştırılması. *International Social Sciences Studies Journal*, 4(28), 6252-6259.
- Sırrı, V., ve Mehmedoğlu, A.U. (2015), Karakter eğitimi: dün, bugün ve yarın, *Tarih, Kültür ve Sanat Araştırmaları Dergisi*, 121-144
- Sojourner, R. (2014). It's unanimous: Effective character education is not quick or superficial, and it begins with caring relationships. *Journal of Character Education*, 10(1), 69.
- Stolls, S. K. and Keller, J. M. (2000). *Do sports build character?* In J. R. Gerdy, Sports in School: The Future of an Institution. New York Teachers College Press pp. 18 – 30.
- Şeker, R. (2017). *Elit sporcularda hedef yöneliminin, temel psikolojik ihtiyaçlar ile başarısızlık korkusu üzerine etkisi*. Doktora Tezi, Hitit Üniversitesi, Çorum.
- Şen, G. (2015). *13-18 yaş aralığındaki düzenli futbol oynayan ve oynamayan erkek öğrencilerde depresyon, anksiyete ve stres düzeylerinin karşılaştırılması* (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Taşdelen, A. (2001). Öğretmen adaylarının bazı psiko sosyal değişkenlere göre karar verme stilleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(10), 40-52.
- Taşpınar, H. A. (2019). *Farklı liglerde oynayan futbolcuların ruh halleri ile motivasyonları arasında ilişkinin incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi. Balıkesir.
- Tavşancıl, E. (2014). *Measuring attitudes and data analysis with SPSS. Tutumların ölçülmesi ve spss ile veri analizi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- TDK . Karakter, Türk Dil Kurumu. Güncel Türkçe Sözlük. 08.06.2022 tarihinde şu kaynaktan <https://sozluk.gov.tr/?kelime=karakter> alınmıştır.
- Teo, R.W. (2010). *The Effectiveness in Measuring Character Development Outcomes in Singapore Schools through Character Development Award*. Doctorate, Durham University, UK.
- Tiryaki, K. (2020). Amatör futbolcuların benlik saygısı düzeylerinin incelenmesi: düzce ili örneği. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 7(51), 482-488.
- Topuz, R., Sanioğlu, A., ve Çalayan, H.S. (2008). Amatör futbol oyuncularının saldırganlık düzeylerinin incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Konya*.

- Toygur, Ş. A (2011). *Ankara il merkezinde sağlık bakanlığına bağlı hastanelerde görev yapan hastane yöneticilerinin problem çözme ve karar verme becerilerinin değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Tatal, V., and, Efe, M. (2021). Do Tactical Skills Differ Based on the Position and Level of Sportsmanship? A Study on Soccer Players. *Pak. J. Med. Health Sci*, 15(2), 804-808.
- Uğur, U., ve Kaplan, T. (2020). Konya amatör lig futbolcularında zihinsel dayanıklılığın incelenmesi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 14(2), 145-157.
- Uzunoğlu, Ö. U., Şahin, M., ve Fişekçioğlu, İ. B. (2009). Türk futbol hakemlerinin karar verme stillerinin klasmanlarına ve bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 11 (1), 32-36.
- Ward, P., and, Williams, A. M. (2003). Perceptual and cognitive skill development in soccer: The multidimensional nature of expert performance. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 25: 93–111.
- Vessels, G., and, Huitt, W. (2005, March). *Moral and character development*. In National Youth at Risk Conference, Savannah, GA, March (pp. 8-10).
- Vogt, J., and, Miller, J. (2019). *Sports a Mind Game*.
- Viciano, J., Mayorga-Vega, D., and, Blanco, H. (2016). Psychometric properties of the spanish adaptation of the tactical skills inventory for sports in the school context. *The Spanish Journal of Psychology*, 19, E18. Doi:10.1017/sjp.2016.18
- Walker, D. I., Roberts, M. P., and, Kristjánsson, K. (2015). Towards a new era of character education in theory and in practice. *Educational Review*, 67(1), 79–96. <https://doi.org/10.1080/00131911.2013.827631>
- Weiss, M.R., Smith, A.L. and, Stuntz, C.P. (2008), Moral development in sport and physical activity: theory, research and intervention. *Advances in sport psychology*, 187-210
- Williams, A. M., and, Ford, P. R. (2013). ‘Game intelligence’: anticipation and decision making. In *Science and soccer* (pp. 117-133). Routledge.
- Yarayan, Y. E., Yıldız, A. B., Gülşen, D. B. A., ve İlhan, L. (2020). Futbolculuk seviyesi prososyal ve antisosyal davranışların bir belirleyicisi midir?. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 18(4), 125-133.
- Yetim, A.A. (2000), Sporun sosyal görünümü, *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 63-72
- Yetim, A.A. (2016), *Sporda Etkili İletişim*, Spor Yayınevi ve Kitapevi, Ankara
- Yıldırım, G. (2007). *İlköğretim Düzeyinde Bir Karakter Eğitimi Programı Model Önerisi ve Uygulanabilirliği*. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yıldız, Y. (2019). *Bireysel ve Takım Sporcularının Sportif Karakterlerinin ve Zekâ Boyutlarının Sportif Başarı Motivasyonları Üzerine Etkisinin İncelenmesi*, Doktora Tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Muğla

Yıldız, Y., ve Özmaden, M. (2019). Spor üniversitesinin spor yapan öğrencilerin sportif karakterinin çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesi: Spor üniversite öğrencilerinin çeşitli değerlendirmelerini etkileyenler değişkenler açısından değerlendirilmesi. *İnsan Bilimleri Dergisi* , 16 (4), 1197-1206.

Zakay, D. (1990). *The evasive art of subjective time measurement: some methodological dilemmas.*

Zekioğlu, A., ve Tatar, A. (2006). Üniversitede eğitim gören futbolcuların empatik becerilerinin kişilik özellikleriyle karşılaştırılması. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 4(4), 135-138.

EKLER

EK 1. Etik Kurul Kararı

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ETİK KURUL KARARLARI

KARAR TARİHİ	TOPLANTI SAYISI	KARAR SAYISI
23.06.2020	5	2020/371

KARAR NO: 2020/371
Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Doktora Öğrencisi Coşkun YILMAZ' ın Doç. Dr. Özgür BOSTANCI danışmanlığında "Futbolcularda Karakterin, Karar Verme ve Taktiksel Beceriye Etkisi" isimli Doktora Tezine ilişkin anket çalışmasını içeren 16685 sayılı dilekçesi okunarak görüşüldü.

Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Doktora Öğrencisi Coşkun YILMAZ' ın Doç. Dr. Özgür BOSTANCI danışmanlığında "Futbolcularda Karakterin, Karar Verme ve Taktiksel Beceriye Etkisi" isimli Doktora Tezine ilişkin anket çalışmasının kabulüne oy birliği ile karar verildi.

EK 2. Kişisel Bilgi Formu

Değerli katılımcı Ondokuz Mayıs Üniversitesi / Sağlık Bilimleri Enstitüsü / Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Doktora programı kapsamında Futbolcularda karakterin, karar verme ve taktiksel beceriye etkisi başlıklı tez çalışması için anket uygulaması planlanmıştır. Çalışmada ilk olarak, 17 sorudan oluşan demografik bilgi Sporda karakter ölçeği, karar verme ve sporda taktiksel beceri ölçekleri uygulanacaktır. Gönüllü olarak katıldığınız bu çalışmada vereceğiniz cevapların, samimi duygularınızı yansıtıyor olması, araştırmanın güvenilirliği açısından önemlidir. Anketimize yapacağınız **katkılarından dolayı teşekkür eder**, yaşantınızda ve spor hayatınızda başarılar dilerim.

Öğr. Gör. Coşkun YILMAZ

1. Yaş: .....
2. Boy uzunluğunuz: .....
3. Vücut ağırlığınız: .....
4. Eğitim durumunuz? *İlkokul( ), Ortaokul( ), Lise( ), Üniversite ( ), Lisansüstü ( )*
5. Medeni durumunuz? *Evli ( ), Bekar ( )*
6. Lisanslı olarak kaç yıldır Spor yapıyorsunuz? .....
7. Yetiştirdiğiniz yer neresidir? *Köy ( ), Kasaba ( ), İlçe ( ), İl ( )*.
8. Milli takımın her hangi bir klasmanında forma giydiniz mi? *Evet ( ), Hayır ( )*.
9. Nerede kalıyorsunuz: *Yurtta ( ), Arkadaşlarla evde ( ), Ailenin yanında ( ), Tek ( ), Kulüp Tesislerinde ( ), Diğer ( ).....*
10. Gelir durumunuz: *Gelirim giderimden az ( ), Gelirim giderim eşit ( ), Gelirim giderimden fazla ( )*
11. Dominant ayağınız: *Sağ ( ), Sol ( )*.
12. Mevkiiiniz: *Kaleci ( ), Stoper ( ), Sağ bek ( ), Sol bek ( ), Orta saha ( ), Sağ açık ( ), Sol açık ( ), Forvet ( )*
13. Doğduğunuz Ay:.....
14. Oynadığınız lig düzeyi: *Amatör ( ), BAL ligi ( ), 3. Lig ( ), 2. Lig ( ), 1. Lig ( ), Süper Lig ( )*

Ek.3 Sporda Taktiksel Beceriler Envanteri

Pozisyon Alma ve Karar Verme – Yöntemsel Bilgi/Procedural Atak/Hücum							
1	Maç sırasında gidişata dair aldığım kararlar genellikle doğrudur	1	2	3	4	5	6
2	Maç sırasında değişen durumlara nasıl uyum sağlanması gerektiğini bilirim.	1	2	3	4	5	6
3	Maç sırasında aldığım pozisyonlar genellikle	1	2	3	4	5	6
4	Takım olarak topa sahip olduğunda oyun görüşüm,	1	2	3	4	5	6
5	Maç sırasında gelişebilecek pozisyonlara ilişkin öngörüm	1	2	3	4	5	6
6	Doğru zamanda doğru karar verme noktasında,	1	2	3	4	5	6
7	Antrenörüme göre oyun anlayışım	1	2	3	4	5	6
8	Maç sırasında değişen durumlarda pozisyon tercihim,	1	2	3	4	5	6
9	Antrenörüme göre doğru pozisyon alma tercihim,	1	2	3	4	5	6
Top Hareketlerine Dair Bilgi Sahibi Olma – Bildirime Dayalı Bilgi/Declarative Knowledge Atak/Hücum							
10	Takım arkadaşına ne zaman pas verip vermeyeceğimi bilirim	1	2	3	4	5	6
11	Takım olarak topa sahip olduğumuzda ne yapacağımı bilirim.	1	2	3	4	5	6
12	Maç sırasında, yapmakta olduğum hareketin ardından bir sonraki harekette ne yapacağımı bilirim.	1	2	3	4	5	6
13	Topa sahipsem, kime pas vereceğimi bilirim.	1	2	3	4	5	6
Rakiplerini Tanıma – Bildirime Dayalı Bilgi/Declarative Knowledge Defans/Savunma							
14	Rakibin oyununa dair öngörüm	1	2	3	4	5	6
15	Rakibin nasıl oynadığını/oyun tarzını çok çabuk anlarım.	1	2	3	4	5	6
16	Rakiplerimi görmediğim pozisyonlarda nereye gideceklerini bilirim.	1	2	3	4	5	6
17	Takım arkadaşlarımı görmediğim pozisyonlarda nereye gideceklerini bilirim.	1	2	3	4	5	6
18	Top rakibe geçtiğinde, ne yapacağımı bilirim.	1	2	3	4	5	6
Değişen Durumlarda Hareket Etme – Yöntemsel Bilgi/Procedural Defans/Savunma							
19	Top rakipteyken topu rakipten kazanma becerim,	1	2	3	4	5	6
20	Top rakibe gelmeden topu engelleme becerim,	1	2	3	4	5	6
21	Maç sırasında topu kaybettiğimiz durumlarda hemen defans rolüme geçerim.	1	2	3	4	5	6
22	Topu kazandığımız anda değişikliklere/gelişen pozisyonlara hemen tepki gösteririm.	1	2	3	4	5	6

Ek 4. Karar Verme Stilleri Ölçeği

		Katılmıyorum	Kısmen Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kısmen katılıyorum
1	Bir karar vermeden önce, doğru karar verdiğimden emin olmamı sağlayacak bilgi kaynakları yeniden gözden geçiririm.	1	2	3	4	5
2	Karar verirken mantıklı ve sistematik yolları izlerim.	1	2	3	4	5
3	Karar vermem için sorunun üzerinde dikkatle düşünmem gerekir	1	2	3	4	5
4	Bir karar vereceğim zaman belirli bir amaçla ilgili olarak çeşitli seçenekler üzerinde düşünürüm.	1	2	3	4	5
5	Genellikle akılcı kararlar veririm.	1	2	3	4	5
6	Bir karar vereceğim zaman sezgilerime güvenirim.	1	2	3	4	5
7	Bir karar verirken gerçekçi dayanaklar bulmaktan çok kararın doğru olduğunu hissetmem önemlidir.	1	2	3	4	5
8	Bir karar verirken duygularıma güvenirim.	1	2	3	4	5
9	Karar verirken içgüdülerime güvenirim.	1	2	3	4	5
10	Genellikle benim için doğru olduğunu hissettiğim kararlar veririm.	1	2	3	4	5
11	Karar verirken diğer insanların tavsiyelerinden yararlanırım.	1	2	3	4	5
12	Önemli bir karar vermem gerektiğinde beni doğru yönlendirecek birine ihtiyaç duyarım.	1	2	3	4	5
13	Önemli bir karar vereceğim zaman, diğer insanların yardımına ihtiyaç duyarım.	1	2	3	4	5
14	Eğer diğer insanların desteğini alırsam, önemli kararlar vermek benim için daha kolay olur.	1	2	3	4	5
15	Önemli kararları başka insanlara danışmadan verdiğim nadirdir.	1	2	3	4	5
16	Kararlar üzerinde düşünmek bana zor geldiğinde karar vermeyi ertelerim.	1	2	3	4	5
17	Son ana kadar önemli kararlar almaktan kaçınırım.	1	2	3	4	5
18	Karar vermeyi mümkün olduğunca ertelerim.	1	2	3	4	5
19	Genellikle önemli kararlar vermeyi ertelerim.	1	2	3	4	5
20	Önemli kararları genellikle son dakikada veririm.	1	2	3	4	5
21	Karar verirken düşünmeden, o an içimden gelen ne ise onu yaparım.	1	2	3	4	5
22	Genellikle ani kararlar veririm.	1	2	3	4	5
23	Sonuçlarını düşünmeden (tepkisel) karar veririm.	1	2	3	4	5
24	Sıklıkla ani kararlar veririm.	1	2	3	4	5
25	Kararlarımı çabuk veririm.	1	2	3	4	5

Ek 5. Sporda Karakter Ölçeği

		Katılmıyorum	Kısmen katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kısmen katılıyorum
1	Birçok sayı (gol, basket, puan vb) kaybetsem bile pes etmem.					
2	Kazansam da kaybetsem de ahlaklı bir oyun tarzı sergilerim.					
3	Kazansam da kaybetsem de her zaman saygılıyım.					
4	Rakibim kurallara uygun bir şekilde oynamasa da ben her zaman ahlaklı bir oyun tarzı sergilerim.					
5	Hakemin ya da antrenörün beni izlemesine bakmaksızın kurallara uygun bir şekilde oynarım.					
6	Oyunun sonuçlarını her zaman kabul ederim.					
7	Oyun esnasında öfkelensem bile tahrik edici şekilde konuşmam.					
8	Kazansam da kaybetsem de her zaman elimden gelenin en iyisini yaparım.					
9	Hiç kimse görmese bile hile yapmam.					
10	Eğer birine faul yapmışsam kabul ederim.					
11	Kazanmak için rakip faulle durdurulabilir.					
12	Kazanmak için bazen oyun esnasında kaba ve saygısız davranabilirim.					
13	Rakiple alay etmek ya da onu kızdırmak kabul edilebilir bir davranıştır.					
14	Müsabaka sırasında eğer sinirlenirsem rakibime karşı küfür etmek kabul edilebilir.					
15	Kazanmak için rakibi sakatlamak kabul edilebilir.					
16	Oyun esnasında rakip yere düşerse onun yerden kalkmasına yardım etmek gerekir.					
17	Faul yaptıktan sonra özür dilemenin bir saygı göstergesi olduğu düşünüyorum.					
18	Takım arkadaşlarımı ve rakiplerimi sergiledikleri iyi performanstan dolayı teşvik etmenin önemli olduğunu düşünüyorum.					
19	Rakip sakatlandığı zaman kendimi kötü hissedirim.					
20	Bence ahlaklı bir oyun davranışı sergilemek önemlidir.					
21	Kaybetsem bile içimden gelerek tebrik etmek isterim.					
22	Müsabakadan sonra oyuncular sonucu kabullenmelidir.					
23	Bence sporcular her zaman kurallara uygun bir şekilde oynamalıdır.					
24	Büyük bir farkla geride olsalar bile bence sporcular kurallara uymalıdır.					
25	Oyunun sonucu ne olursa olsun sporcular saygılı olmalıdır.					
26	Kaybetsem bile oyunun sonucunu kabullenmek önemlidir.					

ÖZ GEÇMİŞ

Coşkun YILMAZ, İlk ve Orta öğrenimini Malatya’da tamamlamıştır. Yüksek Öğrenimini Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Yaşar Doğu Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yöneticiliği ve Beden Eğitimi ve spor öğretmenliği (Lisans) bölümlerinden 2015 yılında mezun olmuştur. Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek lisans eğitimini de 2018 yılında bitirip, aynı yıl Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Lisans Eğitim Enstitüsünde Doktora eğitimine başlamıştır.

ORCID ID : <https://orcid.org/0000-0002-2826-1566>

Yayımlar

1. Kabadayı M, Mayda Mh, Yılmaz Ak, Karaduman E, Erail S, Bostancı Ö, Karakaş F, Tilekli M, **Yılmaz C**. Examination of Anthropometric Characteristics of Police Academy Students. *International Journal of Morphology* , 2022;40(2):460-465.
2. Kehribar L, Coşkun HS, Yılmaz AK, Kabadayı M, Bostancı Ö, **Yılmaz C**, Sürücü S, Aydın M. Examination of isokinetic knee strength and Hamstring / Quadriceps ratios in individuals with ACL injury: ACL injured knee vs non-injured knee. *İstanbul Kanuni Sultan Süleyman Tıp Dergisi*, 2022, <https://dx.doi.org/10.14744/iksstd.2022.34467>
3. **Yılmaz C**, Bostancı Ö, Bulut S., Effect of respiratory muscle training on pitch range and sound duration in brass instrument players and singers. *Journal Of Voice*, 2022. <https://Doi.Org/10.1016/J.Jvoice.2020.04.012>
4. Doğan E, Erail S, Mayda MH, **Yılmaz C**, Karaduman E, Yılmaz AK, Bayram L, Keskin DÖY, Ermiş E, Acute effects of reverse kinesio taping on anaerobic performance in healthy subjects: a pilot study. *Progress İn Nutrition*, 2021 <https://Dx.Doi.Org/10.23751/Pn.V23is1.11489>
5. Yılmaz AK, **Yılmaz C**, Karaduman E, Mayda MH, Erail S, Bostancı Ö, Kabadayı M. Correlation of bilateral and ipsilateral strength ratios with balance in female taekwondo athletes. *Revista De Artes Marciales Asiáticas*, 2021. <https://Dx.Doi.Org/10.18002/Rama.V16i2.6486>
6. Bostancı Ö, Kabadayı M, Mayda MH, Yılmaz AK, **Yılmaz C**. The relationship between shooting performance and respiratory muscle strength in archers aged 9-12. *Baltic Journal of Health and Physical Activity*, 2021. <https://dx.doi.org/10.29359/BJHPA.13.3.04>
7. Abiş S, **Yılmaz C**, Abiş M, The effect of conducting sports on imagery and trait anxiety levels of university students. *European Journal Of Physical Education And Sport Science* , 2021. <https://Dx.Doi.Org/10.46827/Ejpe.V6i12.3724>
8. Abiş S, **Yılmaz C**, Mayda MH. Does position have an effect on self-confidence and aggression levels in amateur football players ,” *European*

9. Mirmehdi M, **Yılmaz C**, Abış S, İmamoğlu O, Şahin O. Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin sosyal medya tutumlarının öfke düzeylerine etkisi. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi , 2020. <http://Dx.Doi.Org/10.17719/Jisr.11032>
10. Bostancı Ö, Kabadayı M, Yılmaz AK, Mayda MH, **Yılmaz C**, Erail S, Karaduman E. Influence of eight week core strength training on respiratory muscle strength in young soccer Players. International Journal Of Applied Exercise Physiology , 2020.
11. Yılmaz AK, Kabadayı M, Mayda MH, Bostancı Ö, **Yılmaz C**. Influence of core strength training on peak muscle torque of quadriceps and hamstring in young soccer Players. Kinesiologia Slovenica , 2020
12. Garashlı J, **Yılmaz C**, Abış S, İmamoğlu O, Şahin O. Takım Ve Bireysel Sporcularda Konuşma Kaygısının Psikolojik Kırılganlığa Etkisi. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi , 2020. <http://dx.doi.org/10.17719/jisr.11013>
13. Duman T, Güllü A, **Yılmaz C**, Abış S. Beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının mesleki tutumlarının akademik öz yeterlilik düzeylerine etkisi. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 2020. <http://dx.doi.org/10.17719/jisr.11165>
14. Veziroğlu A, **Yılmaz C**, Abış S, İmamoğlu O. The effect of sports on problem-solving and aggression levels in secondary education students. European Journal Of Physical Education And Sport Science, 2020 <https://Dx.Doi.Org/Doi: 10.46827/Ejpe.V6i8.3401>
15. Doğan E, Yılmaz AK, Özdal M, Mayda MH, **Yılmaz C**, Ermiş E. Acute effects of reverse kinesio taping on knee muscle strength, fatigue index and h/q ratio in healthy subjects. Isokinetics And Exercise Science , 2019.
16. Bostancı Ö, Kabadayı M, Mayda MH, Yılmaz AK, **Yılmaz C**. The Differential Impact Of Several Types Of Sports On Pulmonary Functions And Respiratory Muscle Strength İn Boys Aged 8–12. Isokinetics And Exercise Science , 2019.
17. Bostancı Ö, Mayda MH, **Yılmaz C**, Kabadayı M, Yılmaz AK, Özdal M. Inspiratory Muscle Training Improves Pulmonary Functions And Respiratory Muscle Strength İn Healthy Male Smokers. Respiratory Physiology Neurobiology , 2019.